Roj

haftalık haber yorum gazetesi

Yıl: 1 Sayı: 4 1 Temmuz 1995

30.000 TL. Yurtdışı 3 DM (KDV dahil)

Fevzi Gerçek:

Taban, KÇSKK'yı aşmak istiyor

Tüm Sağlık-Sen Genel Başkanı Fevzi Gerçek, KÇSKK'nın bu haliyle yetersiz olduğunu ve işçi sınıfıyla bütünleşip genel greve gitmek zorunda bulunduğunu belirtti. S. 4'te

Mehwî

Helbesvanê klasîkî yê Kurdî

Mehwî navê wî Mela Mihemed e, kurê mela Osmanê Balixi ye. Neviyê zanayê mezin û bi nav û deng Şêx Reş e, navê kalê wî jî wek yê bavê wî Osman bûye.

R. 8

Türk özel sermayesi, savaş sanayii ortaklığını geliştiriyor

Özel sektör üniforma giydi

✓ Savaş endüstrisi hızla gelişirken, 'yarı özel sektör' durumuna gelen Türk savunma sanayii de özel sektörle bütünleşmesini arttırıyor. Gerilime dayanan dış politika ve savaş, ölüm endüstrisini 'en garantili' ve karlı alan durumuna getirirken, özel sektör de hızla militarize oluyor.

Haber Merkezi-Türkiye'nin en canlı sektörü durumuna geldiği belirtilen 'Savaş endüstrisi'ne yatırım yapan patron sayısında hızlı artışlar kaydediliyor.12 Eylül'den itibaren hız kazanan 'Savunma sanayiine özel yatırım', telsizden Jeep'e, konserveden bota kadar birçok kalemi kapsıyor. Hızla militarize edildiği gözlemlenen ekonomik ilişkilerde, patronlarla savaş güçleri arasındaki bağ da dolayımsız duruma geliyor. Savaş endüstrisini pazar sorunu olmayan en garantili yatırım alanı olarak değerlendiren özel sektörün etkili isimleri, 600 bini aşan dev ordu gücünün her 'ihtiyacına' yönelik yatırım ve girişimlerini arttırıyorlar.

Savaş endüstrisini canlı tutan öğelerin başında, Balkanlar'dan Ortadoğu'ya kadar izlenen resmi kriz ve gerilim politikası geliyor. Bölgede izlenen ve yayılmacı amaçlarla yüklü gerilim politikası, ekonominin limitleri üzerindeki silahlanma ve teçhizatlanma projelerini sürekli gündeme getiriyor. 'Yeni Dünya Düzeni' ortamında hız kazanan bu geleneksel çizginin üzerine eklenen Kürt coğrafyasına yönelik savaş, sözkonusu endüstriyi daha da 'canlı' tutuyor.

Özel sektörün savaş endüstrisi içindeki faaliyetlerinin başında, doğrudan doğruya kimi askeri malzemeleri üretmek geliyor. Top arabalarına lastik, askerlere bot, zırhlı araçlara zırh kaplama malzemesi, Jeep türü ulaşım araçları, konserve gibi asker tayınları en fazla göze çarpan ürünler arasında. Bu alanda akla gelen isimlerin başında Koç Grubu geliyor. Koç Grubu'na ait Otosan, uzun süredir zırhlı araç üretimi yapıyor. Çuhadaroğlu Grubu da benzer üretimlerde ulunan holdinglerden. Ordu botları İstanbul'daki 'ayakkabı fabrikası' Yeşil Kundura tarafından imal edilirken, erat konserveleri ile dondurulmuş gıdalar çoğunlukla Kerevitaş (Dardanel grubu) tarafından karşılanıyor. Savaş endüstrisinin özel yatırımcıları arasında Sabancı ve Kavala Grublarının da adları geçiyor.

Geçen yıl Savunma Bakanlığı ile zırhlı muharebe aracı motorlarının 300 beygir gücüne çıkarılması için 145 milyon dolarlık kontrat imzalayan TÜRSAV gibi ortaklıklar, özel sektör-ordu içiçeliğinin önemli manivelalarından. Devamı S. 11'de

Haberertesi

Borucu, bankacı ve borsacının savaş aşkı...

Dursun YAPRAK

"... Korkma! Koş en yakındaki güvenlik kuvvetlerine sığınarak hayatını kurtar. Bugüne kadar devletine sığınanların tümü kurtuldu. Hiç bir kötü muamele görmedi. Onlar şimdi örgütte geçen günlerine ve daha önce devlete sığınmadıklarına üzülüyorlar..."

Yukardaki sözler ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği arasında ne tür bir ilişki olabilir?..

Peki, bir haber ajansının Kürtlere ilişkin haberleriyle Bankalar Birliği'nin ne ilişkisi var?..

Ya da kanalizasyon boruları imalatçısı Fırat Plastik firmasının bir askeri işgalle ilişkisi?..

Son zamanlarda TRT 'nin her program arasında yayımladığı 'Pişmanlığa çağrı' bildirileri Devamı S. 11'de

Kürt sorununun politik çözümü için çağrı S. 3'te

Belediyelerde hep aynı oyun S. 4'te

GAP Belediyeler Birliği Avrupa platformlarında S. 4'te

CHP'nin en başarılı olduğu nokta: Çiller kuyrukçuluğu S. 5'te

HADEP'e zincirleme komplo S. 5'te

Küba yine de desteklenmeli S. 6'da

Lice katliamı da AİHK'te S. 7'de

Çelişkiler ve dengeler S. 10'da

Demokratikleşme aldatmacası S. 10'da

BSP: Devlet kayıpların fiili ortağı S. 11'de

'Kendimizi yakarız'

Bütün aramalara rağmen kaybolan yakınlarından hiçbir haber alamayan, bunun üzerine Diyarbakır'dan Ankara'ya gelen ve İHD Genel Merkezi'nde basın açıklaması yapan aileler, öfke içinde. Ankara'ya gelen 'kayıp aileleri' ile görüştük.

S. 3'te

Kayıplarla ilgili olarak başlatılan 'Kayıplara son, sorumlular bulunsun' kampanyasının en önünde, analar var.

İsviçre İşçi Partisi Kürt sorununda artık daha duyarlı

PDA'dan Kürtlere özeleştiri

✓ Adını İsviçre İşçi Partisi (PDA) olarak değiştirmiş olan eski İsviçre Komünist Partisi liderlerinden Rudi Bantle, Kürt sorununa gereken duyarlılığı gösteremediklerini ve güçlerini yeteri kadar seferber etmediklerini söyleyerek bir nevi özeleştiri verdi.

✓ Bantle: Kürtlerle ilişkilerimizi geliştireceğiz ve ilk aşamada kirli savaşın durdurulması ve Kürt tarafının ısrarlı barış çağrılarının Türk hükümetince tanınmasını ve de tarafların masaya oturmasını sağlamaya yönelik çalışmalara gireceğiz. Konu üzerinde etkili olmak için de Federal Parlamento ve Kanton Parlamentolarında girişimlerimizi arttıracağız.

S. 7'de

Kapıyı geç açana da yargısız infaz

Özel tim mensupları, 'kapıyı geç açan' köylüyü öldürdüler. S. 3'te

Göçerlere çadırkent!

VAN/Roj- Göç etmek zorunda bırakılan Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Givarozan (Çınarlı) ve Erbis (Çağlayan) köylüleri, Van'da kurulan 'Çadırkent'e toplandı. Van'a gelen 140'a yakın aileye doksan çadır verilirken, gıda yardımı yapılmadı.

Operasyon bölgesinde oldukları gerekçesiyle 15-16 Haziran tarihinde devlet güçlerince boşaltılan Çınarlı ile Erbis köylüleri, Van'ın 7 kilometre dışında Ercis yolu üzerinde bulunan Beydüzü köyündeki Çadırken'teki 90 aile dışındakiler ise açıkta yaşıyor.

Van'ın Edremit ilçesinde yörenin zenginlerinden Mustafa Bayram'ın verdiği araziye yerleşen 20 aile ise Vali Mahmut Yılbaş tarafından Van'a geri getirildi.

Öte yandan, köylülere şimdiye kadar sadece bir kez, az miktarda gıda yardımı yapıldığı bildirildi. Yerleşim alanlarında su bulunmadığı, açlıktan ve kirlilikten hastalıkların baş gösterdiği ve köylülerin her açıdan zor koşullar içinde oldukları öğrenildi.

Sesini yitiren şehir Sivas

"Ülkemiz yangın yeri ve hala yanıyor Madımak. Yanıyor sinsi sinsi. Yaşam, ateşten doğuruyor çocuklarını, kendi küllerinden fışkırıyor hayat. Öfke yüreğimizde sabırsız bir dinamittir şimdi. Şafakları bekler."

S. 9'da

Maraşlı'nın tutsaklığı sürüyor

S. 11'de

Savaş ve Sermaye İlişkisi

Kapitalizm tarih sahnesine çıktığı günden bu yana, her aşamasında savaş-sermaye ilişkisini kullanmıştır. Serbest rekabetçi dönemde zamanın büyük imparatorluklarının nüfus alanlarını genişletmek için giriştikleri savaşlarda, finansörlerin o günkü büyük kapitalistler oldukları biliniyor. 20. yüzyılın ilk yarısında milyonlarca insanın yok edilmesine neden olan 1. ve 2. Paylaşım Savaşlarında da bu kuralın değişmediği bilinen diğer bir tarihsel gerçektir.

Son 10 yılı aşkın süredir Kürt halkına karşı yürütülen özel savaşla ilgili lehte ve alehte birçok şey yazılıp çizildi. Bizce konunun can damarını teşkil eden, savaş ve sermaye ilişkisi hiçbir bilimsel araştırmada ciddi olarak ele alınıp, irdelenmedi. Bugünkü Türkiye bütçesinin yarısından fazlası savaş harcamalarına ayrılmaktadır. Bu, katrilyonlarla ifade edilen savaş harcamalarının kimlerin kasalarında yığıldığı belgelerle açıklanmalıydı.

Son birkaç yıldır savaşın bitirilmesiyle ilgili tartışmalar ve çözüm önerileri sürüp gidiyor. Ancak bir şeylerin ayakları havada kaldığı görülüyor. Statükonun sürdürücüleri güçler de dahil herkes Kürt sorunun çözümünden yana görünüyor. Ancak ne hikmetse görünmez bir el savaşın bitirilmesini sürekli olarak engelliyor. Erzurum milletvekili sayın Abdulmelik Fırat Kürt sorununun çözümü için yürüttüğü girişimlerinin bir bölümünde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile Meclis Başkanı Hüsamettin Cindoruk ve dönemin genel Kurmay Başkanı Doğan Güreş'le ayrı ayrı görüştüğünü bu zatlardan Kürt sorununun çözümüne ilişkin olumlu yanıtlar aldığını; savaşı sürdürenlerin kimler olduğunu bulamadığını ve büyük şaşkınlık yaşadığını anlatıyor. Savaş için Türk ve Kürt emekçilerinden gasp edilerek bütçeye aktarılan katrilyonların kimlerin kasasına gittiği ve bu konuda oluşan gizli/kirli ilişkiler açığa çıkmadıkça soru işaretlerinin gittikçe çoğalacağı açıktır. Bu haftaki manşet haberimizi dokunulduğunda pis kokular yayan bu konuya ayırdık. Haber merkezimizdeki arkadaşlarımızın özenli çalışmalarının sonucunda, savaşın bu en önemli yönüne neşter attığımıza inanıyoruz. Daha kapsamlı araştırmalara bir basamak olması dileğiyle....

Nasıl bir sosyalist parti?

Lokman POLAT

Parti sorunu üzerine şimdiye kadar çok şey söylendi, birçok tartışma yapıldı. Onları tekrar etmenin bir faydası yok. Eskiyen ve çok kısır olan tartışmaları yeniden gündeme getirmek, eski dar kalıplara saplanmak, denenmiş klasik modellerde ısrar etmek soruna bir çözüm getiremez. Klasik komünist parti anlayışı da, KDP tipi klasik milliyetçi parti anlayışı da, günümüzdeki parti sorununa bir çözüm olamaz. Çağdaş sosyalist bir parti anlayışını geliştirmek gerekir. Bu çağdaş sosyalist parti modeli, milyonların emekçi partisine tekabül etmelidir.

Kürt devrimci ve yurtsever kesimler arasında çok yaygın ve çok da yanlış olan bir kanı var. O da bir partinin kitleselleşmesinin yurtsever demokrat kitle partisinde aranılması, kitleselleşme için milliyetçiliğin, demokratlığın ön koşulu olarak algılanmasıdır. Yani onlara göre kitleselleşme, devrimci sosyalist partilere özgü değil, milliyetçi demokrat partilere özgü bir durumdur.

Oysa bizzat pratik yaşam içerisinde görülen durum hiç de öyle değildir. Kendisine milliyetçi, liberal, yurtsever ve demokrat deyip de marjinal olan o kadar çok parti var ki... Kürt ulusal demokratik hareketi içerisinde kendisine yurtsever demokrat kitle partisi diyen 4-5 Kürt partisi nicel güç bakımından marjinal bir konumdadırlar, hele bunlardan iki, üçünün esamesi bile okunmuyor.

Sosyalist bir parti kitleselleşebilir mi? Sosyalist bir parti nasıl kitleselleşir? Kitlesel sosyalist bir partinin, milyonların emekçi partisinin geçmişteki klasik komünist ve milliyetçi partilerden nitel ve nicel farklılığı ne olmalıdır? Bu sorulara açıklık getirmek gerekir.

Ulusal kurtuluş devrimi bir burjuva demokratik devrimidir. Fakat birçok ülkede görüldüğü gibi burjuvazi buna önderlik edemiyor, politik örgütlenmeler yaratamıyor ve böylece birçok sömürge ve bağımlı ülkenin milli burjuvazisi üzerine düşen görevi yerine getiremiyor. Bu ülkelerde burjuvazinin yerine getirmesi gereken görevleri de sosyalistler yerine getiriyorlar.

Elbetteki burjuva önderlikli ulusal hareket ile sosyalist önderlikli ulusal kurtuluş hareketi arasında temel nitel farklılıklar vardır. Sosyalist önderlikli bir ulusal kurtuluş hareketinin hedefi sadece ulusal bağımsızlığı elde etmekle sınırlı değildir, onun asıl hedefi ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini bütünleştirmektir.

Sömürgecilik zincirini kırmak, köklü bir toprak devrimi yapmak, toplumu demokratikleştirmek ve sosyalizme geçişin maddi ön zeminini hazırlamak (ki bu çok uzun bir dönemi kapsar) sosyalistlerin önünde duran görevlerdir. Sosyalistler, ulusal kurtuluştan sonra toplumsal görevlerini baskı ve zorbalıkla değil, demokratik bir metod çerçevesinde yerine getireceklerdir. Yani ulusal demokratik devrimden sosyalizme geçiş zorla, diktatörlükle, baskı rejimiyle değil, barışçıl bir şekilde olacaktır. Ve bu geçiş uzun bir tarihi süreci kapsayacaktır. Ülkenin özgül koşullarına uygun bir döneme tekabül edecektir. Emekçi yığınların istemine uygun bir seyir izlenecektir. Marksistler kendi ülkelerinin özgül koşullarına göre hareket etmezlerse, başarıya ulaşamazlar. Somut tahliler somut şartlara göre yapılmalıdır. Ülkenin nesnel koşullarına uygun bir perspektif tespit edilirse, mücadele sağlıklı bir şekilde gelişir ve başarıya ulaşır.

Ülke devriminin karakteri özgün yanları, toplumsal yapının özellikleri, ulusal kurtuluşun mücadele biçim ve araçları, ulusal, siyasal ve toplumsal hedefleri, bir programda somutluk kazanır.

Parti ve Program

Program ve parti sorunu birbirine bağlı olan sorunlardır. Birisi diğerinden kopuk olarak ele alınamaz. Partiye program yol gösterir. Program, partinin ülkedeki özgül koşullara uygun mücadele yöntemini saptar, politik gelişimini sağlar. Program, ulaşılmak istenen hedefleri en özlü bir biçimde saptar. Onun içindir ki, program gereksiz ayrıntılara girmez. Program genel ve en temel saptamaları yapan bir belgedir. Kısa ve öz bir şekilde yapılan programsal analiz, partinin dayandığı temeldir. Elbetteki hiçbir program tam, eksiksiz ve ebedi değildir. Ülke özgülündeki nesnel gelişmeler, programın bazı yönlerini eskitebilir. Programın doğruluğu, eğriliği pratik yaşamın içinde sınanır. Program pratikle bütünleştiği oranda hayat bulur. Ülkenin özgül konumuna göre hazırlanmış, nesnel verili durumu bilimsel olarak saptamış, hedeflerini tarihsel, toplumsal gidiş yönünde doğru koymuş bir program çabuk eskimez.

Parti birliği için program gereklidir. Parti birliği esas olarak programsal birlik temeli üzerinde yükselir. Geçmişin klasik, dar ve kalıplaşmış "ideolojik birlik" tanımı üzerinde partisel birlik oluşturulamaz. Geçmişteki klasik ideolojik birlik anlayışı; yaşamın her alanıyla ilgili, hazır, donuk, dokunulmaz, tartışılmaz düşünce kalıpları olarak kavramları fetişleştiren, Marksizmi dini ayetler gibi ezberleyip yansıtan dogmatik, sekter doktrinlere dayanıyordu.

Her şeyde, her konuda, tüm ayrıntılarda ideolojik birlik aramak hem insanın doğal özüne aykırıdır, hem de diyalektiğe ters düşer. İnsanlar robotlaştırılmamalı, aynı kalıba sokulmamalıdır. Partide eylem birliği, irade birliği ve programsal birlik, dar ideolojik birlik kalıpları içerisine sokulmamalıdır.

Bir parti programının kabulü, programdaki her şeyin en küçük ayrıntısına dek kabulü anlamına da gelmemelidir. Açık demokratik tartışma sürecinden geçen ve çoğunluğun iradesi ile benimsenen bir program, o partinin üyeleri için bağlayıcı olmalıdır. Propaganda, ajitasyon ve örgütlenmenin, eylemde birliğin genel çerçevesi program ve tüzüktür. Bu çerçeve bozulmamalıdır. Partinin karar oluşturma, uygulama, denetim, eleştiri-özeleştiri vb. mekanizmalarını saptayan, karşılıklı hak ve ödevleri ve ilgili tüm kuralları belirleyen partinin tüzüğüdür. Tüzükte örgüt için demokrasinin kuralları açık ve net bir şekilde konulmalıdır. Kendi iç örgütsel yapısında demokrasiyi uygulamayan bir parti, iktidara geldiğinde toplum içersinde de demokrasiyi uygulayamaz.

Çağdaş sosyalist bir parti, modern bir mantık çerçevesinde her zaman içsel tartışmaya hazır olmalıdır. Örgüt içi tartışma özgürlüğünü partinin eylemsel birliğine zarar vermeyecek bir yöntemle-iç demokrasi kurallarına uygun bir şekilde hayata geçirmelidir.

Parti ve Kadrolar

Bir partinin sağlıklı ve kararlı kadroları olmadan o parti gelişemez, kitleselleşemez. Kadrolarını mücadele ve siyasal çalışma alanlarına sokmayan bir parti, yığınların desteğini alamaz. Mücadelenin sonucunu esas olarak belirleyen kadroların kitleleri mücadele alanına çekmesidir. Bir parti nitelikli kadrolara sahip olmadan kitleselleşemez. Partinin yığınsallaşması, nitelikli militan siyasal kadrolara sahip olmasıyla mümkün olur.

Kadro İtalyanca bir sözcüktür ve çalışmaların sürekli ve düzgün yürütülmesini sağlamak üzere, gerekli insanların sayı, nitelik ve dereceleriyle ödev, yetki ve sorumluluklarının tümü olarak tanımlanıyor. Parti soyut bir şey değildir. Canlı, yaşayan insan topluluğudur. Diğer bir deyişle parti, aralarında sürekli ve sistematik ilişki bulunan insanların topluluğudur. Partiyi parti yapan temel öğelerden birisi de kadrolardır. Partinin sürekliliğini sağlayan kadrolar, örgütlü savaşımın yönünü çizmede önemli bir rol oynarlar.

Marksizmi iyi bir biçimde özümseyen, Marksizmi bir dogma olarak değil, bir eylem klavuzu olarak kavrayan ve bunu ülkenin özgül koşullarına göre uygulayan bir kadro, teorik ve pratik çalışmalarında, kitleler arasındaki örgütlenmede çok iyi bir gelişim gösterir.

Çağdaş sosyalist bir kadro çağın bilincine varmalı, toplumun en ileri insanı olmalıdır. Siyasi, teorik, politik bilgi birikimine sahip olmalıdır. Kadrolar görecekleri siyasal eğitimle daha da mükemelleşirler. Partinin önemli görevlerinden birisi de kadrolarına siyasi eğitim vermesi ve yeni yeni siyasal kadroları parti okullarında yetiştirmesidir.

Gelecek sayılarda da parti ve sınıflar ile partinin iki boyutu üzerinde duracağım.

Roj'NAME

Roj, omuz verenlerle ışıyacak

Mehmet MUTLU

Devrimci Projeler, onları uygulayanların dirençleri ve inatlarıyla tarihsel misyonlarını yerine getirir, anlam bulurlar. 'Roj' çalışanları, tüm olanaksızlıklara rağmen omuzladıkları misyonun bilinci ve kararlığıyla, günden güne etki alanlarını genişleterek yollarına devam ediyorlar. Sosyal pratiğiyle bir tarihi sorumluluğu yüklenen 'Roj', basit ve sıradan bir haftalık gazete değildir ve olmayacaktır.

***

Yayın yaşamına girdiğimiz günden bugüne dek taraflı tarafsız birçok eleştiri aldık. Mizanpajdan habere, fotoğraftan haber-yorum yazılarına kadar, görsel ve içerik anlamda çeşitli istek ve dilekler sıralanıyor. Bu eleştirilere olanaklarımız ölçüsünde yer vermeye çalışıyoruz. Öncelikle yayına başladığımızdan bugüne, bizleri telefon, fax, mektup veya bizzat bürolarımıza uğrayarak yalnız bırakmayan okurlarımıza ve dostarımıza teşekkür ediyoruz.

Bu yeni dönemde karşılaştığımız bir dizi zorluğun yanında, bizi onurlandıran çabalar da var. Buna, Ali Davut Laşer'in Helmut Oberdiek'le yaptığı söyleşiyi örnek verebiliriz. Böyle bir söyleşi yazılı basın içinde sadece gazeteniz Roj'un sayfalarında yer aldı. İnsan Hakları savunucusu ve Kürt dostu Hemut Oberdiek'in dostça yakınlığından ve A. Davut Laşer arkadaşımızın bu gayretinden dolayı merkez büro çalışanları olarak sıcak selamlarımızı gönderiyoruz.

***

Bürolarımız da gerek araç gereç yönünden gerekse çalışma koşulları bakımından, bizimle aynı zorlukları paylaşıyorlar. Bu yüzden şimdilik yeterli katkıyı alabilmiş değiliz. Ancak Diyarbakır büromuz ve Van temsilcimiz Ali Acar'ın olağanüstü üretkenliklerine değinmeden geçemeyeceğiz. Bu arkadaşlarımızın büyük özverileri yarınlar adına bizlere de büyük umut vaadediyor.

Yazar ve muhabirlerimiz yazılarını, en geç çarşamba günü elimizde olacak şekilde gönderirlerse, bizlere gazeteyi daha rahat yayımlama fırsatı verecek. Ayrıca aktüel konulardaki yorum ve analizlerle sayfalarımızı beslemek istiyoruz. Bu konuda da görev yetkin ve uzmanlaşmış okurlara düşüyor.

'Roj'un ışıma ve aydınlatma çabalarına dostlarımız ve okurlarımızdan daha yakın ve aktif destek bekliyoruz.

***

Bir diğer sorun da birçok bayide gazetenizi bulamadığınıza dair aldığımız şikayetler. Dostlarımız ve okurlarımız gerekçe göstermeden Roj'u satmayan bayileri anında bizi bildirmelidir. Böylece YAY-SAT AŞ. nezdinde, bize bildirilen bayilerle ilgili girişimde bulunup sorunu çözmek için çalışarak, Roj'un zamanında elinize geçmesini sağlayacağız.

Roj aydınlığında, daha nitelikli sayılarda buluşmak dileğiyle.

ÖZÜR:

Yazarımız B. Baran'ın 2. sayımızda yayınlanan Tahsin Taha'yla ilgili anma yazısının altına yanlışlıkla Rıdvan Ömer Zaxoli imzası gelmiştir. Düzeltir yazarımızdan özür dileriz.

Okurdan

Roj, güçlü bir potansiyele sahip

Roj gazetesinin ilk sayısını bugün (22 Haziran) alıp okudum. Bana Avrupa'daki Le Monde ve benzeri diğer ciddi gazeteleri anımsattı. Gazetenin görsel biçimi habercilik anlayışı, zengin içerikli kültür-sanat sayfası, mizanpajı, dış haber, politika ve perspektif sayfaları onun zengin içeriğini ve ciddiyetini göstermektedir.

Roj gazetesine emeği geçenler, belli bir birikim sürecinden geçen ve kendi alanında uzmanlaşlaşan, bu doğrultuda emek sarfeden insanlar. Gazetenin Genel Yayın Yönetmeni sayın Mehmet Mutlu, Newroz Ateşi dergisi ve Jiyana Nü gazetesi sürecinde önemli bilgi biriminine ulaşmıştı. Kültür-Sanat, Toplum-Yaşam sayfası sorumlusu sayın Yılmaz Odabaşı birçok değişik gazetede çalışmış, gazetecilik mesleğinin en ince ayrıntılarını kavramış kültür ve edebiyatla haşır-neşir olmuş bir yazardır. Hem daha önce yayınladığı kitapları hem de Roj'da çıkan Şair Ruhlu Şiir gibi güzel yazılarını zevkle okudum. Haber Müdürü Sayın Hüseyin Şimşek de daha önce günlük, haftalık ve aylık dergilerde emek sarfetmiş ve edebiyat alanında ürün vermiş bir insan. Yazıp yayınladığı romanları ve Komün dergisindeki yazıları (hepsini okumşutum) önemli bir birimini ürünleriydiler.

Roj sayı l'de çıkan yazarların herbiri kendi alanında önemli ürünler vermiş, bilinen tanınan yazarlardır. Roj'un diğer sayılarında yazı yazacak olan yazarların sayısında elbetteki çok büyük bir artış olacaktır. Çok güçlü bir potansiyele ve birleşik bir birikime sahip olan Roj, yayıncılık alanında daha da güçleneceği inancındayım.

Roj'un birinci sayınında yazısı yayınlanan sayın Hasan Yıldız tarihsel araştırmalarıyla, yazdığı araştırma kitaplarıyla karanlıkta kalan birçok tarihsel gerçekliği gün yüzüne çıkarmıştır. Onun yazdığı "Aşiretçilikten Ulusallığa Doğru Kürtler-1." ve "Sevr-Lozan-Musul Üçgeninde Kürdistan" adlı kitapları birçok araştırmacı yazar tarafından kaynak olarak gösterilmiştir. Sayın Botan Ahmedi de "Kürtler ve Kürdistan" adlı tarih kitabı ve değişik dergilerdeki yazılarıyla bilinmektedir. Sayın Sait Çiyan'ın doğru devrimci politik perspektifleri dikkatle okunmaktadır. Birçok Kürtçe ve Türkçe (7 tane) kitap yazan ve değişki dergi ve gazetelerde yüzlerce yazısı yayınlanan, Kürt edebiyatının gelişmesi için önemli hizmetlerde bulunan ve katkıları olan sayın Lokman Polat'ın ve Jiyana Nü'da yazılarını zevkle okuduğum sayın Murat Dağdelen'in ve diğer Roj yazarlarının yazıları gazetenin zengin birikimini göstermektedir. Newroz gazetesindeki yazılarıyla tanıdığım sayın Dursun Yaprak'ın Roj gazetesine omuz vermesi Roj gazetesini daha da güçlendirecektir.

Kürt basını içerisinde uzun süreli bir yayın yaşamına sahip olan ve uzman bir yayıncılık anlayışını geliştiren Medya Güneşi'yle kısa süreli yayınlanan ve kendilerine özgü bir işlevi yerine getiren Newroz Ateşi, Vatan Güneşi ve Serketin'ın yazar-çizer kadrosunun Roj'a vereceği destek, Roj'u daha da güçlendirecektir. Avrupa'da bir dönem yayınlandıktan sonra yayınlarını durduran Peşeng, Riya Soreş, Roja Welat, Heviya Gel, Tekoşina Sosyalist ve Niştıman dergileri yazarlarının Roj'a olan katkıları Roj'u zenginleştirecek, renklendirecektir. Bağımsız aydınların ve yazarların sunacakları katkı da Roj'a önemli bir ivme kazandıracaktır.

Bir yayının en önemli özelliği o yayının kendisini okutmasıdır, kendisini okuyucuya aratmasıdır. Ben Roj'un bir okuyucusu olarak 1. sayıyı okuduktan sonra "acaba 2. sayıda ne var? 2. sayı çıktı mı? 2. sayı ne zaman gelecek" diye merak etmeye başladım. Benim gibi bir çok okuyucu da daha şimdiden "Roj'un 2. sayısı geldi mi?" diye sormaya başlamışlar. Bu durum Roj'un diğer yayınlardan daha nitelikli olduğunu göstermektedir. Okuyucuları tarafından aranan, sorulan bir yayıncılık alanında başarıya doğru somut adımlar atar. Roj'un başarısı nesnel bir zemin üzerinde somutluk kazanmaktadır.

Roj'un hem okuru hem dağıtıcısı, hem de yazarı olmak benim için mutlu bir durumdur. Devrimci-yurtsever bir görevdir. Bu görevimi yerine getirme çabası içinde olacağım. Kısacası Roj güzel bir gazetedir. Doyurucu bir içeriğe sahiptir. Bir okuyucu olarak ona yayın yaşamında uzun ömürler ve başarılar diliyorum.

Tüm Roj çalışanlarına devrimci-yurtsever duygularla selam ve saygılarımı sunar, hepinize başarılar dilerim.

Cihan Dılşad

Sevgili "Düşünce Suçlusu!"

24 Ağustos 1995 Perşembe günü İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinde, "DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK" kitabına yayıncı olarak adını koyan kişilerden 99'unun duruşması başlayacak.

Bildiğiniz gibi 99 değil, 1080 kişiyiz. Ancak DGM savcısı Aytaç Tolay, yargılanacağımız Türk Ceza Kanunu'nun 216. ve Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddelerinin tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere ve 1982 Anayasası'nın 90. maddesine aykırı olduğu görüşünü savunuyor. Bu nedenle de gecikmemesinde toplumsal yarar gördüğünü de ekleyerek, 99 kişi için davayı başlattı. Geri kalan 981 kişi guruplar halinde giderek ifadelerini veriyorlar.

Önce, çeşitli nedenlerle henüz ifade vermeye gitmeyenlerimize seslenmek istiyoruz. Savcılığın teker teker mahalle karakolları üzerinden yazılar yollayarak bizi sorguya çağırmasıyla kaybolacak zaman, bizim ve "Sivil Direniş"imizin kaybedeceği zaman olacaktır. Türkiye'nin tanınmış kişilerinin topluca ve yüreklice ifade vermeye gittiklerinin görüntüsü ise toplumumuza umut ve bize "Düşünce Özgürlüğü"nü bile çok gören çağdışı beyinlere dehşet veriyor.

Aramızdan "Ben bunu toplu konut dilekçesi sanmıştım!" diyecek tek kişinin bile çıkmayacağına eminiz. Ama bu konudaki ufak bir ihmal bile giderek tatsız kuşkulara yol açabilir. Özellikle, yıllardır demokratik hakların savunuculuğunu yapmış yazarlardan ve gazetecilerden şu ana kadar ifade vermeye gidememiş arkadaşlarımızı anlamlı bir günde bir araya getirmek istiyoruz:

29 HAZİRAN 1995 PERŞEMBE SAAT 10.30 'da Beşiktaş 2 no'lu DGM'de onurlu bir DÜŞÜNCE SUÇLUSU yargılanacak.

Yaşamının büyük bölümü hapiste, işkenceli sorgularda, açlık grevleri ve ölüm oruçlarında geçen RECEP MARAŞLI, 12 Eylül döneminde Uluslararası Af Örgütü tarafından iki kez YILIN MAHKUMU seçildi; Amerika, İngiltere, Kanada, Belçika ve Norveç Pen Klüplerinin ve Atina Yayıncılar Birliği'nin ONUR ÜYESİ oldu.

RECEP MARAŞLI'nın ünlü 8. maddeden tam 25 davası var. 24'ünden tutuksuz, yalnız birinden -o gün görülecek davadan- TUTUKLU OLARAK yargılanıyor. Oysa sağlık durumu buna uygun değil.

29 Haziran 1995 Perşembe saat 10.30'da, hem RECEP MARAŞLI'ya destek olmak, hem de kendi davamızda İFADELERİMİZİ VERMEK için savcıdan aldığımız bu son randevuda, Beşiktaş DGM'de buluşalım.

En içten sevgilerimle.

Şanar Yurdatapan

(1938-....)

Levent Tayşun

Apê Levent, serokê belediya Silopî yê kevn, welatparêzê hêja,
ji nava me koç kir. Ji ber nexweşiya bê derman û ku ji êşkencê di meha 12.1992 lê peyde bûbû, di 21.6. 1995 an de wefat kir. Hevalên wî, wê wî tu carî ji bîr nekin.
Serê gelê kurd û yê malbata wî saxbe.

Hevalbendên YEKBÛN ê li Almanya

Selam sana Roj Roj baş sana Roj

Sen demokrasi düşmanlarına, karanlık güçlere ve Kürt coğrafyasındaki haksız savaşa karşı mücadele edensin. Sen karanlıkları aydınlıklara çıkarmak isteyensin. Roj, sen ülkemde sürdürülen imha politikası yüzünden zorla sürgün edilen yerinden yurdundan olan halkımın yanında ve onlara ulaşansın. Roj'a uygulanan yıldırma politikası ve sansürlere rağmen yayın hayatının uzun olması dileğiyle Roj'da çalışan tüm arkadaşlara mücadelelerinde başarılar dilerim.

Almanya-Befna

Ji bo Rojnameya ROJ ê

Hevalên hêja, xebatkarên ROJ ê,

Gava Mizgînî ya derketina ROJê gihaşt me, em gelek kêfxweş bûn. Derketina ROJê gaveke dîrokî ye. Her çiqas zilm û zordestî li ser çapemenîya kurd hebe jî, em ji dil bawer dikin ku ROJ wê di tekoşîna gelê kurd de bibe meşaleyek. Pêwistiya gel herdem bi nûçeyên rast û objektif heye. ROJ wê, di vî warî de, valahiyek mezin tije bike.

Bo vê xebata we ya hêja, em, we pîroz dikin û serkeftina we dixwazin.

Civata Kurd li Giessenê

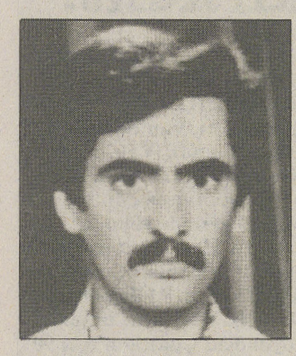

(1955-....)

Teyîb Kondu

Heval Teyîb Kondu û hemû şoreşgerên ku beşdarî kerwana şehîdên Kurdistanê bûne her di dilê me de dijîn.

Teyîb Alan Kolçî/ London

(1963-....)

Seydo Aydoğan

Karanlık güçlerce katledildi. Anısını mücadelemizde yaşatacağız.

Arkadaşları adına
Enver Karahan

Bütün aramalara rağmen yakınlarını bulamayan aileler:

Kendimizi yakarız

Kayıplara hergün bir yenisi daha eklenirken sıranın kimde olduğu belli değil.

ANKARA/Roj-Kayıp aileleri, Demokratik Mücadele Platformu (DMP) ve İHD'nin kayıplarla ilgili başlattığı kampanya devam ediyor. "Kayıplara son, sorumlular bulunsun" sloganıyla başlayan kampanya çerçevesinde 24 Haziran günü kayıp aileleri, DMP ve İHD'nin yanı sıra çeşitli demokratik kitle örgütlerinin de katılımıyla Ankara'da İçişleri Bakanlığı'nın önünde oturma eylemi yaptı.

Burada bir basın açıklaması yapan İHD Genel Başkanı Akın Birdal, "TBMM'de sözde demokratikleşme tartışmaları yapılırken insanların kaybedilmesi sürüyor" dedi. Son beş ayda 103 kişinin kaybedildiğini belirten Birdal, "Kayıp yakınlarının arayışlara sürüyor. Kayıpların önlenmesi için hiçbir girişimde bulunulmuyor. Yaşam hakkına saygı gösterilmesini, kişi güvenliğinin ve özgürlüğünün güvence altına alınmasını isteyenler dinlenmediği gibi sorgulanıyorlar" dedi. Birdal bu kampanyadan beklentilerini şöyle sıraladı: "Siyasal iktidar kayıpların bulunacağı sözünü versin, gözetim altında kaybetmelere yol açan hukuksal düzenlemeler ve uygulamalara son verilip, gözetim altında kayıplara neden olan sorumlular açığa çıkarılarak yargılansın"

Kendimizi yakarız

Diyarbakır'ın çeşitli yerlerinden gelen kayıp aileleri ise Ankara'da İHD Genel Merkezi'nde bir basın açıklaması yaptılar. Kayıp aileleri sözlerine bugüne kadar yaptıkları tüm girişimlerin sonuçsuz kaldığını belirterek, "bizi muhatap almıyorlar" diyerek başladılar.

Aileler, "Biz kayıp aileleri olarak kaybolan insanlarımızın bulunmasını istiyoruz. Ölü veya diri olduklarına dair bir açıklama yapılmazsa kendimizi yakarız" dediler.

Aileler ne diyor?

Bütün aramalara rağmen kaybolan yakınlarından hiçbir haber alamayan, bunun üzerine Diyarbakır'dan kalkıp Ankara'ya gelen yakınları kaybolmuş ailelerden bazılarının görüşlerini aldık:

Abdulbaki Bulut (Lice'ye bağlı Töreli köyü): 18 Mayıs 1994'te devlet güçleri köyümüze bastılar. Askerler, suçumuz olmadığı halde ellerindeki listeye bakarak bizi gözaltına aldılar. Köyümüzü yaktılar, yıktılar, 100'e yakın hayvan telef oldu. Benimle beraber 6 kişiyi Lice'ye bir okula götürdüler. Okulda dört gün kaldık. Mustafa Bulut dışındakileri serbest bıraktılar. İlerleyen günlerde halk ile birlikte Mustafa Bulut'u almaya gittik. Bunun üzerine devlet güçleri bize ateş açtı. Ramazan, Fahri, Ekrem ve M.Ali Bulut gözaltına alındı ve bir daha haber alınamadı.

Şakir Yolur (Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Esce köyü): 18 Mayıs 1994'te köye baskın yapan askerler köyü yaktıktılar. Oğlum Seyitxan'ı (21) alıp götürdüler. Sayısız dilekçe vermemize rağmen bir sonuç alamadık.

Abdulrezak İpek (Diyarbakır'ın Kulp ilçesine bağlı Alaca köyü): İkram (21) ve Servet(16) adında iki oğlum kayıp. Bütün girişimlerimize rağmen hiçbir haber alamadık.

Sabri Tutuş (Diyarbakır'ın Kulp İlçesine bağlı Alaca köyü): 15 Ekim 1993 günü köyümüze devlet güçlerince baskın yapıldı. Babam Behçet Tutuş ve amcam Selahattin Tutuş'la birlikte 11 kişi gözaltına alındı. 4 gün gözaltında kaldıktan sonra Selahattin Tutuş ve diğerlerini serbest bırakıldılar. Ancak babamı bırakmadılar. Babam üstündeki bir miktar parayı kardeşi Selahattin'e vermek istemiş. Ancak paraya el konulunmuş. 500 haneli köyümüzü yakıp, yıktılar, harebeye çevirdiler sonra çekip gittiler. Olayın ardından Başbakan'a baş vurduk. Fakat bugüne kadar bize hiçbir açıklama yapılmadı.

Arife Tekdağ (Diyarbakır): Bir oğlum daha önce "faili meçhul kişiler" tarafından öldürüldü. Diğer oğlum Ali Tekdağ ise 26 Kasım 1994 günü okula giderken gözaltına alındı. Bütün girişimlerimize rağmen hiçbir haber alamadık. Oğlum ile ilgili "ölü veya sağ" bir açıklama bekliyorum.

Ellerimiz ateşi yakana kadar...

Hüseyin ŞİMŞEK

Kahramanlığın boğazlanmakla "ödüllendirildiği" bir dünyanın çocuklarıyız. Boğazlanmak! Yani asılmak, kurşuna dizilmek, derisi yüzülmek, başı vurulmak, linç edilmek, yakılmak... Tarih yüzyıllar boyunca yakılarak meşale olanların maceralarına tanık oldu. İnsanların cayır cayır yakılması, bir hobi değil. Kimse, oyun falan oynamıyor. Sapıkça, sadistçe bir eğilimin çok nadir rastlanan sonucu da sayılamaz. Tarih bu konuda pek iç açıcı değil. Bugünden bakıldığında, en azından yakın gelecek de öyle. İnsan, ateşle uygarlık yolunda büyük adımlar atarken, bir yandan da barbar yanını sürdürmede onu bir araç olarak kullandı. Öyle ki hepimizin yaşamında bir yangın var.

Gezegenimiz, kelimenin tam anlamıyla bir ateş parçasıydı ama, şurda kaç tane yanardağ kaldı? Dünya artık kendi yapısındaki ateş kütleleriyle değil, insanın marifetiyle bir yangın yeri. İnsanın insanlaşmasında ilk adım olarak, gereksinimlerine göre çeşitli işlerde kullandığı "alet"i yaratması vurgulanır. İkinci adım, ateşi elde etmeyi öğrenmesidir. İlkel insan ateşe taptı. Sadece gördüğü yararlarından dolayı değil, canını yaktığı, onu korkuttuğu için de secde etti. Ateş için muhtelif ibadet biçimleri geliştirdi. Zamanla ateşe hükmettiği oranda, sadece hayvanlara karşı değil, kendi cinsine karşı da kullandı. Öyleki tarih yakılanların ürpertici öyküleriyle dolup taştı.

İlkel insan, tapınmasının bir parçası olarak, hemcinsini tanrılarına kurban sundu. Keltlerde, suçlular ve esirler, beş yılda bir yapılan şenlikte tanrılara kurban edilmek üzere saklanırdı. Zayıflama belirtileri gösterir göstermez kralların yaktı. Kralı yakma geleneği Afrika kıtası, Meksika, Hindistan, Prusya, Jambi, Siam, Kamboçya, Çin ve Avrupa'da da vardı. Batı Asya'nın Sami ırklarında krallar, ulusal bir tehlike anında kendi oğullarını yakarak kurban ederdi. Uganda'da genç bir kral erişkin yaşa ulaşınca, iki ya da üçü dışında bütün erkek kardeşleri yakılır. Fenikeliler salgın hastalık, kuraklık, savaşta yenilme gibi büyük felaket günlerinde, en sevdikleri çocuklarından birini Baal'e kurban ederdi. İş o noktaya vardı ki zamanla, Kartacalılarda kurban insan ticareti gelişti. Ekvator köylerinin "insan yenilen bahçeleri" vardı...

Amerika kıta yerlileri, mısır dikildiğinde yeni doğmuş bebekleri, mısır filiz verdiğinde gençleri, mısırın tam yetişme zamanında ise yaşlı erkekleri kurban ederdi. New South Wales'de, her kadının ilk doğan çocuğu dinsel törenin parçası olarak kurban edilirdi.

Özcesi dolgun buğday taneleri, başını alıp göğe doğru yükselen püsküllü mısırlar, daha bereketli yağmurlar, tekrarlansın istenmeyen fırtınalar için ve elbette tanrıların gazabından korunmak, korunulamamışsa bir an önce kurtulmak adına, insan etinden alev harmanları kurulurdu.

İnsan düşüncesi gelişme kapılarını araladıkça, düşüncelerinden dolayı yakılmanın "gerekçesi" de oluştu. Yakmak, ceza huhukuna girdi. Yakan mahkeme Engizisyon için ilk adım, 1229'da atıldı. Mahkemenin en ağır cezalandırma biçimi, diri diri ateşe atılmak olarak karar altına alındı.

Pişmanlık belirtmeden ölen bir sanık, gömülmüş olsa dahi mezarından çıkarılır, yargılanıp mahkum edilir ve yakılma cezası cesede uygulanırdı. Avrupa'da insanları yakarak cezalandırma dehşeti, bütün Avrupa ülkelerine yayılarak, 1700'lü yılların sonuna kadar sürdü. Bruno, Avvakum, Prof. Aleksander V. Huss , Jeanne d'Arc, Vanini, Michel Servet, Herman van Riswik, Arnaud de Brescia, Kavalcı Jean ya da Davulcu Jean, Dozsa, Jacklein Rohrbach... Kimi çarmıha gerilerek, kimi odun yığınına atılarak, kimi önce dili kesilerek yakıldı. Kimi kızartılıp adamlarına ceza olsun diye yedirildi.

Avrupalılar, insan yakmada her zaman önde. Yüzyılımızda insan yakma rekoru Almanların... Nazizmin iktidarda kaldığı dönemde, binlerce Yahudi, demokrat, devrimci ve sosyalist toplama kamplarında kurulan fırınlarda, kimi zaman diri diri kimi zaman öldürülmüş olarak yakıldı. Son birkaç yılda, insanları evleriyle birlikte yakmak Almanya'da, sıradan olay haline geldi.

Doğuya bakalım. Hz. Muhammed, "Ateşte yakmak Allah'a ait" dedi. Prensip olarak bu cezalandırma biçimini reddetti. Ancak, gerek Peygamber'in kendi döneminde gerekse sonraki halifeleri döneminde, hem diri diri hem de öldürüldükten sonra yakılmalara bir örnek sıralamak mümkün. Özellikle de Emevi ve Abbasiler döneminde... En ünlü örnek Hallac-ı Mansur'dur. Hilafetin Osmanlı'da olduğu dönemde vezir-i azamlar, demir kafeslere konulup ateşte kızartılarak öldürüldü. Kürt eşkıyalar, İstanbul'a götürülüp üzerlerine neft dökülerek ve Kanuni döneminde, Rafiziler 'defter edülüp' yakıldı...

Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sırasında, çocuk ve papaz yakan Osmanlı "paşalar"ı var... Topal Osman, Rumları gemi kazanlarında cayır cayır yaktırdı.

Cumhuriyet Türkiyesi'nde 1978'de Maraş Alevileri'ne bir felaket yaşatıldı. Bu felaketin bir yanı da insanların, diri diri yakılması oldu. Sivas'ta, 2 Temmuz 1993'te, Orta Çağ'ın engizisyon ateşinin yakılmasına bir kez daha tanık olundu. Ama bu ne dünyada ne de Türkiye'de son tanıklıktı. Hatta Ateşinsan'ın alevleri başka başka ülkelerde yükselmeye devam ediyor. Ruanda'da Hutular büyük çukurlar kazıp, yanan lastiklerle doldurdular. Sonra, Tutsiler'i diri diri bu çukurlara atıp yaktılar.

Anlaşılan o ki, ellerimiz ateşi yakana kadar, birileri insanları yakmayı sürdürecek.

Bu nasıl kayıp!

Yaklaşık 8 ay önce 26 Kasım 1994 günü saat12 sıralarında Diyarbakır'ın Dağkapı semti İnönü Caddesi'nde yürürken, silahlı kişiler tarafından takip edilerek gözaltına alınan Ali Tekdağ'ın gözaltında olduğu emniyet yetkililerince inkar ediliyor. Tekdağ ailesinin bu konudaki tüm girişimleri sonuçsuz kaldı ve Tekdağ'ın gözaltında olduğu gerçeği doğrulanmadı.

Ali Tekdağ'ın bir yakınıyla yaptığımız görüşmede, Tekdağ'ın gözaltında 8. ayını doldurmak üzere olduğunu belirterek, bu süre içinde birkaç defa Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurduklarını, ancak savcılığın böyle birinin "emniyet güçleri" tarafından gözlem altına alınmadığını ancak "PKK'lıların götürmüş olabileceğinin" söylendiğini ifade etti.

Aynı kişi, gözaltında iken Seyfettin Demir adlı kişinin Tekdağ'a yoğun işkence yapıldığını gördüğünü ileri sürerek, "poliste olduğuna adım gibi eminim" dedi. Tekdağ'ın yakını, Seyfettin Demir'in yanısıra, isimlerini vermek istemeyen birkaç kişinin daha kendilerine gelerek, Tekdağ'ı gözaltında gördüklerini söyledi. Son olarak da yaklaşık 3 ay önce kendilerine gelen bir kişinin, Tekdağ'ı JİTEM'de "Ben Ali Tekdağ'ım. Hücredeyim" derken duyduğunu söyleyerek Tekdağ'ı sesinden tanıdığını ifade etti.

Bir kayıp yakını: Abdullah Efeli

Şırnak'ın Cizre ilçesinde 15 Aralık'ta gözaltına alınan Abdullah Efeli, bütün aramalara rağmen hala bulunamadı. Devlet güçlerinin gündüz, köyde yaptıkları aramalar sonrasında gözaltına alındı ve o günden beri, kendisinden haber alınamıyor. 1949 Silopi Yemkede köyü doğumlu Efeli, gözaltına alındıktan sonra ailesi de devletin yoğun baskısına maruz kaldı.

Abdullah Efeli'nin İsviçre'deki abisi Halil Efeli, konuyla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (AİHK)'na baş vurdu. AİHK de durumu Avrupa Konseyi'ne iletti. Halil Efeli, Roj'a yaptığı açıklamada, "Ailem çok zor şartlar altında yaşıyor. Türkiye'de avukat tutmak istiyorum fakat elimde yeteri kadar delil olmadığından avukatlar yanaşmıyor. Kardeşim şu ana kadar bulunamadı. Ben ve ailem onun gözaltında kaybedildiği kaygısını taşıyoruz" dedi.

Diyarbakır ve çevresinde tespit edebildiğimiz kayıpların isimleri

1-Ali Tekdağ
2-Ahmet Tekin
3-Tahsin Çiçek
4-A.İhsan Çiçek
5-Çayan Çiçek
6-Bahri Şimşek
7-Salih Çalık
8-M.Şirin Çalık
9-Turgut Yenisoy
10-Sehithan Yolur
11-Turan Demir
12-Behçet Tutu

BÜYÜTEÇ

Kurıkaçeto köyünde korkulu bekleyiş

Mardin Merkez Komutanlığı tarafından 22 Haziran günü Kürükaçeto (Aytepe) köyüne bir baskın yapıldı. Ev aramalarından sonra, köylüler korucu olmaları yönünde tehdit edildi. Aytepe köylülerini köy meydanında toplayan askerler, "Ya korucu olun ya da köyü terk edin" tehdidinde bulundular. Köylülere bir hafta süre verildiği bildirildi.Gazetemizi arayan bir köylünün açıklamalarına göre, "Köylüler korucu olmuyoruz, köyümüzü de terk etmiyoruz" diyor. Merkez Komutanlığı'nın verdiği süre bu hafta içinde doluyor. Köylülerin "Her an bir katliam olabilir "korkusu içinde oldukları öğrenildi. Gazetemizi arayan aynı köylü, tüm kamuoyunu, demokratik kitle örgütlerini ve ilerici basını göreve çağırdı.

Roj ve Kızıl Bayrak büroları basıldı

Adana Roj Bürosu, 26 Haziran Terörle Mücadele ve Basın Ekipleri tarafından basıldı. Baskın sırasında büroda bulunan arşive ve gazetelere el konuldu. Terörle Mücadele ve Basın Ekipleri, büroda arama yaptıktan sonra Roj'un Adana Temsilcisi Abdullah Özbay'ı, aynı binada bir kat aşağıda bulunan Kızıl Bayrak gazetesi bürosuna götürdü. Burada da arama yapan polis, gazetenin son sayısına el koydu.

İHD'lilere baskılar artıyor

İHD Genel Başkanı Akın Birdal, geçen hafta düzenlediği basın toplantısında, örgütlerine yönelik baskı ve yasakların yoğunlaştığını belirtti. Birdal, "Güneydoğu'da ayakta kalabilen tek şubemiz olan Hakkari şubemizin Başkanı Kerim Demirer, güvenlik güçlerince hiçbir gerekçe gösterilmeden gözetim altına alınmıştır. Şube başkanımız bölgedeki diğer şubelerimizin yöneticileri gibi uzun süredir tehdit edilmekte ve Hakkari'yi terk etmesi istenilmekteydi. Tunceli eski şube başkanımız Ekber Kaya, geçtiğimiz günlerde gözaltına alınarak ağır işkenceden geçirilmiştir. Malatya şube yöneticilerimizden Av. Yıldız Koluaçık güvenlik güçlerince sürekli tehdit edilmektedir. Adana şube başkanımız Metin Çelik ve yönetim kurulu üyesi Ayfer Güneşer gözaltındaki kayıplarla ilgili başlattığımız kampanya afişlerinin asılması sırasında gözaltına alınmışlardır. Bursa şubemizin yönetim kurulu üyesi Osman Özer geçtiğimiz hafta gözaltına alınmış ve işkence görmüştür. " dedi.

37'leri anma etkinlikleri

Sıvas katliamının yıldönümü dolayısıyla, İzmir Alsancak Stadyumu'nda Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nin Ege bölgesi şubeleri tarafından bir anma programı yapılacak. İstanbul'da ise, yine Pir Sultan Abdal Kültür Derneği tarafından organize edilen miting, 2 Temmuz günü Kadıköy İskele Meyda'nında gerçekleşecek.

Hasret Gültekin'e anıt mezar

Madımak Oteli'nde yakılan 37 kişiden biri olan ozan Hasret Gültekin'in, İmranlı kazasına bağlı Han köyünde yaptırılan anıt mezarının açılışı, 2 Temmuz'da yapılacak. Anıt mezar açılışı, Hasret Gültekin Kültür Merkezi tarafından organize ediliyor. Açılışa Gültekin'in sanatçı arkadaşları **Alaadin Us**, *Nilüfer Akbal*, **Fırat Başkale**, *Koma Denge Azadi* ve **Engin Doğan** katılıyor.

Devlet güçlerinin katliam gerekçelerinde sınır yok

Kapıyı geç açana da yargısız infaz

ANTEP/Roj- Özel Tim'in katliamlarına bu kez de 'Kapıyı geç açmak' gerekçesi eklendi. Maraş'ın Pazarcık ilçesine bağlı Küçük Cennet Pınarı köyüne düzenlenen Özel Tim operasyonunda bir köylü, 'Kapıyı geç açtığı için Özel Tim mensuplarınca kurşuna dizilerek öldürüldü. Geçtiğimiz hafta içinde, sabah erken saatlerde arama bahanesiyle köye giren Tim mensupları, 'Köyün en genci' olan Hacı Önen'in de kapısını çaldılar. Önen'in giyinmek için süre istemesine ve bu nedenle kapıyı geç açmasına gösterilen tepki, kurşun yağdırmak oldu. Baskılardan dolayı köy gençliğinin göç etmesi nedeniyle, köyün en genci durumunda kalan 32 yaşındaki Önen, kapıyı açar açmaz Tim mensuplarınca kurşun yağmuruna tutuldu. Evinin kapısı önünde yaşamını yitiren Önen'in cesedi yine Özel Tim tarafından Maraş'a götürüldü ve burada "PKK militanı" olarak lanse edildi.Uzun zamandır özel tim baskısına maruz kalan köyün genç nüfusunun tamamına yakınının Avrupa'ya veya batı kentlerine göç etmek zorunda kaldığı bildirildi.

Öte yandan Pazarcık ilçesine bağlı Ketiler köylülerinin koruculuğu kabul ettikleri öğrenildi. Edindiğimiz bilgilere göre köylüler daha önce köy içinde altı gerillanın öldürülmesi sonrasında dayatılan 'zorla' koruculuğu kabul ettiler. Köylülerin, koruculuğu kabul ettikleri için tedirginlik içinde oldukları bildirildi. Geçtiğimiz Pazar gecesi, korkuya kapılan korucularca atılan aydınlatma mermilerinin tarlalara düşdüğü ve bunun sonucunda köylülerin bütün mahsülünün yandığı da alınan bilgiler arasında.

Abdullah Efeli bütün aramalara rağmen bulunamıyor

Haber Merkezi-Şırnak'ın Cizre ilçesinde 15 Aralık'ta gözaltına alınan Abdullah Efeli, bütün aramalara rağmen hala bulunamadı. Devlet güçlerinin köyde yaptıkları aramalar sonrasında gözaltına alındı ve o günden beri, kendisinden haber yok. 1949 Silopi Yemkede köyü doğumlu Efeli, gözaltına alındıktan sonra ailesi de devletin yoğun baskısına maruz kaldı.

Abdullah Efeli'nin İsviçre'deki abisi Halil Efeli, konuyla ilgili Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (AİHK)'na baş vurdu. AİHK de durumu Avrupa Konseyi'ne iletti. Halil Efeli, Roj'a yaptığı açıklamada, "Ailem çok zor şartlar altında yaşıyor. Türkiye'de avukat tutmak istiyorum fakat elimde yeteri kadar delil olmadığından avukatlar yanaşmıyor. Kardeşim şu ana kadar bulunamadı. Ben ve ailem onun gözaltında kaybedildiği kaygısını taşıyoruz" dedi.

Kürt sorununun politik çözümü için çağrı:

Halklar arası köprü tahrip edilmesin

Haber Merkezi- Kürt sorununun politik çözümü konusunda geçtiğimiz günlerde, "Kürdistan: Susmak Ölümdür-Şimdi Barış!" kampanyası çerçevesinde, yeni bir çağrı yapıldı. Çağrıyı 150'ye yakın politikacı, bakan, bilim adamı, parlementer, sendikacı, sanatçı, gazeteci, insan hakları temsilcisi, hukukçu, iş adamı ve yüksek rütbeli emekli asker destekliyor.

"Avrupa Barış Diyaloğu Başlangıcı İçin Çağrı, Türkiye'de Savaş: Politik Çözümün Tam Zamanıdır!" başlıklı çağrıda, şu görüşlere yer verildi:"Türkiye'de yıllardan beri iki dost halk arasında savaş yaşanıyor.

Yüzbinlerce, milyonlarca Kürt yerinden yurdundan sürüldü. Köyler, kasabalar yıkıldı; işkence ve ölüm günlük yaşamın bir parçası haline geldi. Her iki taraftan da insanlar ölüyor.

Ekonomi, hukuk, liberalizm ve kültür, savaşın kurbanları arasında. Toplum, çok kimlikliliği ve çok kültürlülüğü paha biçilmez değerler olarak kabullenip, tüm gücünü eşit haklara sahip dostluk içinde birlikte yaşama doğrultusunda seferber edeceğine, kendi kendini yıkıma götürüyor.

Sağduyunun kazanması, yüzyıllardan beri birlikte yaşayan Türk ve Kürt halkları arasındaki dostluk köprüsünün daha fazla tahrip edilmemesi, uygar güçlerin gelişerek iki halkın ezici çoğunluğunun arzusu olan barışı gerçekleştirebilmeleri için hep birlikte yardımcı olalım."

Çağrıya katılanlar

Çağrıya katılanlardan bazılarının isimleri şöyle: Prof. Dr. Ulrich Albrecht (Barış araştırmacısı), Dr. Franz Alt (yazar- televizyon sunucusu ve program yapımcısı), Dr. Klaus Bednarz (yazar ve TV-program yapımcısı), Prof. Dr. Andreas Buro (Uluslararası Politika, Helsinki Cıtızens's Assembly Almanya Şubesi), Prof. Dr. Hans-Peter Dürr (Max-Planck-Enstitüsü Fizik Bölümü Direktörü), Prof. Dr. Iring Felscher (siyaset bilimcisi ve filozof), Prof. Dr. Ute Gerhard (sosyolog), Günter Grass (yazar), Prof. Dr. Jürgen Habermas (filozof), Inge Jens, Prof. Dr. Walter Jens (dil bilimcisi), Prof. Dr. Margarete Mitscherlich (psikolog), Prof. Dr. Wolf-Dieter Narr (siyaset bilimcisi, Temel Haklar ve Demokrasi Komitesi) ve Prof. Dr. Horst-Eberhard Richter (sosyal psikolog, yazar, uluslararası Atom silahlarına karşı doktorlar Örgütü-IPPNW), Dr. Heiner Geissler (CDU-CSU Meclis Grubu Başkan Yardımcısı) Joschka Fischer (Birlik 90/Yeşiller Meclis Grubu Başkanı), Oscar (Saarland Eyaleti Başkanı, SPD Genel Yardımcısı), Heidi Alm-Merk (Aşağı Saksonya Eyaleti Adalet Bakanı), Cem Özdemir (milletvekili)

Çağrı ile ilgili olarak şu adres, telefon ve fax numalarından bilgi alınabileceği belirtildi. Andreas Buro, Am Sonnenberg 42, 61279 Graevenwiesbach/Almanya, Fax: 06086/243/Tel: 06086/3087

Kağıthane, Pendik, Eminönü, Şişli'de "iş tamam", Diyarbakır'da hazırlık var

Belediyelerde hep aynı oyun

Aysel SAGIR

İSTANBUL-Geçtiğimiz yıldan bu yana belediyelerde çalışan işçiler çalışma hayatlarının en büyük vurgununu yaşıyorlar. 27 Mart 1994 yerel seçimlerinden sonra işçilerin üzerine karabasan gibi çöken RP ve MHP'li belediye başkanlarının bugüne kadar attığı işçi sayısı 30 bini buldu. Bu konuda, DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikası'nın Mart 1994-Mart 1995 yılları arasında yaptığı araştırmaya göre, Türk-İş'e bağlı Belediye-İş Sendikası üyesi 5 bin 623 ve Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş Sendikası üyesi 3 bin olmak üzere toplam 26 bin 623 işçinin işine son verilirdi. Aynı sürelerde belediyelerde çalışan yaklaşık 4 bin memur da işten çıkarıldı.

Araştırmada **Genel-İş Sendikası'na üye işçilerin işine en çok RP ve MHP'li belediyelerin son verdiği görüldü. Genel-İş'in belediye işçileri arasında yaptığı araştırmada, işçilerin yüzde 33.34'ünün işten atılmasının siyasi nedenlerle yapıldığı ortaya çıktı.**

Ankete göre işçilerin yüzde 38.99'u belediye yönetimlerindeki değişiklik, yüzde 10.71'i eski belediye başkanlarının yasalara aykırı bir şekilde işçi alması, yüzde 6.92'si kadro şişkinliği, yüzde 5.85'i işlerin taşerona devredilmesi ve yüzde 4.19'u da yaşanan mali sorunlar gerekçe gösterilerek işlerine son verildiği görüşünde.

Belediye başkanları işten atmaları ya 17. maddeye dayandırıyor ya da keyfi gerekçeler gösteriyor. Özellikle temizlik işkolu, belediye başkanları tarafından özelleştirilmeye çalışılıyor ve birtakım firmalara sunuluyor. Temizlik işlerine talip olan firmalar bu işlerde 4-5 milyon maaşla ucuz işçi çalıştırıyorlar.

'Atığ, diyalogdan kaçtı'

Türk-İş'e bağlı Belediye-İş Genel Başkanı Fuat Alan, Şişli Belediyesi'nden atılan işçilerle ilgili yaptığı açıklamada, Şişli Belediye Başkanı'nın hukuka aykırı davrandığına dikkat çekti. Alan, "Atığ hukuka aykırı olarak toplu işçi çıkardı. 3 Haziran'da başlayan grev süresince demokratik diyalogdan kaçındı. Tek taraflı uygulamalarına, mülki amirliği ve güvenlik güçlerini alet etti. Demokratik sağ duyuyla kendimizi ifade için gerekeni yapacağız ve yasal hakkımız olan işimizi sahiplenme mücadelesini bırakmayacağız" dedi.

Atığ'ın kurbanlarından 20 yıllık işçi Nuri Duman, Gülay Atığ'ın hem işten atıp, hem iş bulma sözü vermesini sahtekarlık olarak nitelendirdi. Duman, "bu ne çelişkidir ki, bir taraftan işten atıyor, bir taraftan da 'iş bulacağım' diyor. Bu bir sahtekarlıktır" dedi.

İşten atılanların sayısı büyüyor

İşten atılanların sayısının giderek büyüdüğüne dikkat çeken Duman şöyle dedi: "Atığ 362 işçinin işten atılmasını belediyenin parasal yetersizliğine bağlayarak gerekçelendirdi. Bugün işten atılanların sayısı 552'ye yükseldi ve giderek bu sayı büyüyor. Diğer işçilerin, işten atılmasının gerekçesini ise, işten atılanlara destek vermeleri oluşturuyor."

Bir başka direnişçi işçi Medet Kartal,"Gülay Hanım, yanındaki polisleri üstümüze saldırttı, birçok arkadaşımız yaralandı. 200'e yakın arkadaşımız gözaltına alındı. 80-90 civarında arkadaşımız tutuklandı ve ancak sendika tarafından 660 milyon ödenerek, kefaletle serbest bırakıldılar" dedi. Belediye-İş Genel Eğitim Sekreteri Hıdır Ateş, Atığ'ın "herkesi kör ve sersem" yerine koyduğuna vurgu yaptı. Ateş, "bütün siyasi partilerce ortak payda haline getirilmiş özelleştirme desteğinden insafsızca yararlanan Atığ, haksızca işten atılanların direnişlerini ziyarete gelenlere saldıran emniyet görevlilerinin, taşeron araçlarının bekçiliğine soyunmalarının anlamını nasıl izah edecek" dedi.

Milyarlık afiş

Belediyenin parasal imkansızlıklarının işten atılmalarına gerekçe gösterildiğini vurgulayan Duman, Gülay Atığ'ın işçilere vermesi gereken parayı başka şeylere harcadığına dikkat çekti.

Duman, "Atığ, milyarlık afişler bastırıyor. Tamamıyla kirli savaşa hizmet eden ve 'Mehmetçikle el ele' kampanyası için basılan bu afişlerin belediye işleri ile ilgisi nedir? İşten atılanlar, çoğunluk olarak, Alevi ve Kürt. Bu da gösteriyor ki Atığ, ideolojik davranıyor ve ırkçılık yapıyor. Atığ, daha şimdiden işten attığı bizlerin yerine kendi yandaşlarını almaya başladı" dedi

Şişli Belediye Başkanı Gülay Atığ, toplam 552 işçinin işine son verdi. Atılan temizlik işçileri arasında belediyede 20 yıllık geçmişleri olanlar var. İstanbul Belediyeleri ve diğer illerin bazı belediyelerinde hep aynı oyun oynanıyor.

Şişli Belediyesi'nden atılan işçiler protesto eylemlerini sürdürüyorlar.

'Adil düzenci'ler işten atıyor

Fırat YILMAZ

DİYARBAKIR- Diyarbakır Sur Belediyesi'nde çalışmakta olan 230 işçiye, Belediye tarafından 3 ay zorunlu ücretsiz izin verildi. İşçilere 15 Haziran'da tebliğ edildiği bildirilen kararın, 26 Haziran Pazartesi günü uygulamaya konulduğu belirtildi. Aynı gün sabah 8.00'de işyerine gelen işçilerin imza cetveline imza atmalarına engel olundu ve içeriye alınmadılar. Kararın, RP'li Belediye Başkanı Cemal Toptancı ve üç encümen üyesi tarafından alındığı kaydedildi. Buna tepki gösteren 250 kadar işçi ve Belediye-İş Sendikası, Sur Belediyesi önünde akşama kadar oturma eylemi yaptı.

Yasal ve meşru eylem

Başkan Toptancı'nın bu kararı başarıya ulaşırsa, diğer belediyelerde de bu yöntemle bazı işçilerin işine son verileceğine dair duyumlar aldıklarını dile getiren işçiler, "adil düzen"ci belediye yönetimi tarafından alınan bu kararın kabul edilmez olduğunu belirttiler. "Bu haksız karardan vazgeçilmediği taktirde, Sur Belediyesi önünde açlık grevi ve ölüm orucu da dahil olmak üzere, toplu oturma, Başbakanlık'a yürüme gibi çeşitli yasal ve meşru eylemlerde bulunmaya devam edeceğiz" dedi.

Üç aylık mecburi izne tabi tutulanlar arasında 10-15 yıllık ve hatta birkaç ay sonra emekli olacak arkadaşlarının da bulunduğuna dikkat çeken işçiler, "Toptancı'nın niyeti bizleri bu şekilde aşama aşama alıştıra alıştıra işten atmaktır" şeklinde görüş belirtti.

İşçiler, kendilerini çalıştırmak istemeyenlerin, kendi adamlarını işe alma düşüncesini taşıdıklarının apaçık ortada olduğunu vurguladılar ve başta sendikalarının genel merkezleri ve basın olmak üzere, tüm kamuoyunu duyarlı olmaya çağırdılar.

Belediye-İş Sendikası Diyarbakır Şube Başkanı Vezir Perişan ise konuyla ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

Parasızlık bahane

"Tümü Belediye-İş Sendikası üyesi olan 230 kişi önceki gün işe gitti ancak kapıdan içeri alınmadı. Sendika olarak Vali'yle görüştük, Vali de bu kararı yasadışı bir uygulama şeklinde kabul etti ama net bir şey elde edemedik.

Toptancı bu kararı geri almadığı takdirde, her türlü eylemi işçi arkadaşlarla beraber yapmaya hazırız. Refahlı belediye başkanlarının daha önce, 'biz rızk vermeye geldik, almaya değil' ve 'İşçinin alınteri kurumadan parasını vermeliyiz' şeklinde çeşitli beyanatları var. Ancak pratikleri kendilerini doğrulamıyor. Parasızlığı bahane ederek bu kadar insanı sokağa atmanın hiçbir gerekçesi olamaz."

Ne denize düş ne yılana sarıl

Müşerref CANLI

Cem Boyner politika sahnesine çıkalı beri, kimi sermaye odaklarının "Kirli savaşa karşı oldukları" imajı daha hızlı pompalanmaya başlandı. Mirkelam dedikleri ve müziği yerine klibi el üstünde tutulan imaj çocuklarının bir gecede 'Hit' olabildikleri şu yanılsama coğrafyasında, program ve içerikten çok demeçlerin cilasının rağbet görmesi, imaj pompacılarının işini kolaylaştırıyor. Hatta kimi konularda öyle girdaplar oluşturuluyor ki, kim neyi niçin ister sorularının yanıtları, hallacın savurduğu pamuk parçaları gibi allak bullak oluyor, karıştıkça karışıyor. Örneğin, yöneticiler ve Kemalistlerce "Emperyalistler Türkiye'de bir Kürt devleti kurdurmak istiyor" lafı kulaklara fısıldanıyor, bazen fısıldanmaktan öte bağırılıyor ve -emperyalistlerin bu işi bir türlü becerememeleri (!) bir yana- şayet böyle bir yanılsama dünyasını kabul etmişseniz, bir Kürt olarak önünüze yeni bir paradoks daha sunulmuş oluyor: Hal böyleyse, anti emperyalizm boş ve yararsız değil midir?.. Hatta düşmanlarınca 'Düşman' ilan edilen emperyalistleri kızdırmayacak 'Olgunluk' ve niteliğe bürünmek vakti gelmemiş midir?.. Yanılsama dünyasında hayalin sınırı yok...

Ulusal kurtuluş mücadelelerinin 'Beyazlara karşı ve/fakat siyah işçileri dövecek siyah polislerin egemenliği'ni talep eder içerikte geliştiği veya o yöne evrildiği tüm örneklerde, -bu içeriğe paralel biçimde- hegemonik güç olarak 'Güçlü' ülkelerin veya odakların akıllara gelmesiyle birlikte bir 'Yorgunluk' (Bazıları buna tıkanma da diyor) ve buna bağlı olarak bir 'Beklenti' devreye giriyor. Bu noktaya, bazen daha sağlam beklentilerin (örneğin ezen ulus emekçi enerjisinin) realize edilememesiyle de hızla gidilebiliyor. Her halükarda, 'Dev gibi, dünyayı sarsabilen' ulusal hareketlerin en tehlikeli noktası olarak değerlendiren bu durum, kendine özgü sorunlarıyla oldukça önemli. Şu aralar Filistin devrimcilerinin çözümlemeye çalıştıkları bu noktanın sosyo psikolojik bariz belirtilerinden biri, 'Deniz' ve 'Yılan' ikileminin zihinlerde yer etmesi. Yanılsamalar yaratmada sınıf ve gelenek olarak maharetli odakların etki alanında, yanılsamadan bol birşey yok. Ortam uygun, beklenti talebi yoğun ve pompalayıcılar maharetli olunca, tam bir 'Al hayalim, ver hayalim' durumu oluşuyor. Tabii ki bunlar zararsız hülyalara dalmak gibi de değil; ulusun rotası, böylesi hayallerle biçim kazanabiliyor, öfke ve sevgi kutupları değişebiliyor...

Kürt halkının bu noktada olduğunu söylemek, çok karamsar bir tesbit olur. Hatta Kuzey halkı, kimi açılardan oldukça önemli tarihsel deneyimlere ve geleneklere de sahiptir. Örneğin, aşağı yukarı yarım yüzyıllık bir zaman kesiti boyunca, Kuzey burjuvalarının yurtsever bir tutum takınmadıklarını; Güney'in aksine, Kuzey'deki burjuva ulusal kanadın geleneksel bir direnişinin olmadığını ve işbirlikçiliği seçtiğini yaşayarak görmüştür. (Bu savaşsızlık geleneğine, son zamanlarda suret-i haktan görünen 'Kürt şeriatçılığı' da dahildir aslında.) Ancak, yarısı dolu bardağa böylesi iyimser bakış, yer yer nükseden kimi toplumsal yanılsamalara ilişkin eleştirel yaklaşımı elbette dışlamaz, dışlamamalı. Unutulmamalı ki, tertemiz bir bardak suya damlayacak bir damla mürekkep, koca bir bardağı bulandırabilir...

Türk burjuva odaklarından bazılarının ağızlarına fazlaca bakmak da bu tür birşeydir. Yanılsama perdesi sıyrılıp atıldığında, Türk sermayesinin, devletin öz tutumu olan, kuruluş mayasında bulunan anti-Kürt çimento ile yükseldiği görülecektir. Her bir Türk burjuvazi için Kürt coğrafyası, yağma ve talanını katladığı bir alan, önemli ve başlıca bir kaynak, emek piyasasını ucuzlatan önemli bir faktör ve nihayet Ortadoğu'yla temas için bir pazar basamağıdır. Böylesi 'birebir' çıkar ve anlamları boşverseniz bile, bu devletle bu sermayenin içiçeliğinin müthiş boyutu gelir karşınıza dikilir ve aksini vermeye çalışan görüntülerin bir Hacivat-Karagöz oyunu kadar değer taşıdığı anlaşılır.

Boyner gibilerinin itirazları yok mu? Var mutlaka. Ama itiraz salvolarının altında ne barış güvercini gizli, ne de 'Statükoyu parçalayacak' modeller. Önemli olan asıl misyonları: Mücadelenin tepe noktasında, umudu halktan alıp, kendilerine bağlama. Kaldı ki, Türk sermayesinin en genel eğilimini gözlemlemek için Boyner'i değil; Koç ve Sabancı gibilerini takip etmek zorunluluğunu da ayrıca vurgulamak gerekir.

Türk sermayesinin gelişimi ve devlet/tekel bütünleşmesinin düzeyi, sermaye sınıfından 'Aykırı' bir tutum beklemeyi imkansız kılıyor.

Yalancı olmamaları için en küçük bir nedeni bulunmayanlara tam cepheden bir güvensizlik, hem mantıki, hem zorunludur.

Tüm Sağlık-Sen Genel Başkanı Fevzi Gerçek:

Taban, KÇSKK'yı aşmak istiyor

Kamu çalışanları, sessiz protestolarıyla seslerini yürütüyorlar.

Haber Merkezi- Kamu çalışanları, 15-22 Haziran arasında uyguladıkları eylem takvimiyle, mücadelelerinin ikinci büyük çıkışını yaptı. Ancak, günlerce iş bırakıp sokakları dolduran yüzbinlerce memur "muhatap bulmadı." Ankara, kör ve sağır oynadı. Ama, memurlara toplu sözleşme ve grev hakkı tanımayan sendika yasa taslağı da Meclis'ten geçmedi. Şimdi memur hareketi, yeni bir ara döneme girdi.

Kamu çalışanları, eylemlerini farklı biçimde sürdürüyor. 28 Haziran'da Ankara, İstanbul, Bursa, Adana ve Antep gibi birçok ilde gerçekleştirdikleri 1 saatlik oturma eyleminde ağızlarını siyah bantlarla bağlayan memurlar, hükümeti protesto ettiler. "Biz susarsak hayat da susar", "Suskunluğumuz karanlığa indirilmiş en büyük darbe olacak", "TBMM'nin ağır işçileri seçimlerde görüşürüz", "Utanıyoruz, dünyada memura sendika hakkı tanımayan 5 ülkeden biriyiz" şeklinde ellerinde dövizler taşıyan memurlara birçok demokratik kitle örgütü destek verdi.

Kamu çalışanları olarak, yoğun bir eylem dönemini geride bıraktınız. Öne çıkan talep ne oldu ve ortaya çıkan talepler sizce yeterli mi?

❑ Tüm Sağlık-Sen olarak, grevli ve toplu sözleşmeyi hedef olarak ortaya koyduk. Fakat, başından beri bir uğraşımız daha var. İnsan hakları ve demokrasinin katledilmesine - hiçbir şekilde gözümüzü kapamadık. Sadece ekonomik mücadelenin, bizi bir şekilde sonuca götürmeyeceğini biliyoruz. Yaptığımız hesaplara göre, bugün doktorlarımızın veya sağlık çalışanlarının koşulları iyi değil. "Gerekli ücret artışını yapın" dediğimizde bir olayla yüz yüze kalıyoruz. Bu olay, ürettiğimiz şeylerin büyük bir bölümünü savaşın alıp götürmesi olayıdır.

Bu konuda somut sayılarla bir karşılaştırma yapar mısınız?

❑ Bugün bütçeden sağlığa 40 trilyon ayrılıyor. 400 trilyonun üzerinde bir meblağ savaşa ayrılıyor. Demek insanların yaşamasına pek olanak tanınmıyor. İnsanların alınterinin karşılığını alarak doğru dürüst bir şekilde eğitimini, sağlığını ve gençlik sorunlarını çözmeye yönelik aktarılması gereken para, savaşa gidiyor bu bir gerçek. Demek Kürt meselesi çözülmeden, demek burnumuzun dibinde ülkemizin yarısında cereyan eden savaş çözülmeden gerçek anlamda haklarımızı almamız mümkün değil.

KÇSKK bu konuda nasıl bir perspektife sahip? Başka neler yapmayı düşünüyor?

❑ Kamu çalışanları, aslında genel olarak işçi sınıfı veya onların örgütleri bu konuya ne kadar duyarlı? Mesele burada, soru da burada düğümleniyor. Şüphesiz kamu çalışanları olarak sendikal eylemlerimizde, biz insan hakları ve demokrasi konusunda da tavrımızı koyacağız; sürgünleri, baskıları durdurmak için adım atacağız deseler de, bu konuda samimi olduklarını düşünmüyorum. Düşünmüyorum çünkü, KÇSKK'nın yürütmesinde bulunan arkadaşlarla biz oturup bir Kürt meselesini bile tartışamıyoruz.

Bütün bunlarla birlikte, KÇSKK'nın Ankara eylem dizisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

❑ KÇSKK'nın, bırakınız demokrasi mücadelesini, bırakınız insan hakları savaşındaki yerini, bence kendine ilişkin, yani grev ve toplu sözleşmeli sendikal mücadele yürüyüşünü layıkıyla yaptığını söylemek bana göre mümkün değildir.

Bu son yapılan eylem de gösterdi ki, hükümet kamu çalışanlarının gücü karşısında sendika ve toplu sözleşmeli grev hakkını yasaklayan maddeyi anayasaya sokamadı. Bu gücün işçi sendikalarıyla birlikte eylem yapma durumunda, yaptırımının ne olacağını siz düşünün artık. Bu haliyle KÇSKK yetersizdir. İşçi sınıfıyla bütünleşip genel greve gitmek zorundadır. Ankara yürüyüşümüzde yürütme daha radikal kararlar alsaydı, bugün daha iyi sonuçlar elde edilirdi.

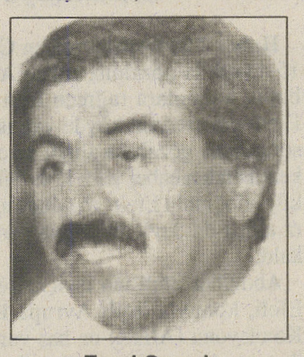

Fevzi Gerçek

Şu sıralar kamu çalışanlarının, bu organizasyonla yaptığı eylemlerin hiçbir önemi yok. Bu organizasyonu taban aşmıştır. Tabanın isteklerini yürütme kurulu karşılayamıyor.

GAP Belediyeler Birliği Avrupa platformlarında

DİYARBAKIR/Roj- GAP Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Ahmet Özer, Akdeniz Ülkeleri Kentsel Ekonomik Gelişme Projesi çerçevesinde 3-6 Temmuz tarihlerinde İtalya'da yapılacak olan bir toplantıya katılacak.

Toplantının diğer katılımcıları arasında Türkiye'den Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı, İtalya'dan Matera, Almanya'dan İlmehua, İsrail'den Belediyeler Birliği ve Aşkelon Belediyesi, Filistin'den Turkalm Belediyesi Başkanı ve delegasyonları yer alıyor.

Bölgenin göç problemi başta olmak üzere, birçok konuda proje sunacak olan GAP Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Özer, ayrıca birlik tarafından Diyarbakır'da kurulması düşünülen Beton Parke Fabrikası ve Elemanları projesi için de görüşmeler yapacak. Özer, projeye finansman kaynağı temin etme yollarını araştıracak.

Öte yandan, Portekiz'in Porto kentinde AT tarafından 8-9 Temmuz'da bir konferans düzenlenecek. Ahmet Özer, bu toplantıya da katılacağını açıkladı. Üç gün sürecek olan toplantıya AT'den üst düzey yöneticileri katılıyor.

Genel kurulda çarşaf liste

ADANA Roj- Eğitim-Sen Adana Şubesi'nin Genel Kurul'u yapıldı. Eski başkan Gülabi Köseoğlu, Cabbar Mamak ve Ali Güzel'in hazırladığı üç listeyle seçime gidildi. Eğitim-Sen'e üye olan 250 delegeden, 237'si oy kullandı. Yer yer çekişmelerin yaşandığı kurulda, yönetim kurulu seçimde çarşaf listeye gitti. Eski yönetim kurulu üyesi Gülabi Köseoğlu, 113 oy alarak listeyi deldi ve tekrar yönetime girdi. Diğer listede yer alan adaylardan Fatma Nevin Nargül 111, Osman Sert 113, Ali Kar 111, Hürye Türkmen 110, Kamuran Karacan 107, Şerife Kaya 105 oy aldı.

Hükümetin küçük ortağı CHP'nin en başarılı olduğu nokta

Çiller kuyrukçuluğu

Demirel yerini Çiller'e bıraktıktan sonra "Dün dündür" politikasıyla siyasetin açık yüzünü sergileyerek Çankaya'daki yerini aldı. Fakat hükümetin sol kanadı olduğunu iddia eden SHP ile birleşme sonrası CHP bir türlü dikiş tutturamıyor.

Orhan PALA

ANKARA- DYP-SHP (CHP) koalisyonu 4. yılını geride bırakmak üzere. Hükümetin ilk kurulduğu dönemdeki şaşaha, yerini büyük çıkmazlara terketmiş durumda. Demirel makamını Çiller'e bıraktıktan sonra "Dün dündür" politikasıyla siyasetin açık yüzünü sergileyerek Çankaya'daki yerini aldı. Fakat hükümetin sol kanadı olduğunu iddia eden SHP ile birleşme sonrasi CHP bir türlü dikiş tutturamıyor. Tabanının büyük bir kısmını sırf MGK'yi memnun etmek için feda eden CHP iç kaynaşmayı bir türlü sağlayamadı. Yapılacak ilk genel seçimlere kadar bütün milletvekillerini bakanlıklarla ödüllendirme politikasını sürdürüyor.

Görünen o ki, birkaç aya kadar bakanlık yapacak milletvekili de kalmayacak. Bir "Demokratikleşme Paketi"dir tutturmuş gidiyor. Parti kaynayan kazana dönmüş durumda. DYP'nin politikalarını hayata geçirmek için sürekli genel başkan değiştiriyor. Aktif siyasetten çekileceğini söyleyen babasının oğlu, Dışişleri Bakanlığı'na gelerek her şeye rağmen Devlet-lu geleneğini sürdürüyor. Bu arada hem DYP hem de CHP kanadında birbirleriyle kavgalı olan horozlar mevcuttur. Her fırsatta birbirlerini gagalamayı da ihmal etmiyorlar. CHP kanadında zaman zaman polis devleti anlayışına karşı ufak başkaldırılar oluyorsa da, kısa sürede istifalarla hemen asiler yerlerine oturtularak, ortamı sakinleştirmeye çalışıyorlar. CHP'deki pasif klasik sol anlayışa sahip olan kanat, bir türlü kendini ifade etme olanağı bulamıyor. Bunu nereye kadar götürecekleri ise, henüz belli değil. Hem hükümetin protokol gereği, atması gereken adımları atmadığından şikayetçi oluyorlar hem de partinin hükümetten çekilmesi için bir baskı unsuru oluşturamıyorlar.

Hikmet Çetin'in sibopları artık hava kaçırmaya başladı. Birleşme sonrası kendi politikalarının hayata geçirilecek koşullarının olmaması durumunda koalisyonda kalmayacaklarını yönündeki söylemleri geride kaldı. Artık o da "kuyruk olmak" yöntemiyle işi götürmeye çalışıyor. "8. madde" dedi bir türlü hayata geçiremedi, "memura sendikal hak" dedi bir türlü olmadı, "demokratikleşme" dedi beceremedi.

Artık o da, "kuyru olmak" yöntemiyle işi götürmeye çalışıyor.

Küçük ortağın en başarılı olduğu nokta ise "idare" oldu. Dünya ve Avrupa'ya karşı, sosyal demokratlık kalkanını kullanarak, iktidarın pisliklerini kapatmaya çalışıyor. Doğrusu zaten iktidardaki görevi de odur. Görevini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışıyor.

Anayasa

Siracettin Kırıcı

Birey, toplum ve ulusların kendi gerçeklerini belirlemek için, özgürlük, ahlak ve örgütlenmeden başlayarak en genel anlamıyla kültürel sosyal ilişkileri düzenleyen sözlü, yazlı temel kural ve belgeler vardır.

Bu belge ve kurullardan yaşamsal olanı anayasalardır.

Anayasalar ülkelere, uluslara ve halkların yönetim biçimlerine göre gerici, faşist ve totaliter olabileceği gibi, çok demokratik ve katılımcı da olabilir.

Türkiye'nin yukarıdaki tanımlara göre hangi kategoriye girdiğini, ülkede yaşanan gerçeklik gösteriyor. Toplumun bütün kesimleri uzun yıllardır 82 Anayasası'nın değişiminden bahsediyor. Birçok parti program ve seçim bildirgelerine, değişimi somut olarak koydu. Gerek Avrupa ve gerekse ülkede yükselen toplumsal ve ulusal muhalefet, anti-demokratik yasaların değişimini zorunlu kılıyordu.

Türkiye'yi yönetenler, yükselen sesleri bastırmak, Avrupa ve kamuoyunu oyalamak için biçimsel bir girişim başlattılar. Bütün burjuva partilerinin üzerinde mutabakata vardıkları anayasanın 21 maddesi, 300'ün üzerinde oyla Meclis Genel Kurulu'na sunuldu. Anayasa Komisyonu ve genel kurulda yapılan görüşmelerde; mutabakata varılan 21 maddeden 6'sı kabul edildi, ikisi anayasadan geri çekildi. 6 madde de genel kurulda kabul görecek 270 oya ulaşamadı ve hala diğerleri için görüşmeler sürüyor.

Kamuoyunun da takip ettiği gibi, anayasanın "mutakabat" diye sözü edilen maddelerin üzerindeki görüşmeler, Meclis Genel Kurulu'ndaki sorunlardan ötürü, tam bir fiyaskoyla sonuçlandı..

Düşünüyoruz da... İnsanın, toplumsal konumla birlikte, bir de şahsına yönelik fiilerde biraz dirayet sahibi olması gerekir. Türkiye'deki politikacılar, "dün dündür, bugün, bugün" mantığıyla politika yaptıklarından, ilke ve dirayet sahibi olamıyorlar, kendilerine yapılanı çabuk unutuyorlar.

82 Anayasası'nı parlamento ve seçim meydanlarında "Darbe Anayasası", "Ara Rejim Anayasası", "Halktan Kopuk Anayasa" diye niteleyen siyasetçilerin son tutumları, parlementonun yapısını ortaya koymaktadır.

Bugün, her ne kadar, sivil parlamenter sistem, işliyor görünse de özü itibarıyla 12 Eylül Hukuku iş yapıyor. Ülkeyi yönetenler bugün sınırlı maddeleri bile değiştirme cesaretini kendilerinde göremiyorlarsa demek ki, anayasanın tümden değişimi sözkonusu olunca, sanırız kışlaların önü kırmızı plakalarla dolar.

Türkiye gerçeği, birkaç maddenin biçimsel değişimini bile kaldıramıyor. Fakat ülkeyi yönetenler bu gerçeği göremiyorlar. Eğer gerçekten halkın yaşadıklarını görebilselerdi, sorunlar bu boyutlara ulaşamazdı.

İçte ve dışta, yoğun prestij kaybına uğrayan Türkiye, dünya kamoyunda saygın bir konuma kavuşmak istiyorsa, anayasayı bir bütün olarak değiştirmelidir. Ve bu değişikliği yaparken; bütün emekçi sınıf ve katmaların temsilcilerinin istem ve taleplerini göz önünde bulundurmalıdır. Fakat bu parlamento ve siyasal tablo, emekçi sınıf ve tabakaları cendereye sokan 82 Anayasası'nı ortadan kaldırmayacağı gibi, değişkiliği de yapamaz. Neden yapamaz? Türkiye'de, demokratik direnme ve hak alma geleneği yok. 1924 Anayasası'ndan başlayarak; 1960, 1982 Anayasaları, asker-bürokrat kesimin, tepeden hazırladığı bir lütuf anayasalarıdır.

Aslında sorun yasa yapıcıdan çok, yasaya uyucudan kaynaklanıyor. Emekçi halk, çalışanlar ve toplumun dinamik kesimleri bugün mecliste yapılan görüşmeler sırasında demokratik tepki ve istemlerini yeterince sokağa dökebilselerdi, yasa yapıcılar bugün halk gerçeğine uygun değişimi yapmak zorunda kalırlardı. Ama toplumun dinamik kesimleri, değişimde yaptırımcı olamıyorlarsa kendilerini sorgulamaları gerekir. Düşünün memurların serbestçe örgütlenme, sendika kurma ve siyasete katılımlarını sağlayan 3. madde tartışılıyor ve reddediliyor. Toplum buna suskun kalırken, KÇSP'nin cılız tepkisi ise sonucu etkilemeye yetmiyor. Bu gelişme salt bugüne özgü değil. 1924 Anayasası'ndan bu yana toplumun öncüleri olması gereken emekçiler hep suskun kalmıştır.

Bugün anayasalar ve ekonomik-siyasi düzenlemeleri - istisnalar hariç- hep birileri tavandan indirmiştir. Sorun böyle olunca her on yılda bir geri alındığında kimse reaksiyon göstermiyor. 12 Eylül'den bu yana 15 yıl geçmiş, "Ara rejim" Anayasası tartışılırken, iktidar ve dönüşümü hedefleyenler suskun... Sonuç olarak, Kürt-Türk aydın ve siyasetçiler, toplumun bütününü ilgilendiren anayasanın hazırlanmasında eylem ve demokratik önerileriyle katalizatör görevini yerine getirmelidir.

HADEP'e zincirleme komplo

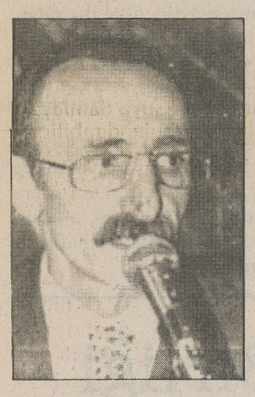

HADEP Genel Sekreteri Bahattin Günel, partileriyle ilgili komplo ve teşhir kampanyası başlatıldığını belirtti. Günel'e göre, devlet güçleri tarafından yönlendirilen HADEP karşıtı kampanyada, MHP'li militanlar da aktif yeralıyor. Günel, HADEP'in kurulduğu günden bu yana 13 yöneticisini kontra saldırılarında kaybettiğine dikkat çekerek, "Keyfi tutuklamalar yetmiyormuş gibi bir de partimizle ilişkisi olmayan insanlar da partilimiz gibi gösterilerek karalama ve farklı bir imaj yaratma kampanyaları başlatılmıştır" dedi.

Haber Merkezi- HADEP Genel Sekreteri Bahattin Günel, 24 Haziran'da İstanbul'da yaşanan bir olayı hatırlattı ve olayın partileri aleyhine televizyon kanallarında kullanıldığına dikkat çekti. Günel'in konuyla ilgili açıklaması şöyle:

"Ticari ilişkiler veya başka nedenlerle kendisini Ülkücü diye adlandıran birini bıçaklayarak öldüren bir kişi partimizle hiçbir ilişkisi olmadığı halde üyemiz gibi gösterilmiş ve tüm televizyon kanallarında, basında teşhir edilmiştir.

Bu olaydan sonra bazı gruplar devrimcilerin, demokratların ve Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerde MHP bayrakları açıp, slogan atarak halkı tahrik etmeye çalıştı. Bu durum bize Gazi mahallesi olaylarını çağrıştırıyor."

Bursa'nın orman yangınları ve HADEP

HADEP'e yönelik komplolar Bursa'da da sürüyor.14 Haziran'da dört parti üyesi gözaltına alındı. Genel Sekreter Günel, "Üyelerimiz dokuz gün sistematik işkenceden geçirildi ve geçen yıl Bursa'da meydana gelen orman yangınlarını kabul etmeye zorlandı" dedi.

HADEP Bursa eski il yönetim kurulu üyesi Serdar Ecderoğlu, Suat Ertuğrul, kültür biriminde çalışan Kemal Göçeli ile üye Haydar Topal, 22 Haziran'da mahkemeye çıkarıldı. Haydar Topal tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılırken, diğer üçü tutuklandı.

Haydar Topal, başından geçenleri basına şöyle açıkladı: "Savcılıkta da belirttiğim gibi, üzerime atılan suçları kesinlikle kabul etmiyorum. Bursa emniyetinde dokuz gün boyunca sürekli işkence gördüm. Bu suçlamayı işkence sonucu kabul etmek zorunda kaldım. Kabul etmek zorundaydım, çünkü hayatım söz konusuydu."

HADEP Genel Sekreteri Bahattin Günel, "Partimize komplo hazırlayanlar şunu iyi bilmeliler ki biz demokrasi, barış, kardeşlik ve ülkenin sorunlarının çözümünde mücadelemize devam edeceğiz" dedi.

HADEP Seyhan İlçe Başkanı Mustafa Karabulut:

Seyhan'da da güç kazanıyoruz

Adana Roj Bürosu, HADEP Seyhan İlçe Başkanı Mustafa Karabulut ile bir söyleşi gerçekleştirdi. Karabulut, 12 Mart 1995'te Seyhan Birinci Olağanüstü Kongresi'nde başkanlığa seçildi. Başkan Karabulut, bu süre içerisinde hedefledikleri düzeye ulaştıklarını dile getirdi.

❑ **Örgütlenmede olanaklarınız ne durumda?**

-Mevcut düzen partileri gibi ekonomik anlamda güçlü değiliz. Üyelerimiz, yöneticilerimiz öldürülüyor, gözaltında kaybediliyor, tutuklanıyor. Devletin bize uyguladığı baskı, çok engelleyici. Bütün bunlara rağmen, partimiz Seyhan'da da gittikçe güç kazanıyor. Türkiye'de iki çeşit parti vardır: Biri düzen partisi, biri düzene muhalif ve demokrasiyi savunan halkların kardeşliği ilkesi ile yola çıkan HADEP'tir. Bunu farkeden kitleler, 'insanım' diyen, insan sevgisi duyan herkes büyük ilgi duyuyor.

❑ **Adana bölgesine de yoğun bir Kürt göçü var. Sizin bununla ilgili düşünceleriniz nedir?**

-Şunu iyi biliyoruz. Kürtlerin yoğun olduğu coğrafyada 2 bin 800'e yakın köy ve mezra boşaltıldı ve yakıldı. Başta İstanbul, Adana, İzmir, Mersin olmak üzere insanlarımız, büyük kentlere ve metropollere sığınıyor. Göçün yaşandığı kentlerde gerek yerel yönetimler, gerekse genel devlet yönetimi hiçbir sorumluluğunu yerine getirmiyor. Bu emekçi, devrimci-demokrat, yurtsever insanları partimizle ilişkiye geçmeye çağırıyoruz. Yeni göçeni ve yerleşiğiyle Kürt insanının sorunlarını çözmeye çalışıyoruz.

Özellikle göç eden insanlara imkanlarımız dahilinde gereken yardımları yapmaya her zaman hazırız.

DDP Genel Başkan Yardımcısı Karakoç:

Uyarıyoruz! DDP kapatılmasın

Mustafa YILMAZ -

İSTANBUL- Demokrasi ve Değişim Partisi (DDP) hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, parti programında Kürtlere ilişkin yer alan kimi tanımlamalardan dolayı, 6 Haziran 1995 tarihinde kapatma davası açıldı. Kapatma istemli iddianamede, DDP'nin Kürtlerden ve Kürt kültüründen sözettiği, bunun Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'na aykırı olduğu öne sürüldü. Konuyla ilgili, DDP Genel Başkan Yardımcısı Refik Karakoç'un görüşlerini aldık.

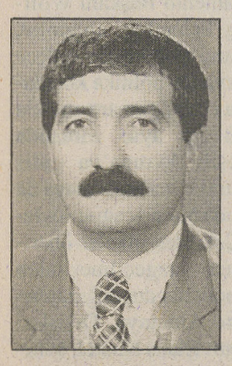

DDP Genel Başkan Yardımcısı Refik Karakoç

❑ **Sizce kapatma gerekçesi hukuki mi, siyasi mi?**

-Kapatma davasının tamamen siyasi bir dava olduğunu iddia ediyoruz. Çünkü iddia makamı bile ,"Türkiye'deki Kürtler Doğu ve Güneydoğu'dan göç ederken, Irak ve İran'daki soydaşlarının yanına değil, Türkiye'nin batısındaki metropollere gitmektedirler" demekle, Kürtlerden bahsetmektedir. Başbakan Tansu Çiller, haziran ayı içinde BAB Asamblesi Genel Kurulunda'ki konuşmasında mecliste 150'nini üzerinde Kürt milletvekili var dedi (21 Haziran 1995 Sabah gazetesi haberi). Bu demektir ki, Kürt ve Kürt Kültüründen, Kürt Realitesinden herkes bahsediyor. Ama DDP söz ettiği için kapatılmak isteniyor. Bize göre bu tutum hukuki değil siyasidir. Çözüm de değildir.

❑ **Siyasi Partiler Yasası'nı nasıl değerlendiriyorsunuz?**

-Bugün Türkiye Cumhuriyeti kaynayan bir kazan durumunu andırıyor. Başta anayasa olmak üzere, bu anayasaya göre oluşturulan birçok kurum toplumun ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Gelişmenin, demokratikleşmenin önünde engel olarak duruyor. Siyasi Partiler Yasası da bu engellerden bir tanesidir. Yetersizdir, değiştirilmesi kanatindeyim.

❑ **Partiniz kapatılırsa yeni yöneliminiz ne olacak?**

-DDP bize göre bugünkü siyasi boşluğun doldurulmasının ürünüdür. Programın Türkiye'nin bütün sorunlarına çözüm üretebilecek tespitler içermektedir. Türkiye'nin belli başlı üç sorununa ağırlık vermektedir. Bunlar Kürt sorunu, demokrasi sorunu ve ekonomik sorundur. Bunları birbirinden ayırarak çözemezsiniz. Eğer bugün Türkiye'de gerçek demokrasi yoksa, sebebi Kürt sorunudur. Çünkü demokratik bir ortamda Kürt sorunu tartışılabilecek, gelişebilecektir. Tüm bu nedenlerle demokrasi, kurum ve kuralları ile yerine konmuyor. Bugüne kadar çözülmediği gibi, Kürt sorununda bugüne kadar takip edilen inkar, red ve şiddet politikaları hep çözümsüzlüğü beraberinde getirmiştir. Bu yanlış politika sonucu ülkede bugün savaş ortamı oluşmuştur. Ekonomi felçtir. Borç yükü artmıştır. Enflasyon yüzde 100'lerde seyretmektedir. Biz DDP'nin kapatılmaması için bütün çabamızı sarf edeceğiz. Demokrasi güçleri ile birlikte tepki göstermeye çalışacağız. Çünkü parti kapatmak çözüm değildir diyoruz. Bugüne kadar Anayasa Mahkemesi parti kapattı. Ama bu partilerin programını savunanlar faaliyetlerini, başka ad ve programla sürdürmektedirler.

Bize göre DDP kapatılırsa daha güçlü bir şekilde doğacaktır. DDP'nin anlayışı, mücadelesi sürecektir. Çünkü DDP'nin programı bugünkü Türkiye koşullarının ihtiyaçlarına göre yapılmış bir programdır. Tespitleri gerçekçidir ve geleceğe de hitap etmektedir. Biz bu anlayış ve umutla hızlı bir şekilde DDP'nin örgütlenmesini sürdürüyoruz.

Çallı, Ümit ve Demirer serbest bırakıldı

Ali ACAR

HAKKARİ Hakkari'de 15 Haziran günü evine yapılan baskın sonucu PKK'ye yardım ve yataklık ettikleri gerekçesiyle gözaltına alınan Hakkari eski Belediye Başkanı Şükrü Çallı, HADEP İl Başkan Yardımcısı Avukat Hüseyin Ümit ile aynı gerekçelerle 19 Haziran günü gözaltına alınan İHD Hakkari Şube Başkanı Abdülkerim Demirer 27 Haziran günü Hakkari Emniyet Müdürlüğü'nden alınarak Yüksekova'ya götürüldü. Yüksekova Savcılığı'na ve Sulh Ceza Hakimliği'ne çıkarılan Çallı, Ümit ve Demirer tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldılar.

Hakkari'de bir süre önce gözaltına alınan Hakkari eski Belediye Başkanı, İHD Hakkari Şube Başkanı ve HADEP İl Başkan Yardımcısı Yüksekova'da serbest bırakıldılar.

Gözaltılarla ilgili olarak görüştüğümüz İHD Hakkari Şube Başkanı Abdulkerim Demirer, açıklama yapmaktan kaçınırken, Ümit ve Çallı'da konuşmak istemedi. Demirer ayrıca, gözaltında baskı görmediğini belirtti. Hakkari eski Belediye Başkanı Şükrü Çallı, İHD Hakkari Şube Başkanı Abdulkerim Demirer ile HADEP Hakkari İl Başkan Yardımcısı Avukat Hüseyin Ümit'in Yüksekova'da daha önce meydana gelen bazı olaylarla ilişkili olarak gözaltına alındıkları için Yüksekova'ya götürülerek mahkemeye çıkarıldıkları tahmin ediliyor.

Çallı, Ümit ve Demirer'in gözaltına alındığı 15 Haziran günü Yüksekova'da aynı davaya paralele olarak Şakir Temel, Cafer Temel, Şahbaz Temel, Agit Temel ile Ömer Temel isimli köylüler gözaltına alınmış, sorgulanmak üzere Hakkari Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne sevk edilmişlerdi. 5 kişi daha sonra 20 Haziran günü Yüksekova'ya götürülerek serbest bırakılmışlardı.

Sandinistlerden hükümete tepki

Nikaragua'da anayasa değişikliklerini protesto eden Sandinist gerillalar parlamento binasını havan topu ateşine tuttular. Parlemento'nun anayasa değişikliklerini görüşmek için toplandığı sırada yapılan saldırıda, can kaybına neden olmamak amacıyla topların toplantının yapıldığı salonun tam üstünde havada patlayacak şekilde fırlatıldığı belirtildi. Başkan Violeta Chamorro'nun denetimindeki Ulusal Meclis'in yetkilerini arttırmayı amaçlayan anayasa değişiklikleri protesto eden diğer bir grup Sandinist de perşembe gününden beri parlamento ana binasını işgal altında tutuyor.

Filistinli analar çocukları için yürüdü

İsrail hapishanelerindeki Filistinli mahkumların serbest bırakılması için bir grup Filistinli, Gazze'de gösteri yaptı. Ellerini zincir ve kelepçelerle bağlamış olan 20 kadar Filistinli ile mahkumların fotoğraflarını taşıyan yüzlerce Filistinli kadın, açlık grevinin üçüncü gününde Filistinli mahkumları desteklemek amacıyla Uluslararası Kızılhaç Örgütü'nün Gazze Bürosu'na yürüdüler. Gazze'deki Filistin Özerk Yönetimi yetkililerinden Zekeriya El-Ağa, gösteri sırasında yaptığı açıklamada, Batı Şeria'da özerk yönetim konusunda İsrail'le barış anlaşması imzalanmadan önce mahkumların serbest bırakılmasını istedi. Filistinliler ayrıca, günü mahkumları

Gerilla cesedine ordu engeli

Guatamala'da öldürülen bir gerilla liderinin cesedinin çıkarılması için arama yapılması, ordunun baskısı sonucu "geçici olarak" durduruldu. Öldürülen gerilla lideri Efrain Bamaca Velasquez'in dul eşi ABD'li avukat Jennifer Harbury, Uluslararası Mahkeme tarafından gönderilen uzmanların arama yapmasının askerler tarafından engellendiğini söyledi. Cesedin çıkarılması için Guatemala'nın başkenti San Marcos'un batısındaki askeri bölge yakınlarında bulunan Harbury ayrıca, yetkililerin kendisine mahkeme kararı olmadan askeri bölgede arama yapılamayacağını söylendiklerini kaydetti.

Biyolojik silah görüşmeleri yakın

Irak'ın kitlesel imha silahlarının sökülmesinden sorumlu Birleşmiş Milletler Komisyonu Başkanı Rolf Ekeus, Irak hükümetinin kimyasal ve uzun menzilli balistik füzelerinin ardından biyolojik silah programının kontrolü konusunda işbirliği yapabileceğini söyledi. Ekeus, bu ay sonunda tekrar görüşmelere başlayabileceklerini söyledi. Güvenlik Konseyi, Irak'a uygulanan petrol ambargosu konusunda, Irak'ın savunma sistemini kontrole açmasını gerekçe olarak kullanırken, diğer yaptırımların kalkması için de Kuveytli savaş esirlerine tazminat ödemesi gibi birçok şartları yerine getirmesini istiyor. Fransa ve Rusya, silahlar konusunda istenilen şartları yerine getirmesi halinde Irak'a uygulanan petrol ambargosundan vazgeçilebileceğini belirtirken, ABD bu öneriye kesinlikle karşı çıkıyor.

Rabin: Bazı yerleşim birimlerini sökelim

İsrail Başbakanı İzak Rabin dün yaptığı açıklamada, Batı Şeria'daki bazı Musevi yerleşim birimlerinin çok külfetli olduğunu belirtti. Bu yerleşim birimlerinin korunması ve yerleşimcilerin Filistinlilerle temas etmemesi için yeni yolların inşa edilmesini gerektirdiğini anlatan Rabin bunun her aile için 250 bin dolarlık bir harcama yapılmasının anlamına geldiğini söyledi. Rabin, söz konusu birimlerin sökülmesi ve bu harcamaların sanayi sektörü için yapılmasının daha mantıklı olacağını belirtti. Rabin'in bu açıklaması, İsrail'in Batı Şeria'daki Musevi yerleşim birimlerinin bir kısmını sökmeye başlayacağına bir işaret sayılıyor.

Bu arada, ABD Dışişleri Bakanı Warren Christopher, Kongre'yi Tel Aviv'deki ABD Büyükelçiliği'nin Kudüs'e taşınmasının riskleri ve "barış süreci"ne vereceği zararları konusunda uyardı.

Küba yine de desteklenmeli

Geçen hafta Roj'da Küba'ya 'si', Kürtlere 'no' başlıklı bir haber vardı. Haberi uzun boylu okumayan okurlar bu gazetenin Küba'ya karşı olduğu sanısına kapılmış olabilir.

Oysa ne denli başarılı bir uygulama olduğu tartışılsa da ABD'nin burnunun dibindeki sosyalist Küba, tarihiyle Türk ve Kürt devrimcilerinin gönlünde müstesna bir yerde olmalı.

Hüseyin AYKOL- Sosyalizmin ne denli başarılı uygulandığı tartışılsa da bugün tüm dünyada birkaç sosyalist ülke var. Bu örneklerin en başında da Küba bulunuyor. Dahası Fidel'in Küba'sı ABD'nin burnunun dibinde olması ve Che'li mücadele günleriyle Türk ve Kürt devrimcilerinin nezdinde apayrı bir yere olmalı.

Bugün Küba'ya ABD önderliğindeki Batılı emperyalistlerin ambargosu da sürüyor. Bu ambargoyu delen Kanada gibi ülkeler olsa da Batı dünyası Küba'yı bir kaşık suda boğmak üzere pusuya yatmış bulunuyorlar.

ABD'de son 35 yılda iktidara gelen 20'ye yakın devlet başkanı, seçmenine Küba'nın işini bitireceği sözünü vermiştir. Tüm saldırılara Küba önceleri reel sosyalizmin de desteği, şimdi de tamamen kendi çabasıyla direniyor.

"Hürriyet" abidesi olarak sunulan ABD'den Küba'ya gitmek bile suçtur örneğin. Ama her şey yine ABD'li yöneticilerin istediği gibi gelişmez. Örneğin ABD'nin Küba'ya uyguladığı ambargo çerçevesinde koyduğu seyahat kısıtlamalarına karşı olan bir grup genç, Küba'ya gezi düzenliyor. 42 ABD'li genç, ambargo uygulanan Küba'ya yapacakları bir haftalık geziye geçen hafta başladı.

San Francisco'daki Özgürlükler ve Seyahat Kuruluşu Koordinatörü Pam Montanaro gezinin, geçen hafta Hazine Bakanlığı'ndan gelen ve Küba'ya izinsiz seyahatlerin yasak olduğuna değinen uyarı mektubuna rağmen gerçekleşeceğini söyledi. Dış Gelirler Kontrol Bürosu Başkanı Richard Newcomb'un mektubunda, sözkonusu yasaları çiğneyenlerin, 10 yıla kadar hapis veya 250 bin dolar para cezasına çarptırılacağı belirtiliyor. ABD yasalarına göre, gazeteciler ve akademisyenler dışında, ABD hükümetinin izni olmadan Küba'ya geçişler yasak.

Küba'ya geçişlere uygulanan seyahat kısıtlamalarıyla mücadele eden seyahat kuruluşunun daha önce de Küba'ya beş kez gezi düzenlediğini ve şu ana kadar da kimsenin yargılanmadığını belirten Montanaro, "dünyanın en zengin ve en güçlü ülkesinin, sadece komşu ülkeyi gezmek isteyen çocukları hapis veya para cezasıyla tehdit ettiğini" söyledi. Geziyi gerçekleştirecek olan grup, ABD'nin her yanından gelecek olan ve yaşları 10 ile 30 arası değişen gençlerden oluşuyor. Küba'daki bir doğum hastanesinin ağaçlandırılması ve boyanması çalışmalarına da katılacak olan grup, gezi sırasında Küba gençlik kuruluşlarıyla temaslarda bulunacak.

"Yaşasın Küba" Gençlik Festivali

Buna benzer bir faaliyet Türkiye'de de var. Birkaç yıldır Küba Dostları Küba'ya geziler düzenliyor. Örneğin, Küba Komünist Partisi Gençlik Örgütü önümüzdeki ağustos ayında bir festival düzenliyor. Bu yıl ilki 1-7 Ağustos tarihleri arasında düzenlenecek bu festivalin ismi Uluslararası "Yaşasın Küba" Gençlik Festivali. Festivalin amacının diğer ülkelerle dayanışma ve ABD ambargosuna karşı çıkmak olduğu bildiriliyor. Festivalin hedef kitlesinin ise öğrenciler olmasına rağmen katılmak isteyen herkese açık olduğu da belirtiliyor.

Küba'da toplam konaklama süresinin 7 gece 8 gün olduğunu belirten Küba Dostları, toplam tutarın ise gidiş-dönüş yol ücreti dışında 199 dolar olduğunu açıkladılar.

Festivale katılmak isteyenlerin Küba Dostları'na temmuzun 25'ine kadar bildirmeleri gerekiyor. Birinci Uluslararası "Yaşasın Küba" Gençlik Festivali etkinlikleri çerçevesinde; Havana'da tarım bölgelerini ziyaret, şehir turları, eski Havana mahallelerine geziler, köy gençleriyle buluşma toplantıları, dans, müzik, eğlence ve konserlerin yanısıra müze gezileri de yer alıyor. Elbette bu faaliyetlerle bazı TBMM üyelerinin Küba gezisiyle ya da Küba ile ilgili bazı kararlar alması tamamen ayrı şeylerdir. Sözkonu kişilerin Küba'ya gitmek üzere tüm partilerden karma bir heyet oluşturmaya kalkmaları sadece bir gezi isteğidir. Neden Küba derseniz; kimbilir görmek istedikleri ilginç yerler bitmiştir belki. Clinton'a yazılan mektuba gelince böyle bir işi de ilk kez yapmıyorlar. Meclis'in insan hakları heyeti geçen yıl Dersim'e gitmek istemiş ancak kendilerine bir 'devlet memuru' yani Olağanüstü Hal Valisi izin vermemişti. Aynı heyet daha sonra Hindistan ile Pakistan arasında sorun olan Keşmir'e gitmek üzere büyük uğraşlar verdiler ve Hindistan'dan izin almayı başarıp Keşmir'e gittiler.

Castro, hiçbir zaman yalnız kalmadı.

Küba'nın sorunları var

Son zamanlarda Küba'nın gittiği yeni ekonomik şekillenmenin yarattığı sorunlara çözüm arayışı Küba yönetiminin gündeminde önemli bir yer tutuyor. Özellikle turizm alanında yabancı şirketlerde ortak çalışılmaya başlanmasının ardından ortaya çıkan yeni sorunlara çözüm arayışı sosyalizm için de "ayakta durma çabasının" önemli bir ayağını oluşturuyor.

Sosyalizme uygun olarak "herkese iş" sloganının benimsendiği Küba'da işten çıkarmalar giderek yayılıyor. Sovyetler Birliği'nin çözülmesinden sonra geçen beş yılda yaşanan ekonomik durgunluk, hükümeti işlerde kesintiye gitmeyi de içeren ağır bir ekonomik programı uygulamaya koymak zorunda bıraktı. Küba İş ve Sosyal Güvenlik Bakanı Salvador Valdes bu durumu "Aşırı şişmiş işgücümüzü yeniden şekillendirmek zorundayız. Verimlilik için istihdam politikasının akılcılaştırılması gerektiğini anladık" şeklinde ifade ediyor.

OAS ılımlı yaklaşıyor

Amerikan Devletleri Örgütü'nün (OAS) bu ay yaptığı toplantıda, örgütün Küba politikası da yeniden değerlendirildi. OAS Genel Sekreteri Cesar Gaviria, yeni Küba politikalarının "ılımlı bir çerçevede belirlenmesi gerektiğini" belirtti.

Küba ise, önceliği, ticaretin serbestleştirilmesine veren OAS'ye yeniden üye olmak için hiçbir koşulu kabul etmeyeceğini yineledi. Küba Dışişleri Bakanı Roberto Robaina, Küba'nın bölge ülkelerinin pekçoğuyla iyi ilişkilere sahip olduğunu ve birleşmenin "ülkenin bağımsızlığını zedelemeden" gerçekleşmesi gerektiğini söyledi.

Halk gelişmelerden rahatsız

Ülkelerine uygulanan ABD ambargosu nedeniyle yiyecek ve temel tüketim maddeleri ihtiyaçlarını karşılaşmakta zorluk çeken Kübalılar ise işten çıkarmalardan rahatsızlık duyuyorlar. Devlet radyosundaki bir sohbet programına katılan işçiler İspanya-Küba soda şirketi ve İspanya'nın Guitart grubunun yönettiği Habana Libre otelleri gibi işletmelerdeki işten çıkarmalardan yakındılar.

Programa konuk olarak katılan Çalışma Bakanı Valdes ve Küba'nın resmi sendikası Central de Trabajadores de Cuba'nın (CTC) başkanı Pedro Ross, "sosyalist bir ülke olan Küba'da herkese iş bulunması" gerektiğini kaydetti. Küba Devlet Başkanı Fidel Castro da yaptığı açıklamalarda, diğer Latin Amerika ülkelerindeki uygulamaların aksine, hiç kimseyi sokakta parasız bırakmayacaklarını vurguluyor.

Muhalefetle ilk görüşme gerçekleşti

Bu arada, Küba Devlet Başkanı Fidel Castro, Havana'da, sürgünde kurulan ılımlı muhalefet partisi Küba Değişim'in (Cambio Cubano) lideri Eloy Gutierrez Menoyo ile görüştü. Görüşme, Küba'nın orta kesimindeki Cienfuegos kentinde geçen hafta sonu düzenlenen "Katılımcı Demokrasi" konferansına ülke dışından gelen Kübalılar için verilen kabul toplantısında gerçekleşti. Castro ve Menoyo arasındaki görüşme, Küba lideri ile ülke dışındaki muhalifler arasındaki ilk görüşme oldu. 21 yıl hapiste yatan ve 1986'da hapisten çıktıktan sonra ülkeyi terkeden Menoyo, o tarihten bu yana ilk kez geçen hafta ülkesine geri döndü.

Filipinler barışa doğru

Ebu Seyyaf ve diğer küçük muhalifler ateşkese karşı çıkıyorlar

Filipinler'de barış görüşmeleri sürerken, muhalif liderlerden Nur Misuari, görüşmelerin başarısızlıkla sonuçlanmasının yeni çatışmalara neden olacağını söyledi. Sona ermekte olan görüşmeler esnasında bir açıklama yapan Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MNLF) lideri Misuari, görüşmelerden umutlu olduğunu da belirtti. MNLF ateşkese uyarken, Ebu Seyyaf başta olmak üzere daha küçük muhalif gruplar ateşkese karşı çıkıyorlar.

Filipinler hükümeti, sekiz yıllık aradan sonra Komünist Ulusal Demokratik Cephesi ile resmi barış görüşmelerine de gelecek hafta Brüksel'de yeniden başlayacak. Ön anlaşmaya göre, hükümet ve gerillaları temsil eden iki heyet, dört temel sorunu görüşecek ve dört ayrı alt komite oluşturacak. Eski Devlet Başkanı Corazon Aquino zamanında, 1986-1987 yıllarında yapılan görüşmelere katılan gerilla heyetinin başkanı Satur Ocampo, gerillaların, siyasi tutukluların serbest bırakılmasını, siyasi suçluların adli ceza maddelerine göre yargılanmalarına son verilmesini, hükümetin iç savaşlarla ilgili İkinci Cenevre Protokolü'ne uymayı kabul etmesini, "devrimci güçler de dahil" azınlıkların hükümete katılmasını, siyasi yapıda reformlar yapmasını, hükümet ve gerilla ordusunun silahsızlandırılmasını istediklerini belirtti. Ocampo, kendilerinin, El Salvador'daki gerillalar gibi, hükümet reformları uygulamadan önce silahlarını teslim etme hatasına düşmeyeceklerini de belirtti.

Dazlaklar şimdi de Portekiz'de

Geçen ay Fransa'da yapılan yerel seçimlerde faşistlerin bazı belediye başkanlıklarını kazanması Fransa'da dehşet yarattı.

Ancak ırkçılık sadece Fransa'da ya da Almanya'da değil Avrupa'nın en umulmadık ülkelerinde de görülmeye başlandı.

Irkçılık, ırkların kardeşçe yaşamaları ile övünen Portekiz'de de etkili olmaya başlıyor. Önceki pazar günü Portekiz'in başkenti Lizbon'da "devriyeye çıkan" yaklaşık 50 dazlak, siyahlara saldırdılar. Demir çubuklar ve beyzbol sopaları taşıyan dazlaklar, Cape Verde kökenli 27 yaşındaki bir Portekiz vatandaşını öldürürlerken, en az 12 Afrika kökenliyi de yaraladılar. Olaylar üzerine Portekiz Cumhurbaşkanı Mario Soares, ülkedeki Afrikalıların sakin olmalarını istedi.

Portekiz'in en önemli ırkçılık karşıtı grubu olan SOS Racismo, yöneticilerden acil önlem almalarını istedi. SOS Racismo açıklamasında, salı günü de iki siyahın 15 Beyaz genç tarafından dövüldüğünü bildirildi. Perşembe günüyse ikisi sivil kıyafetli asker olmak üzere üç Beyaz, en az 20 siyah tarafından dövüldü.

Merkezi Lizbon'da bulunan Cape Verdeliler Birliği'nin başkanı Alberto Barbosa, Portekiz'in Schengen Anlaşması'nı imzalamasının ırkçıları cesaretlendirdiğini söyledi. "Portekiz Schengen Anlaşması altında serbest dolaşıma hazırlanırken, Afrikalı mülteciler, neredeyse açık bir biçimde iç güvenliğe yönelik bir tehdit olarak gösterildiler" şeklinde konuştu.

Resmi verilere göre, 10 milyon nüfuslu Portekiz'in 170 bin yabancı vatandaşı var. Bunun yanısıra hükümetin tahminlerine göre 70 bin yasadışı mülteci bulunuyor. Resmi olmayan kaynaklara göre bu sayı 150 binin üzerinde. Bunların çoğunu eski Portekiz sömürgelerinden bu ülkeye gelenlerden oluşuyor.

Dünya adeta mayın tarlası

Mayın ölüm tuzağı. Şu anda dünyada 100 milyon mayın var. Bir mayının en az bir kişiyi öldürebildiği gözönünde bulundurulursa ortaya çok ürkütücü bir tablo çıkıyor.

Üçüncü dünya ülkelerinde dehşet saçan mayınlar, otuza yakın ülkede en önemli sorun durumunda. Ucuza maledilip kolay yerleştirilmeleri, dünya çapında mayın sayısının 100 milyonun üzerine çıkmasına neden olurken, her yıl bunlara 2 milyon daha ekleniyor. Afrika kıtası, 20 milyon mayınla, sorunu en yakıcı yaşayan ülkelerin başında geliyor. Bu mayınların 9 milyonu Angola'da bulunuyor. Mayınların en önemli zararı kalıcılıklarından kaynaklanıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 15 milyon mayının temizlenmesine rağmen, Polonya'da 30'a yakın insan bu savaştan kalma mayınlardan dolayı öldü.

Kamboçya'nın Phnom Penh kentinde yapılan Anti-Mayın Konferansı'nda, mayın üretimi, satışı ve kullanışının tamamıyla yasaklanması istendi. Bu ayın başındaki konferansa, 40 ülkeden değişik Hükümet Dışı Örgüt (NGO) katıldı. Sonbahar'da Viyana'da imzaya açılacak BM Mayın Protokolü'nü hazırlık temelinde yapılan konferansta, mayın üreticileri ve uluslararası alanda mayın kurbanlarına yardım amaçlı çalışmalar ele alındı. 10 milyon civarında mayının bulunduğu Kamboçya, mayın kurbanlarının en çok olduğu ülke olarak biliniyor.

Avrupa Birliği işsizliği tartışıyor

Avrupalılar da artık bundan sonra işsizliği tartışmak zorunda kalacak. Çünkü her geçen gün yükselen işsizlik oranları Avrupalıları endişelendiriyor. Ancak sorunun sosyal yanı daha büyük sonuçlar doğuracak gibi. Örneğin ırkçılık ve yabancı düşmanlığı yükseliyor.

Avrupa Birliği'nin (AB) bu ay yapacağı toplantının en önemli gündem maddelerinden birini işsizlik sorunu oluşturacak.

Toplantıda, Maastricht Anlaşması ve Bosna ile Avrupa taşımacılık ağlarının ele alınacağını belirtirken, 20 milyon işsiz Avrupalıya iş bulunması çok önemli bir sorunu oluşturuyor.

Fransa'nın Cannes şehrinde yapılacak olan AB zirvesinde, Aralık Zirvesi'nde ele alınan 14 büyük Avrupa taşımacılık projesi tekrar gözden geçirilerek yeni iş alanları oluşturulmaya çalışılacak.

AB'nin dış politikalarının finansmanı konusunda ülkeler arasındaki anlaşmazlıklar da zirvede ele alınacak.

İngiltere çekilecek mi?

AB bakanları, Doğu Avrupa ve Akdeniz havzasındaki bazı ülkelere yardım konusunda vardığı anlaşmayla ilgili finansman sorunlarını da değerlendirecek.

İngiltere katılımın gönüllü olduğu yardım fonundan çekilmek isterken, Almanya da payının arttırılmasına karşı çıkıyor.

CDU çoğunluk oylaması istiyor

Almanya'da iktidardaki Hıristiyan Demokrat Parti (CDU), AB'ye dış politika konularında Çoğunluk Oylama Sistemi'ne geçme çağrısında bulundu. Geçen yıl, AB'nin karar mekanizmasını oluşturacak çekirdek ülkeler önerisiyle, başta İngiltere olmak üzere birçok ülkenin tepkisini çeken Hıristiyan Demokratlar, bu yıl bu öneriden vazgeçtiler.

Berlin'de bir basın toplantısı düzenleyen CDU Parlamento Başkanı Wolfgang Schauble, çoğunluk oylama sisteminin sadece AB'nin dış politika konularında etkinliğini arttırmakla kalmayıp aynı zamanda birleşik Avrupa'ya gidiş takvimini hızlandırmaya da katkıda bulunacağını söyledi. Çekirdek ülkeler önerisinden vazgeçilmesinden memnunluk duyduğunu belirten Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel, belirli konularda çoğunluk oylama sistemine geçmek gerektiğini söyledi.

Rafsancani'den Demirel'e mesaj

Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, İran Dışişleri Bakan Yardımcısı Alaaddin Brucerdi'yi geçen hafta Çankaya Köşkü'nde kabul etti.

Basına kapalı olarak yapılan kabulde, Brucerdi Demirel'e, İran Cumhurbaşkanı Haşimi Rafsancani'nin bir mesajını iletti. Rafsancani'nin mesajında İran'ın, Türkiye'nin İran topraklarına operasyon düzenlenmesine karşı olduğu bildirildi.

İran'ın Ankara Büyükelçiliği kaynakları, Rafsancani'nin mesajında, PKK'nın İran topraklarındaki faaliyetlerine karşı alınması gereken önlemlerle ilgili İran görüşlerinin anlatıldığını belirttiler.

Aynı kaynaklar, Tahran'ın, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin İran topraklarına olası bir sınır ötesi operasyonuna karşı olduğuna dikkati çekerek, İran yönetiminin, eşzamanlı operasyonlar düzenlenerek, PKK'nın kıstırılmasından yana olduğunu kaydettiler.

Volkan Vural Almanya Büyükelçisi

Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Volkan Vural'ın Almanya Federal Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği'ne atanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı, Resmi Gazete'de geçen hafta yayımlandı.

Erdal İnönü'nün Dışişleri Bakanlığı'na getirilmesinden sonra Avrupa'daki dış politikasını PKK'ye karşı mücadeleye endeksleyen Türkiye, başarılı bulduğu Almanya Büyükelçisi Onur Öymen'i Bakanlık Müsteşarlığına getirmişti. Eski müsteşar Özdem Sanberk'in İngiltere'ye tayininden sonra müsteşar yardımcısı Volkan Vural'ın da Almanya'ya tayininden sonra eski ekip Ankara'dan uzaklaştırılmış oldu.

Ancak tayin edildikleri İngiltere ve Almanya'nın önemli devletler olması sözkonusu iki elçinin tamamen gözden düşmediğini gösterdi.

PDA'dan Kürtlere özeleştiri

Adını İsviçre İşçi Partisi (PDA) olarak değiştirmiş olan eski İsviçre Komünist Partisi liderlerinden Rudi Bantle, Kürt sorununa gereken duyarlılığı gösteremediklerini ve güçlerini yeteri kadar seferber etmediklerini söyleyerek bir nevi özeleştiri verdi.

Artık İsviçre sosyalistleri de Kürt halkının taleplerinin aktif destekçisi.

Dış Haberler Servisi- İsviçre'deki ekonomik refahın, emeğinden başka satacak şeyleri olmayan kesimleri ortadan kaldırdığını ve bu yüzden güçlerini her haksızlığa karşı seferber etmediklerini söyleyen Bantle, "Ulusal sorun partimizde çok az tartışıldığı için, Kürt sorununa biraz yabancı kaldık. Fakat bunun böyle devam edemeyeceğini de farkediyoruz. Kürtlerle ilişkilerimizi geliştireceğiz ve ilk aşamada kirli savaşın durdurulması ve Kürt tarafının ısrarlı barış çağrılarının Türk hükümetince tanınmasını ve de tarafların masaya oturmasını sağlamaya yönelik çalışmalara gireceğiz. Konu üzerinde etkili olmak için de Federal Parlamento ve Kanton Parlamentolarında girişimlerimizi arttıracağız" dedi. Bantle, Türk turizminin mutlaka engellenmesi gerektiğini, böylesi bir durumda Türkiye'ye tatile gitmenin savaşa destek vermek anlamına gelebileceğini belirttiği açıklamasında parlamentodaki milletvekilleri aracılığıyla İsviçre hükümetinin savaşa olan desteğini çekmesi için uğraş vereceklerini de vurguladı.

PDA lideri, İsviçre'nin Kürtlere yönelik iç politikaları hakkında ise şöyle konuştu: "Kürtlere yönelik İsviçre'deki baskılar, Türkiye ile girilen ilişkilere paralel olarak gelişiyor. İsviçre 3. Dünya ülkelerine yatırım yapıp, kendi işsizliğinin artmasına neden oluyor. Tekeller kârlarına kâr katıyor ve parlamentodaki birçok milletvekilinin bu tekellerle işbirliği bulunuyor. Türkiye'deki İsviçre çıkarlarının sürdürülmesi için Kürtlere haksızlıklar yapılıyor. Ulusal kurtuluş savaşları verenler terörist olamaz. Biz İsviçre özelinde, Kürtlerin kimlik savaşına karşı, polisin ve hükümetin herhangi bir komplosuna karşı olanca gücümüzle tepki göstereceğiz."

PDA eskiden Komünist Parti'ydi

PDA, 1940'lara kadar İsviçre Komünist Partisi olarak siyasi yaşamını sürdürdü. 1940'larda Komünist Partisi'nin yasaklanması üzerine İsviçre İşçi Partisi olarak yeniden kuruldu. 6 kanton parlementosunda temsilcileri bulunan PDA, İsviçre Federal Parlementosu'na 2 üye gönderme başarısına da sahip. PDA, "Vorwarts" adlı bir yayın da çıkarıyor.

Martin Peter: Türkiye artık bir 'mafya' ülkesi

İsviçre'nin ünlü Basler Zeitung gazetesi, Türkiye'yi şiddetin girdabında bir ülke olarak tanımlayarak, 150 dolara cinayet işlenen bir ülke olduğunu yazdı. Sözkonusu cinayetlerde Çiller ve Özal ailesinin adının da geçtiği vurgulandı.

Dış Haberler Servisi- Gazete geçen hafta pazartesi günkü sayısında yer alan haber-yorumda, Türkiye'de özellikle finans çevrelerine karşı cinayetler işlendiğini ve cinayetlerin arkasında iktidar çevreleri ile özellikle de Özal ile Çiller ailelerinin bulunduğunu yazdı.

Basler Zeitung'un İstanbul muhabiri Martin Peter imzasıyla yayınlanan haber-yorumda, şiddetin bir zincirin halkaları gibi Türkiye'nin her yanını sardığı ve mafyanın hemen hemen her alanda hakimiyetini kurduğu belirtilerek, cinayetlerin sadece ideolojik nedenlerle değil, her alanda tek geçer yol olduğu belirtildi.

Peter'in 150 dolara cinayet işlenen ülke olarak tanımladığı Türkiye'ye ilişkin yorumunda, Günaydın gazetesi patronunun parasal nedenlerle vurulduğunu ve önemli bir gerçeğin gözden kaçırıldığı belirtilerek, söz konusu cinayetin Türkiye'de katil bulmanın ve cinayet işletmenin ne kadar kolay ve ucuz olduğunu açığa çıktığı yazdı.

Cinayetlerin arkasında Çiller ve Özallar da var

Gazeteci Peter, cinayetlerin her seferinde bilmeceye dönüştüğünü kaydederek şunları yazdı: "Zira olayların arkasındaki güçler, yaptırım gücü olan tanınmış insanlar. Bunların içinde Özal ailesi ve Türkiye Başbakanı'nın eşi Özer Çiller bulunuyor. Ahmet Özal vergi kaçakçılığı nedeniyle Türkiye'den ayrılmış durumda. Başbakan Çiller'in kocasının adı ise en son Kuşadası'nda bir finans skandalına karıştı. Türkiye'de el altında gezen kara paranın miktarı 30 milyar dolar. Ki bu miktar devletin hiçbir zaman bir arada göremediği bir rakam. 1980'da TC, sol muhalefeti ezmiş olmanın verdiği rahatlıkla serbest pazar uygulamasını Özal'la başlattı. Rüşvet ve soygunun bütün kapıları ardına kadar açıldı. Büyük kuruluşlar, büyük paylar almaya başlarken, ayakları kısa gelenler "kanlarının son damlasına kadar " yiyicilere karşı savaş açtılar, ta ki kendileri pay kapana kadar. Ve yönetime her gelen, pastanın en büyük payını kapmayı önüne hedef olarak koydular."

At-avrat-silah atasözüne atıfta bulunarak yazısını sürdüren Martin Peter, Türkiye'de en uzun kuyrukların silah almak istiyenlerce oluşturulduğuna dikkat çekerek, sopalı, bıçaklı lise kavgalarının bile artık silahlı hale geldiğini yazdı. Peter, Türk basınının şiddeti körüklediğini de belirtti.

En önemli sorun: Kürt sorunu

Türkiye değerlendirmesinde, sorunların kaynağındaki en önemli sorunun Kürt sorunu olduğu da belirten Peter, şu görüşlere yer veriyor:

"Büyük bir politik boşluk var. Faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar bile artık tepki uyandırmıyor. 'Güneydoğu'da görev yapan onbinlerce asker, adam öldürme uzmanı olarak dönüyor. En önemli sorun savaşın hala sürmesi. Enflasyon buna paralel 3'lü rakamlarda seyrediyor. Savaş ve işsizlik ile zengin-yoksul arasındaki uçurumun gittikçe büyümesi, insanları acımasızlaştırıyor ve vahşi bir sistemi yeşertiyor. Böylece insanlar mafyaya yönelerek, yıllarca kazanamadığı parayı bir çırpıda kazanmayı tercih ediyor."

Çiller, Clinton'dan Gümrük Birliği için destek istiyor.

ABD, TC için çabalıyor

ABD'li yetkililer sık sık Avrupalı müttefikleriyle Türkiye hakkında konuştuklarını ve onlara Türkiye'yi Gümrük Birliği'ne almaları gerektiğini söylediklerini ama Türkiye'nin de demokratikleşme için adımlar atması gerektiğini belirtiyorlar.

Dış Haberler Servisi - ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Nicholas Burns, "Türkiye, bölgesinde istikrarın temelini oluşturmaktadır. Avrupalılar, bunu dikkate almalılar" dedi. Başkan Bill Clinton ve Dışişleri Bakanı Warren Christopher'in, Türk Hükümeti ile ilişkilerini "çok yakın" diye niteleyen Burns, Türkiye'nin AB ile Gümrük Birliği için Avrupalıları ikna etmeye çalıştıklarını belirtti.

Nicholas Burns, Halifax Zirvesi sırasında Türkiye'nin gündeme gelip gelmediğine ilişkin bir soruyu yanıtlarken şöyle dedi:

"Halifax'ta tam olarak hangi konuların ele alındığını bilmiyorum. Ancak, Amerikalı yetkililer ne zaman Avrupalı meslektaşlarıyla biraraya gelse, Türkiye gündeme gelir. Halifax'taki bazı toplantılarda, Türkiye'nin görüşüldüğünü biliyorum. Türkiye'nin Avrupa ile daha yakın bir ilişki içine girmesi ve özellikle Gümrük Birliği konusundaki görüşlerimiz iletildi.

Türkiye politikamızı biliyorsunuz. Türkiye en değerli müttefiklerimizden biridir. Türkiye'nin, ekonomik kurumlar ve siyasi ilişkiler yoluyla Batı ile bütünleşme süreci son derece önemlidir. Avrupa ülkeleri Türkiye politikalarını geliştirirken, bunu dikkate almalıdırlar."

Bir Yunan gazetecinin, "Türkiye-AB yakınlaşması, sizce, Kıbrıs sorununun çözümünden önce mi yoksa sonra mı gerçekleşmeli?" şeklindeki sorusu üzerine, sözcü bunun Kıbrıs'a bağlı olmadığını söyledi.

Sözcü, Kıbrıs sorununun çözümü için "çok yoğun bir çalışma" içinde olduklarını ifade etti, "biraz ilerleme sağlandı ve bu da bizi cesaretlendirmektedir ancak kesinlikle daha yapılacak çok şeyin olduğuna inanıyoruz" dedi.

Strasbourg, sekiz yeni şikayeti inceleyeceğini açıkladı

Lice katliamı da AİHK'te

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (AİHK) Türkiye aleyhine Strasbourg'a getirilen 8 yeni şikayeti daha inceleyeceğini açıkladı. AİHK'nin 15 Mayıs tarihli birleşiminde kabul edilebilirliğine karar verilen başvurularla, 1995'in ilk yarısında Türkiye'ye karşı açılan dava sayısı böylece 36'ya yükseldi. TC bu davalarda kendini savunabilmek için avukat bulmakta zorlanıyor.

22 Ekim 1993 tarihinde "PKK Lice'yi bastı" iddiasıyla, devlet güçleri tarafından başlatılan Lice olaylarında onlarca kişi yaşamını yitirmiş, yüzlerce ev yerle bir olmuş ve binlerce insan Lice'yi boşaltmak zorunda kalmıştı.

Dış Haberler Servisi- AİHK, başta 1993 "Lice katliamı" olmak üzere; Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Strasbourg'a getirilen 8 yeni şikayeti inceleyeceğini açıkladı.

AİHK'nin 15 Mayıs tarihli birleşiminde kabul edilebilirliğine karar verilen başvurularla, 1995'in ilk yarısında Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı açılan dava sayısı 36'ya yükseldi.

Başta Lice katliamı olmak üzere, olaylarda zarar görenlerin yakınları tarafından AİHK'ye yapılan 250'nin üstünde başvuru, incelenmeye değer görüldü.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2, 3, 6, 8, 13 ve 14. maddeleri çervevesinde kabul edilen şikayetler için, AİHK önümüzdeki günlerde taraflarla görüşecek. Lice'ye devlet güçlerinin saldırısı, 22 Ekim 1993'de general Bahtiyar Aydın'ın kasaba yakınlarında öldürülmesinin ardından başlatılmıştı.

Siyasi gözlemciler general Bahtiyar Aydın'ın öldürülmesini ise daha sonraları kontrgerilla şeflerinden Ahmet Cem Ersever'in öldürülmesine kadar uzanan bir dizi kontrgerilla hesaplaşmalarıyla ilişkilendirmişti.

"Kürdistan İnsan Hakları Projesi" (KİHP) çalışanlarından Caroline Nolan, insan hakları ihlallerinin 1995'te de artarak devam ettiğini söyledi. 1994'de de Türkiyeli vatandaşların 19 şikayetinin AİHK tarafından "kabul edilebilir" görüldüğüne dikkat çeken Nolan "1995'in ilk altı ayında incelemeye alınan başvuru sayısı 36'yı buldu.

Bu yakınmaların çoğunluğu, Türkiye'nin Güneydoğu bölgelerinden geldi" dedi.

10 Mart 1954'de Türk iç hukukuna uyarlanarak, pratiğe geçen "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" gereğince, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin önümüzdeki günlerde yeni başvurularla ilgili olarak "savunma" yapması bekleniyor.

AİHK'de sonuçlanan davalardan en ünlüleri Kürt köylülere dışkı yediren yüzbaşı için ve haksız tutuklanmaları yüzünden TBKP liderleri Nihat Sargın ve Nabi Yağcı için TC'nin yüklü para cezalarına çarptırılmaları oldu.

Kürt Aileler Birliği kongresini yaptı

Bezat TORAMAN

HAMBURG-Yekmal-Kurd ve Hevkar ile birlikte çalışmalarını yürüten Kürt Aileler Birliği, bir yıllık faaliyetlerini değerlendirmek ve ileriye yönelik çalışmalarını daha da güçlendirmek için 25 Haziran günü 1. Olağanüstü Kongresi'ni yaptı.

Konrgeye davetli olarak KSP adına Şerafettin Kaya ve Şerefxan Cizir, Hevkar Federasyon Genel Başkanı M. Ali Yıldırım ile birlikte birçok dernek yöneticisi ve halk katıldı. Kongre şehitler için yapılan bir dakikalık saygı duruşu ile başladı.

Yekmal-Kurd ve Hevkar tarafından yapılan açıklamalarda, şu anki hedefin Kürtçe'nin Avrupa'daki okullara sokulması olduğu belirtildi. Açıklamada, bunun Kürt aileleri tarafından muhakkak desteklenmesi gerektiği vurgulandı ve çocukların bu gibi kurslara kayıt yapmaları istendi. Kürt dili ve tarihi hakkındaki kısa konuşmalardan sonra, öneri ve kararlara geçildi. Yaklaşık altı saat süren kongre müzik eşliğinde sona erdi.

Öte yandan, Hamburg Hevkar yönetici ve taraftarları tarafından 23 Haziran günü, Kürt aydınları ve ailelerin davet edildiği "Felekten Bir Gece" adıyla yemekli, içkili, sazlı ve sözlü bir gece düzenlendi.

Almanya'da ortak seminer

Kürt medyası tartışıldı

Kerim SOR

ALMANYA/Roj- Almanya'nın Fulda şehrinde KAWA ve Alman Demokratik Sosyalist Partisi (PDS), 17 Haziran günü ortaklaşa bir seminer düzenledi. Almanca verilen seminerin konusu Kürt sorununda son durum ve Kürt medyasıydı. Seminere bir çok gazeteci ve politikacı davet edildi. Konuşmacı olarak Roj gazetesinin Avrupa Sorumlusu İbrahim Bettefeld, Fulda PDS Milletvekili adayı Martin Sander , PDS Wissbaden İnsan Hakları üyesi Heidi Lankisch, Schweinfurt'ta insan hakları konusunda çalışan Martina Malsa ve Christian Schaeflein katıldı.

Açış konuşmasını yapan İbrahim Bettefelt, "TC'nin Kürt halkına karşı yürüttüğü çok yönlü kirli savaşın bir boyutu da Kürt medyasına karşı sürdürülüyor. 1908'lerden bu yana amansız bir şekilde Kürt sosyalist basınına yönelik kapatma, sürgün, cezaevi ve katletmeler günümüzde de devam etmektedir. TC Kürt basınına yönelik susturma çabalarını topyekün savaşın parçası olarak yürütüyor. TC, savaşı halkımıza üç koldan yürütmeye devam ediyor. Birincisi köy koruculuğu ağı yaratılarak böl-yönet politikası. İkinci metod köy, orman yakma, zoraki köy boşaltma ve toplu sürgünlerle hakim olma. Bu politika belli bir noktaya kadar başarıldı. Üçüncüsüyse, yapılan katliamları kamuoyundan gizlemeye çalışan Türk devletinin bu politikasını teşir eden ve kamuoyunu bu yönü ile ilgilendiren demokrasiyi yaşama geçirmek için çaba harcayan Kürt sosyalist yanına karşı yürütülen savaş."

Bettefelt, son iki yıl içinde Kürt medyasına karşı yürütülen saldırılarda 19 gazetecinin öldürüldüğünü, 100'ün üzerinde gazetecinin tutuklandığını belirtti. Verilen toplam para cezası 55 milyar, hapis cezası 519 yıl. 1994-1995 arası 22 yayınevi ve gazetenin kapatıldığına dikkat çeken İbrahim Bettefelt, Kürt sosyalist basınının Kürt halkının kültürünü, dilini ve sosyal yapısını yaşatmaya da çalıştığını vurguladı.

Ortadoğu'nun en zengin ülkesi

PDS İnsan Hakları üyesi Heidi Lankisch, "Kürt halkı son derece yoksullaşmıştır. Sosyal yapısı değiştirilmeye çalışılmıştır. Şehirlere göçen insanlar perişan bir durumla karşı karşıya bırakılmıştır" dedi.

Fulda PDS milletvekili adayı Martin Sander ise, Kürdistan Ortadoğu'nun en zengin ülkesidir diyerek sözlerine başladı. Sander konuşmasını, "Yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarını ellerinde tutmak için, Kürt halkının realitesi inkar edilerek baskılarla yok edilmeye çalışılıyor. Tüm insan haklarını ihlal ederek savaşı sivil halka karşı yürütüyorlar" biçiminde sürdürdü.

Barzani'den şartlı ateşkes

KDP lideri Barzani ve YNK lideri Talabani sürekli bir ateşkes için sık sık bir araya geliyorlar.

SELAHADDİN- KDP lideri Mesud Barzani, YNK'nin Erbil'deki silahlı güçlerini çekmesi koşuluyla, 15 Temmuz'da sona erecek ateşkesi uzatmak istediklerini bildirdi.

Reuters'e açıklama yapan Barzani, YNK ile bir daha çatışmaya girmek istemediklerini, ateşkesi uzatmak istediklerini, ancak ortaya koydukları koşulların karşılanması için hemen hiçbir ilerleme sağlanamadığını belirtti.

YNK güçleri, geçen yıl aralık ayında, Güney Kürdistan'ın başkenti Erbil'i ele geçirmişti.

YNK'nin önceki hafta içinde Türkiye'nin Habur sınır kapısından sağlanan gelirlerin paylaşılması karşılığında Erbil'den çekilmeyi önerdiği, ama YNK lideri Celal Talabani'nin önce gümrük geliriyle ilgili anlaşmanın imzalanmasını isterken, Mesud Barzani bunu kabul etmeyerek, öncelikle Talabani güçlerinin Erbil'den çekilmesini şart koşuyor. Barzani, ''Nisan'dan 15 Temmuz'a kadar olan ateşkesi biz sağladık. Sıra YNK'de'' diyor.

Kopê Lûtkeya Helbestên Klasîkî yên Kurdî:

MEHWÎ

Avdel Elî

Mehwî navê wî Mela Mihemed e, kurê mela Osmanê Balixi ye. Neviyê zanayê mezin û bi nav û deng Şêx Reş e, navê kalê wî jî wek yê bavê wî Osman bûye. Dema bajarê Silêmanîyê hatiye avakirin, ew jî hatiye bajarê nû.

Mehwî, di sala 1830'î de li gunde Balix hatiyê dinyayê. Balix gundekî devera Mawtê nêzîkî Silêmaniyê ye. Di heft salî ya xweda ji bo xwendinê, çûye mizgeftê û ji bo xwendinê li gelek gund û bajarên Kurdistanê geriyaye. Wekî; Sine, Sabilax û hwd. Paşê dîsan ziviriye Silêmaniyê û li cem melayên mezin ên bi nav û deng xwendiye.

Mehwî her ji bo xwendinê çûye Bexdayê û li cem zanayê bi nav û deng ê Kurd muftî Zehawî xwendîye û di sala 1859 li cem wî Îcazêya Melatîye stendiye.

Mehwî, piştî xelaskirina xwendina xwe li Bexdayê bûye îmamê mizgeftê, Îmam -el ezem. Lê di sala 1869 an de, ji ber mirina bavê xwe dest ji karê dewletê dikişîne û dibe mela û dersdaye xwendevanên Kurdî. Gelek melayên mezinê wek; Mela Hesenê Qizilcî, Mela Mehmudê Mezxelîfeyê Şêx Behadînê kurê Şêx Osman tewêlle bûye. Mehwî, ji ber karê sayîsî, di sala 1874'an de, ji Silêmaniyê ji bo Bexdayê tê bidûrxistin. Di sala 1833'yan de çûye hecê û ji hecê jî çûye Stembolê. Ji wê derê jî, bi alîkarîya peyayên mezin ên Kurd, çûye cem Sultan Ebdulhemîd da ku li Silêmanîyê Xaneqa ji bo wî çekin.

Daxwaza wî bi cîh tê û heta niha jî ew mizgeft, bi navê Xaneqa ya Mehwî tê nasîn. Sultan Ebdulhemdî heyvane pere ji bo mehwî dişand. Mehwî ji Stembolê dizivire Silêmaniyê û heta ku dimre li wê mizgevta ku Sultan jê re çêkiribû ders daye feqeyan.

Mehwî di warê helbestên evîndarî de, gelek bi ciwanî li ser evîna xwe nivîsiyê. Wekî di vê helbestê de dibêje:

Bi pirse halim îlhamî wefa bes
Bi tirse to leheq cewr û cefa bes
Be kamê Xeyr û bêgane birale
Berî bûnit le yar û aşina bes
Îlhamî bê bela bê nexlî balat
Berî bo min bela bû her bela bes
Nizîke mirdinit ey pîre zahîd
Were ba to bekeyn ûtir rîya bes
Xûda ew derdî îşqem lê neka kem
Heta hem bes le batî erdewa bes
ewî ew bûrcîye welî zemîne
Debes birwa nesîha bo sema bes
Le ser têper bûwe xwênawî cergim
Be serma bêne ey dil macera bes
Ke min dil pirr kederim û lêle îşkim
Le kin bes biken basî sefa bes
Kenada Mehwîya dadê be halit
Besî bê dad û ah û nale bas bas

Herrçende Mehwî gelekî musulman bû û di terîqetê de mirîdê (derwêş) Şêxê Neqişbendî bû jî, ji bo xwa Îslam û mirîd bû. Bi dînê Îslamê jî gelek bawer bû, lê dîsa jî Mehwî, her tim di helbestên xwe de bi xirabî li ser şêx û melayan diaxive ji şêx û melayan re dibêje : Bese, ji bo we şerme, heta kengî hûn dê bi xwîna milletê xwe bijîn. Ji millet jî dixwaze ku, baweriyê bi van şêx, derweş û melayan nênin. Wekî di vê helbestê de dibêje:

Şêxê Hemewendêkî deda fend û nesîhat
Ew qûrbeserey da bûwe ber fehş û bes
Qurbanî nawî, nawî le nawa nema xûda

Her weha ji ber ku qîmetê wêje û huner nizaninMehwî, rexne li millet digre. Wekî dibêje:

Wutî mêwey beheşte şîrê Mehwî
Xûda nebirî le baxim darî be dar

Yan jî dibêje:

Kê qedrî şîirî ême dezanê berî ka
Her sahêbe le ber kerî kalayî bê rewac

Mehwî ji xeynî musilmantî, melatî û helbestvanîyê, zanayekî mezin bûye û roj bi roj sîyaseta dinyayê bihîstîye. Wekî di helbesta jêrîn de dibêje:

Ehlî îbret mawe ger, bê seyrî nasir şa bikat
Dû le dû sê kem şehî kird û kişêki re nehat
Hatî wa seyrî nehatî ken keserd tîpan swar
Pasewanî bûn, le naw besta piyadê kirdî mat

Dîsa dibêje:

Hucûmî Hînd û wî xet ser Ferengistanî ruxsarî
Be heşrê bû wekû ew heşire miqando be çarî kird

Di dumahîke da yek tişt heye dixwazim bêjim, ew jî, ewe ku yek kêmasiya Mehwî yê zana heye: Di helbestên xwe de gelek kem li ser Kurdan axiviye. Tene du helbestên mehwî hene ku li ser kurdan nivîsandîye ew jî ev in:

Bi nûse pirrî dilim emrî kird, îtaem kird
Le îbtîdawe beytê ke minasîbî dîwan gedayekî weku mehwî qelenderêkî Kurd
Mîsalî Padîşahî Furse, sahîbî dîwan

Dîsan dibêje:

Le dewrî dilmî ke dî ew hemû xem û te'ebe
Witî bi bê dîle! wektop xerap û şifte hal?
Belê heye le min aşiftetir wilatî bebe.

Her çiqas Mehwî, wek Nalî xwediyê qutapxaneyek(ekol) taybêtî nîne jî, le dîsan bi helbestên xwe, ji bo rewşenbîrên Kurdan li Silêmanîyê buye mijara gelek kombun û cîvînên li ser helbestên klasîk ên kurdî. Ev rewşenbîr gehîştine wê bawer û biryarê ku Mehwî ji hemû helbestvanên klasîk ên kundî baştir nivîsîyê û lutkeyahelbestên klasîk ên kurdî ye. Mehwî di sala 1906 li Silêmaniyê mirî ye û di xaniyê xweda hatiye veşartin.

BIJAVTINA GELÊ KURD Û VATINÎYÊN ME

B. BARAN

Ez gelek caran, li xwe û derdora xwe difikirim, li rêxistin û rewşenbîrên Kurdan mêze dikim, agir bi dil û hinavên min dikeve.Diqeherim, carna dikim dîn bibim, carna jî ez qet naxwazim ji rastiyê bawerbikim. Dibe ku hun xwendevan, heval, dost bêjin; ev çi destpêke? Gelo tu çima ewqas dilşikestî destpê dikî?

Ji bona van gotinên tehl li min bibuhirin, ji ber ku dilê min gelek teng û tije bûye. Em Kurd jî, wek gelên navça xwe her tim gunehên xwe, kêmasîyên xwe dixin hustîyê kesên din. Li kêmasî û nerindîyên xwe xwedî dernakevin. Belê, dibe ku dijmin gelek caran xerabî û neqenciyan bi me bike. Tiştekî me, jiyan û hebûna me qebûl neke. Ji bona wendakirina me, bi her hawî hovîtî û dijminayiyê tê ser me. Ji ber vê pêşiyên me gotine lome ji dijmin nabe. Em jî nikarin loman ji dijmin bikin. Îja pêwiste em çi bikin?

Bê guman, gelê Kurd ji bona azadî û serxwebûna xwe gelek caran serîhildaye, xwîna xwe rijandîye, talan bûye, bi kurtayî bi her cûreyî fedakarî kiriye. Ji kuştin, talankirin, birçîmayin, mihacirî û wêrankirinê qet netirsiya ye. Lê li gel vê qehremaniyê û fedakariyê sê tiştên bingehîn pêknehaniye û ji ber vê jî, gelek tişt wendakiriye. Ev sê tiştên bingehîn evin: Yek pêşxistina zimanê Kurdî, du nefsbiçûkî, sê yekîtî û avakirina dezgehên netewî ye.

Ez dixwazim di vê nivîsê de li ser ziman, kêmasîyên me yên di vî warî de û pêwistîya xebata li pêşîya gelê Kurd bisekinim.

Ronakbîr, rewşenbîr, karbidest, serkêş û rêxistinên Kurdan bi carekê re, bêyî birrek biçûk heta niha dinav gunehkarîyek mezin dene. Gava em li dîroka xwe mêzekin em dê bi hêsanî bibênin ku, gelek nivîskarên Kurd berhemên xwe bi zimanê dijminên xwe amadekirine. Gelek Kurdan pêşengî û pêşîkêşiya gelên din kirine. Di warê zanyarî û bîrewerî de jî, gelek kesên navdar ji nav kurdan derketine. Lê mixabin, ji ber ku berhemên wan bi zimanên gelên din hatine amadekirin,xizmet û berhemên wan ji gelê Kurd re nebune mal. Gelek ji wan xwedî bîr û baweriyek baş jî bûn. Lê, di jîyanê de nîyet li hember kiryarê bê buha ye.

Ev kadro û pêşengên Kurdan, bi deh salan xwe ne ji kuştin, girtin û îşkenceya dijmin, ne jî ji malxirabî û talanan çav neşikandine û bi deh salan ji bona Kurdistanek azad û serbixwe têkoşîn û xebat kirine. Bi deh salan bîr û bawerîya azadî û serxwebûna vî gelî û vî welatî li derdora xwe belav kirine. Lê, hezar mixabin van kadro û pêşengan tevlî vê fedakarî û bêtirsî ya xwe, ji bona fêrbûna zimanê xwe têkoşîn nedane û xwe hînê zimanê xwe nekirine. Ez gelek caran difikirim gelo em, kadro û fîdakarên vê dozê çiqas bi doza xwe bawerin. Ew doza ku bi deh salan em ji bona wê têkoşîn didin û ji bo wê ji derdora xwe re rêberiyê dikin; ger em ewqas pê bawerin, gelo em çima hinek zor nadin xwe ku em xwedî li ziman û çanda xwe derkevin? Ger em welatê xwe azad bikin, gelo em dê bi çi zimanî gelê xwe perwerdebikin? Pêwîste raman û kiryarên me hev bigre. Gava hev negrin, serkeftin nemumkun e.

Li pêşiya bijavtina neteweyê kurd, îro Ji herdem bêtir tirs û talûkeyek mezin heye. Weke her tiştî, tesîra erênî û nehînîya pêşkeftina haletê aborî jî di vê yekê de heye. Pêşkeftina teknîkê, pêşkeftina komunîkasyonê, asanbûyîna têkilî û pêwendiyan jî bê guman wek her civakê, wê li pêşketina civaka Kurd jî hebe helbet. Lê, gelek caran mirov dikare ji îmkanên dijmin jî fêdê bibîne .

Ez dixwazim bawer bikim û her wiha hêvîdarim ku Yekîtîya Sosyalîstên Kurdistanê dê di vî warî de jî, bibe pêşeng. Ji ber ku bingeha her raman û her rêxistinê divê li welatê xwe û di nav gelê xwe de be. Wê gavê serkevtin mumkun e. Bi hawayekî din ez bêjim; ger em bixwazin xwedî li keda xwe derkevin, kedkarên xwe serfîraz bikin, sosyalîzmê ava bikin, bê guman pêwiste ku em welatê xwe beriya hertiştî rizgar bikin. Ger netewe û welatê me azad nebe, em nikarin tu armancên xwe yên din jî pêkbînin.

Ji bona azadî û serxwebûnê, serkeftin û pêkanîna raman û armancê netewî şoreşek pêwiste. Lê şoreş ne tenê bikaranîna çek ji bo rizgariyê, an honandina katên civakê, an jî li hember zordarîyê serîhildan û teşhîrkira rûçikê hov yê dijmin e, her wiha jî bikaranîna hemî rê û rêçikên têkoşîna çanda netewî û paraztina zimanê şêrîn e. Lê li gor rewşê, yek dikare têkeve peşiya yekê.

Pêwistiyek mezin heye ku her Kurdekî welatparêz, şoreşger, sosyalîst, her rewşenbîrekî Kurd ji vê pirsgirêkê haydar be û bi hûrbilî li çareseriya wê bigere. Kesên şoreşger û sosyalîst, pêwiste ku xwe berpirsiyarê pirsgirêkên civakê bibînin û pêşengîya têkoşîna çareserkirina van pirsgirêkan bikin. Di dema me de ev xebat ne hêsan e. Lê ev têkoşîn, pêdivîya bingehîn ya şoreşa Kurdistanê ye û divê kes jê nereve. Ji ber ku em şoreşger tim dibêjin; partî, rêxistin, têkoşîn, îdeolojî, şoreş yanî her tişt jibona pêşxistina civakê, ya gel e. Lê, lê divê her kes ji xwe destpê bike, ji mala xwe ber bi dora xwe û civaka xwe ve here û şoreşekê di mêjiyên xwe de çêke. Li gel vê jî; divê rêxistinên Kurdistanî, rewşenbîr û ronakbîrên Kurd, ji bona dezgehên netewî, ziman, çand û huner bêrawestan rê û xebatên hevbeş bibînin. Ger em di vê têkoşînê de bi ser nekevin, em dê gelek tişt wenda bikin. Her roja ku dibuhure xebata me dijwartir dike, astengên pêşîya me mezintir dike. Ji ber vê jî, her yek ji aliyê xwe ve bêrawestan dest bi vê şoreşa pîroz bikin. Rojek berî rojê kêmasî û gunehkarîyên xwe yên berê ji holê rakin. Serkeftin û serfirazî jibona me tevan...

FILÎTÊ QUTO II

Ahmet Aras

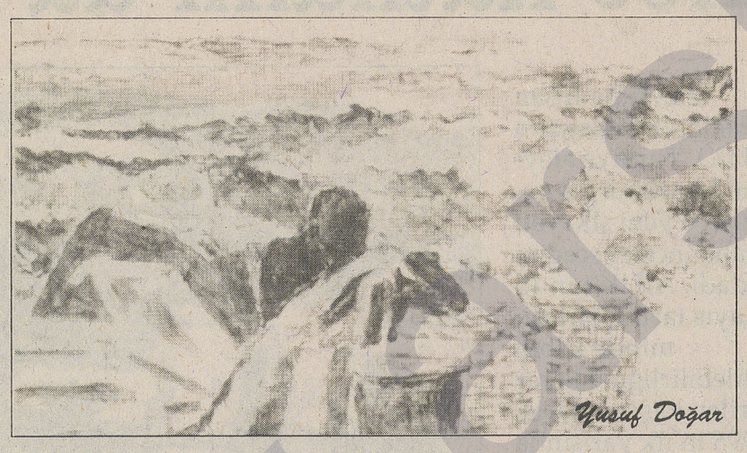

Heylor heylor heylor, heylor heyla lo lawo...

Eliyê Etmanekî vêgerya ser Emê, go apo tu çi dibêjî ji bo vê yekê ye?
Ev pîncê Şemê ji mi dixwaze bac û xeraca serê rê ye.
Min pêşkêşkiriye Meya Xeco, hêstira ortê navê wê Hedo ye
Pê qail nabe, dibê bibe-nebe ew herdû jî ji xwe malî minin.
Derdê mi Bazinbeleka milê apê te Mame, navê wê Bûkê ye...
Apo heya nuha serkarwanî di destê te da bû.
Qet kes salix nade ku te daye bac û xeraca serê rê ye.
Te ji rohnîya çava kêm kirîye.
Dîsa te didim ser barê hêstira, digerînim li rê û dirbê ye...
Îro serkarwanî di destê mi da ye.
Ezê sibê dakevim nav êla Reşkota û Etmaneka,
Xelkê ji min re nebêjin kanî Bazinbeleka milê apê te, Mamê ye...
Emê digo de lolo, de lolo, de lo Elî lawo!...
Elî lawo, belkî apo xêrê ji te nebine
Ev ne xwe libakirina nava malan e
Ne çêkirina çûncik û temolya ber çavê qîz û bûkan e
Te çima nebihîstîye nav û dengê pîncê Şemê
Lawo, ew şêrê boke-berana ne
ji vê sibê de ez bala xwe didimê, dinihêrim,
Pîncê Şemê dil heye ku bi gefan û derewan vê bacê ji te bistîne
Lawo sêsid û şêst demarên mêranyê li pişta min rabûne

Pirça serê min bi temamî bûye şijûn e

Tu banzde, gulle,barûta Bazinbelekê, ji ser barê Hedo ji mi re bîne!
Here ji Filîtê Qutora bêje,
Apê min gotye bira pak be, xirabî tiştek nîne
Te jê ra soz daye, bira herdû meya ji xwe ra hilde,
Gava ku hilnade berxê,
Jê ra bêje, apê min gotye:
Bira bicehime, ji pêşya karwanê min hilîne!
berxêêê... hêêê...
hêêê... em kawranîne lawo...
Heylor heylor heylor, heylor heyla lo lawo...
Emê go Elî lawo, kevanê kêrê, kanya Qîrê, Pira Batmanê, Delavê Paşo va bi ce ye...
Ne lawo tu dizanî, karwanê me karwan nîne, kesîde ye
Ji Filîtê Quto ra bêje apê mi gotye:
Ciyê ku pakî lê heye, xirabî tiştek nîne
Bira ji xwe ra hilde Meya Xeco, hêstira ortê navê wê Heydo ye
Lawo mirata Bazinbelekê li meydanê tê û diçe
Disa bûye minanî per û barkê teyzê atmece ye
Mi go em gunene, bira çavê kozî-kulfetê me diçe,
Dîsa bûye mînanî per û baskê teyrê atmece ye Min got em gunene bira çavên kozî kulfetê me nemîne li rê û dirbê ye
Ez yeqîn dikim, ez dê di dawiya emrê xwe de, ji 70-80 salî şûnde
Ez dê li pala Bernêrê, di kevanê Kêrê da bikim oxilme ye
Elî lawo, ji Filîtê Quto ra bêje, bira hilde Meya Xeco, hêstira ortê navê wê Hedo ye
Gava ku hilnadê, ez dê derbekê li Filît xim, heta ku dinya ava be,
Bira ji mezinê wi û piçûkê wî re bibi mersele ye
berxêêê... hêêê...
hêêê... em karwanî ne lawo...

Elî yê Etmanekî vegeriya ser Filîtê Quto, go Filîto lo lawo,
Îro kevanê Kêrê, kanya Qîrê, Pira Batmanê, Delavê Paşo wa bi ce ye
Lawo karwanê me karwan nîne, kesîde ye
Lawo tu xeşîmî, ji boy xatirê Xwedê tu nekî vê yekê ye
Ji xwe ra hilde Me ya Xeco, hêstira ortê navê wê Hedo ye
Tu pê qaîl nabî, dibê jî ew herdû ji xwe malê min in
Derdê min Bazin beleka li milî apê te, Mamê ye
Lawo, heya niha serkarwanî di destê apê mi da bû
Hê kesî nebihîstiye ku apê min daye bac û xeraca serê rê ye
Apê min îro ji rohnîya çava kêm kiriye, ez disa didim ser barê hêştira,
Digerînim jo bona rojê oxirmê giran, ye bona dirbê ye...

Ezê sibê dakevim nav êla Reşkota û Etmaneka

Xelkê ji min re nebêjin, kanî Bazinbeleka milê apê te, Mamê ye?
Ew gotina ku di destê min de maye, ez pê bidim cewaba xelkê yê
Ezê bêjim, me berê xwe dabû Musilê lawo!
Min bi rê de apê xwe Mamê zewicand,
Min Şema dayka Filîtê Quto jê ra xwastî ye
Min Bazinbelek daye ser qelenê Şemê ye...
berxêêê... hêêê...
hêêê... em karwanîne lawo...
Filît go, Elî lawo, dilê minî li halê min dibê ye
Wexta gotin û pirsa nîne, hûn sewal bikin,
Dema ku karwan daim tên ji kevirê Bazê, bajar bi bajar, nê bi rê ye
Minê ji hemmû karwanan sitandiye bac û xeraca rê ye
Yeqîn bizanibe ku tu û apê te yi Mamê ji min re yên dawyê ne
heylor berxêêê...
hûn karwanî ne lawo...
Heylor heylor heylor, heylor heyla lo lawo...
Emê digo de lo lo, de lo lo, heyla Filîto lo lawo...
Lawo, Kevanê Kêrê, Kanya Qîrê, Pira Batmanê, delavê Paşo bi simaq e
Ez ewqas li dunyayê geryam lawo,
Heta vî emrê hanê min kes nedi wiha bi qasî te exmeq e
Gelo tu bi çi aqlî hatî pêşya vî karwanî, te nego kesîde ye
Lawo heyfa te bi van egîtan û xweşmêran nayê,
Îro sê ro û sê şev e, teyr û tûra danîne ser cinazê van egîtan
Xûna wana dixwin û ji xwe ra dikin waqe-waqe...
Lawo, wer ez û tu, em di destê hev da bi sonda temam sond bixwin
Em dê lingên xwe li qeyd û kelemça xin
Xelk gune ye, bira çavê kozî-kulfetê kerî li rê nemîne
Lolo FIlîto lawo, îro li meydanê ji min û te,
Kî ku bireve, ji wî berdayî be sê telaq e
heylor berxêêê...
hun karwanîne lawo...
Emê digo, Elî lawo Kevanê Kêrê, Kanya Qîrê, Pira Batmanê, Delavê Paşo li vî tatî...
Mîrata Bazinbelekê, gulle û barût xilas bûye, îro li destê min bû qatî...
Filîto lawo, tu bi çi aqlî hatî pêşiya vî karwanî,
Te nego niha karwan qediya li serê re û dirban e,
Tî û birçî bûne, minanî kewên di patî...
Elî lawo, hela gulle-barûta Bazinbelekê ji ser barê Hedo bîne,
Apê te dê îro Bazinbelakê disa bi gulle-barûtê têr bike,
Lawo, ezê derbekî bavêjim wi sîyarê pêşin ê ser bi şeml e
Ev pincê şemê îsal çend sal e, bûye emînligê vî welatî
berxêêê... hêêê...
hêêê... em karwanî ne lawo....
Emê digot Elî lawo karwanî, berxê mi karwanî

Vî karwanî êvarî bar kir, sibê bi royê re qe dananî

Li ber pira Batmanê, li Delavê Paşo pêşî vegerya li ser paşyê danî
Lolo Filîto lo lawo tu xortekî çiqas nezanî
Tu bi çi aqilî sîyar bûyî, hatî pêşiya vî karwanî?
Te serê paçê çi berdaye ser vî erwanî?
Te nego karwanê wan karvanî ne
Te nego zikekî wan têr e, zikekî wan birçî ne
Lawo min got em gunene, belkî çavê koz-kulfetê me li rê nemine
Sed heyfa Filîtê Quto, ew xortekî nazik û nazenîn e
Bedena Filîtê delalî, le meydana Emê Mamê bi sê gullê Bazinbelekê bû birîn e
berxêêê... hêêê...
hêêê... em karwanî ne lawo....
Sema dayka FIlît derket banê qesrê, bi dengê êlî bang kir,

Digo de lolo, de lolo, hey lolo, heyla Filîto lo lawo..
Kevanê Kêrê, Kanya Qîrê, Pira Batmanê, Delavê Paşo bişewite wa bi kizin e
Weyla li min gulî kurê, lawo qe nehate bira min e
Dayka te ji te re bigota,
Neçe pêşiya karwanê Elyê Etmanekî û Emê Mamê Gindê ye,
Ew tivinga ku di destê Emê Mamê Gindê de ye
Malê Romê ya berê ye, sê bazin e...
Lolo Filîto lawo, min bihîstiye ew bedena te ya nazikî delalî,
Li meydana wi xweşmêrî bi sê gullê Bazinbelekê birîndar e,
Heke tu ji bona wan hersê birîna "ax" bibêjî berxê,
Lawo bira herkes bizanbe Filît pînc e, ne ji mêrê min e
berxêêê... hêêê...
hêêê... em karwanî ne lawo....
Heylor heylor heylor, Filîto bê eslo lawo
Te nego ew karwan nîne kesîdeye lawo...

XAÇEPIRS

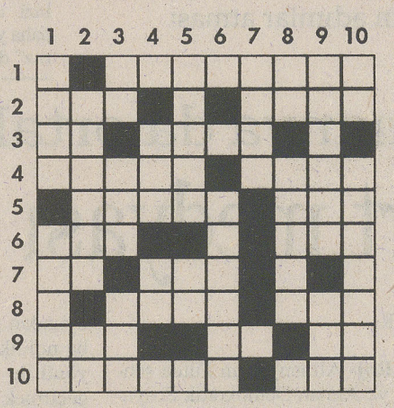

kîmyayê de sembola hesin. I0-a)-Çivîkek ku bi xwendina xwe navdar e. b)-Paç, potik, paçik. caw.

Serejêr: I-a)-Şamî, hulî, culuq, keleşêrî hindî. b)Leylan. 2-a)-Wasiteyeke rêwiyan. b)-Zamîrê şexsî yê duwemîn. 3 -a)-Li mintiqa Behdînan di şûna "yek"ê de tê gotin. b)-Kesê ku nîkare qise bike. c)-Herdu nigên pêşî yên pez, li hin herêman di şûna "mil, qol" de tê gotin. 4-a)-Mehelle. b)-Ne tûj 5-a)-Pez çêrandinaberî nîvro. b)-Dîn, ayin. 6-Ruhistîn. 7-Bi zaravê Soranî "nuha, nuka". 8-a)-Bi Soranî "li" b)-Pere (berevajî). 9-a)-Paytextê Tirkiyê. b)-Navek. I0-a)Ne nêr. b)Çîrok, hîkayet.

Têbinî: *Xwendevanên hêja, ji ber ku me di jimara buhurî de qalibê xaçepirsê ne guhertibû em dubare dikin û daxwaza lêbuhrînê dikin.*

BERSÎVA JIMARA BIHURÎ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	W	E	L	E	Q	■	G	Ê	N	C
2	A	K	■	H	E	R	Ê	M	■	Î
3	■	D	O	M	D	A	R	■	A	G
4	Ş	■	C	Ê	R	■	E	■	R	E
5	O	B	■	D	Î	N	■	K	A	R
6	■	N	■	Ê	C	E	X	■	M	X
7	K	O	■	X	A	L	■	■	■	W
8	O	S	M	A	N	S	E	B	R	Î
9	R	■	Î	N	■	O	R	Î	■	N
10	T	E	N	Î	■	N	Ê	R	Î	■

Süren Bir Yangın: Sivas Katliamı

Mehmet DAĞKIRAN

2 Temmuz 1993... Sivas Madımak Oteli'ne sığınan aydınlar, yazın ve düşünce adamları "Ya İslam Ya Ölüm!" diyen yobazların saldırısına uğradılar. Devletin güvenlik kuvvetlerinin gözleri önünde gerçekleştirilen bu saldırıda Madımak Oteli ateşe verildi. Tam 37 yiğit insan, alevler ve dumanlar arasında boğularak katledildi.

2 Temmuz 1993'te Sivas'ta Pir Sultan yeniden öldürüldü; heykeli yerinden sökülerek boynuna kement takılıp Sivas sokaklarında dolaştırıldı. XXI. yy.'ın eşiğinde Sivas'ta yaşanan bu büyük insanlık ayıbında katledilenlerin çoğu müzisyen, yazar, şair ve tiyatro sanatçılarından oluşuyordu. Yaş ortamaları 35 dolaylarında olan bu sanatçılar meslek yaşamlarının en verimli yıllarını yaşıyorlardı. Yitirilenlerin ardından yüzbinler sokaklara döküldüler. Ama Ortaçağ yobazlığının vahşeti Sivas'ı bir mezarlığa dönüştürmüştü bir kez...

Çorum ve Kahramanmaraş olaylarında sonra Sivas olayları da Türkiye'de fanatik islamcıların kara tarihinde maloldu; mezhep ayrımcılığıyla Alevilere yönelik bu korkunç saldırıda Alevilikle ilgisi olmayan sanatçılar ve aydınlar da katledildilerse de Aleviler daha çok bir araya gelip değişik kitle örgütlerinde bu saldırılara karşı kenetlendiler. 1994'ün 2 Temmuzu'nda Sivas katliamı kitlesel katılımlarla Türkiye'de ve yurtdışında yüzbinlerce insanın katılımıyla protesto edildi. Bu yıl da başta Pir Sultan Kültür Derneği şubelerinde ve genel merkezinde organizasyonlarını yaptığı protesto ve anma geceleri, Türkiye'nin birçok il ve ilçesinde tekrarlanacak. Sivas'ta yitirilenlerin anıları bir kez daha acıyla selamlanacak. Sivas katliamının protesto edileceği etkinliklerde semaha durulacak ve bir kez daha Pir Sultan Abdal'ın sazı yüzyıllardan beri susmadığı görülecek. Muhlis Akarsu'nun, Hasret Gültekin'in, Nesimi Çimen'in sazı ve türküleri; Metin Altıok'un, Behçet Aysan'ın şiirleri karanlığın yüzüne karşı okunacak.

Sivas katliamının üçüncü yıldönümünde yitirilenleri saygıyla anıp, bu vahşi katliamı utançla protesto ediyoruz.

Sesini yitiren şehir SİVAS

Mağma Sanat Hareketi, Nehirler Şiir Topluluğu ve Yenigün Müzik Topluluğu

2 Temmuz 1993-Sivas

"Ülkemiz yangın yeri ve hala yanıyor Madımak. Yanıyor sinsi sinsi. Yaşam, ateşten doğuruyor çocuklarını, kendi küllerinden fışkırıyor hayat. Öfke yüreğimizde sabırsız bir dinamittir şimdi. Şafakları bekler."

İnsanlık tarihi boyunca bedenimizi saran alevler karanlıkları aydınlattı. Tarih, müslüman ve hıristiyan yobazların, devletin katlettikleri aydınlar, bilim adamlarıyla doludur.

(Milattan önce 370-415) Yunanlı kadın matematikçi Hypatis'in, başpiskoposun kışkırtmalarıyla İskenderiye'de vücudu halk tarafından parçalara ayrılmıştır. Kopernik'in "dünya güneş etrafında dönüyor" düşüncesini savunduğu için Bruno, odun yığınları üzerinde yakılarak öldürülmüştür.

Yakılmıştır çünkü kilise kan akıtmaz gerekçesiyle infaz yolu olarak yakmayı tercih etmişlerdir. Dinsel reformcu olarak bilinen Calvin, Argonhi Servetis de dinsel düşünceye zararlı oldukları için yakılmışlardır. Abudllah Bukni düşüncelerinden dolayı tüm vücudu parçalanarak fırında yakılmıştır. Hallacı Mansur'un vücudu parçalanarak, derisi yüzülerek, kafası dili kesilip yakılarak öldürülmüştür.

Ve yazıyor ki tarih, tüm eziyetlere rağmen gülücüklerini çalamamışlar Mansur'un.

Dünyanın en büyük kitaplığı olan İskenderiye Kütüphanesi'ni yakan yine bilim düşmanı yobazlardır. Fatih Mehmet döneminde Molla Lütfu Uluğbey sahte mahkemelerce öldürülmüştür. Şeyh Bedrettin, Torlak Kemal, Börklüce Mustafa kardeşlik sofrasında yanan özgürlük ateşini kıskanan karanlığın cüceleri onları parçalayarak dine "hizmet" etmişlerdir. Acemli Kabız, düşüncelerinden vazgeçmesi halinde bağışlanacağı söylense de fikrinden vazgeçmez. Başı kılıçla kesilir. İlk uçan insan Hazerfan Çelebi, şeytan diye idam edilir. Özgürlüğün ilk isyancısı Spartaküs çarmıha gerilmiştir. Pir Sultan Abdal, Osmanlının hışmından kurtulamamıştır. Daha adını sayamadığımız nice aydın, bilim insanı, tanrı adına yakılarak, başı kesilerek, derisi yüzülerek her dönemde; düzeni, devleti, dolayısıyla dini koruma adına öldürülmüşlerdir. Ama karanlığın gücü ışığı boğmaya yetmemiştir. Karadeniz'in kanlı karanlık sularındaki 15'ler, Nurhak ve Kızıldere şehitlerimiz, Karşıyaka'nın üç gülü ölümü onuruyla güzelleştiren Erdalımız, ölüm orucu şehitlerimiz, Eylül karanlığını delen Adiller, Bahadırlar özgürlük yürüyüşümüzün binlerce güzel insanı, vücutlarını yangın yerine çevirip karanlığı aydınlatan dörtler, tutuşturup gül tenini Newrozlaşan genç kızlarımız, yargısız ve yargılı infazlarda kaybettiğimiz bahar dalı güzel insanlarımız, ölümü güzel eylemişlerdir. Önümüzdeki arkamızdaki karanlıkları aydınlatan ışık onların ışığıdır. 12 Eylül sonrası faşist generaller tarafından yoğunlaştırılan Türk-İslam sentezi düşünceleri ABD, Suudi sermayesi ve tarikatlarla kol kola dinsel gericiliği güçlendirme çabaları, sözde savunulan Mustafa Kemal laikliğinin son kırıntılarını da yok etmiştir.

Bunun sonucu olarak bugün şeriat ve gericilik devletin bünyesinde onun bir parçası haline gelmiştir. Bu nedenle bu gerici faşist saldırıları, devletin işçi sınıfına ve Kürt halkına yönelik saldırılarından ayrı düşünmek yanılgı olur. Devlet açısından laisizm tam bir demagoji ve aldatmaca aracıdır. Çünkü devlet bir yandan laiklik demagojisini yapmakta diğer yandan şeriatçı akımları kendisine bağlı olarak örgütlemektedir. Bu nedenle gericiliğe karşı savaşım, siyasal özgürlük kavgasının bir parçası olmalıdır...

Bugün devletin, halkı dinsel ve mezhepsel olarak bölmek, ırkçı ve şeriatçı faşist güçleri halka saldırtarak siyasal özgürlük savaşamını hedefinden saptırmak istemektedir. 1980 öncesi değişik örneklerle hatırlayacağımız Hizbu-kontra cinayetleri, Maraş, Sivas, Çorum katliamları, Üçok, Dursun, Aksoy cinayetleri ve Sivas katliamı bu taktiğin bir parçasıdır. Seri cinayetler ard arda işleyen gerici faşist güçler bir yenisini Gazi mahallesinde denemek istedi. Gazi halkının örgütlü öfkesinden oluşan barikatlara çarpan bu saldırı Gazi'de 1 Mayıs'ta boşa çıkarıldı. Kahramanmaraş'ın ve Sivas'ın hesabını sormak için yeni Gaziler kurmak gerekir.

Devlet terörüne karşı mücadele ve özgürlük siyasal özgürlük mücadele zemininde yürütülmelidir. Laiklik ancak işçi ve emekçilerin kendi onurlu düzenlerinde hayat bulabilir. Halkın dinsel ve mezhepsel bölünmesine karşı çıkmalı, her dilden ve her milliyetten halkın örgütlü öfkesini devlet terörüne karşı çıkarmalıyız.

Şimdi bu uzun yürüyüş kolumuza Sivas şehitlerimiz de katılmıştır. Eğer kavgadaysak, onlar en önde bizimle omuz omuzadır. Halen gözyaşı döküp yalnızca yas tutuyorsak biliniz ki onlar yanmaktadır.

Haydi kaldırın başınızı, omuz verin ışık demetine katılın. Özgürlük yürüyüşümüzde devrim şehitlerimizin alevlendirdiği sosyalizm ışığını kapın ve aralayın karanlığın kapısını.

Hasretiniz Sel /Acınız Öfke /Öfkeniz İsyan Olsun!

Ağrı'nın Sincan'ı

Ömer POLAT

Sık sık anama yalvarır, yumurta satmaya kasabaya gitmek istediğimi söylerdim; ama anam dört tırnağını yanağına bastırarak utandığını, çok ayıp bir şey istediğimi anlatmak isterdi. Çok üsteleyince de "Aman güzel oğlum, baban duyarsa ikimizi de kovar köyden" derdi. Şafo'nun hergün gittiğini söyleyince de, "Sen kendini Çoban Elo'nun oğluyla bir yere mi koyuyorsun?" der, bozulur, hınçla işine dalardı. Ama ben kafama koymuştum. Bir gün gizlice tavukların altından çaldığım yumurtları alıp Şafo'yla kasabaya gidecektim. Onun sattığı yumurtalarla babasına tütün, benim sattığım yumurtalarla da kendimize şehir ekmeği, tahin helvası, şekerleme ve bisküvi alacaktık. Gün geçtikçe heyecandan uyuyamıyordum. Hergün bir yumurta çalıyordum. Anam şüphelenirse bütün umutlarım eriyip giderdi, biliyordum. Yirmi yumurtayı tamamlayınca bir sabah yola düşecektik erkenden. Mevsim kıştı. Kış yaman olur bizim oralarda. Aylarca süren güz yağmurlarının ardından gelir hep. Bahar toprak kokusuyla gelir ama, kış da baharın inadına tipiyle, boranla gelir. Ayıyı, kurdu ine, insanları yerin altındaki damlarına sokar. Otuz beş haneli köyümüzde bir bizim evler yerin altında değildir, bir de Hocagilin Yaşarların evleri. Bizim ahırlar bile yerin altında değildir. Ama geri kalanlar? Kar yağınca yerle bir olurlar. Gören bu köy iki haneli sanır.

Köyün yerin altındaki bütün evleri iç içedir. Ahırıyla, aşhanesiyle, sekisiyle. Bütün evleri, yerin altından araları tezekle sıvanmış çürük kapılarla ayrılır birbirinden. Toprağın sıcağı, hayvan tezeklerini sıcağı, kir ve ter kokusu karışımı kokulu acaip bir sıcak olur yerin altında. Köroğlu'nu koysan, kışı yaza çıkaramaz orada. Ama bizim köylüler kaç kış çıkarlar orda bilemezsiniz. Hem inekleri, koyunları, öküzleri, karıları, keçileri ve çocuklarıyla. Kimisi elli kışı bile geçer. Köyden köye kuş uçmaz kış geldiğinde. Uçamaz daha doğrusu. İşte böyle bir kış gününün çok tipili bir sabahında, daha ortalık ağarmadan Şafo'yla yol düştük. Ellerimizde yumurta dolu sepetlerle. Benim ellerimde tiftik eldivenler var; Şafo'nun ellerine çaputlar sarılı.

Tipi suratlarımızda acılı kamçı. Bir adım önümüz içi görünmez aklık. Benim içim sevinç dolu. Yol boyunca köylülerin diktiği kara çalılardan buluyoruz yolumuzu. Şafo önde, Şafo usta. Ben onun ayağından boşalan yere sokuyorum ayağımı. Şafo'yu düşünüyorum. Hergün böyle kasabaya gidip gelmek Köroğlu işi. Şafo Köroğlu gibi büyüyor gözümde. "Korkma," diyor arasıra. "Tahin helvasını daha çok alalım" diyorum. "Yok, bisküviti" diyor. Yürüyoruz. Parmaklık deresini inip yokuşa vurunca bacaklarımın dermanı kesiliyor yavaştan. Şafo keklik gibi sekiyor önümde. Elini uzatıyor. "Yoruldun mu?" diyor. "Paramız artarsa şekerleme de alırız. Yeni gelen bir memur rastlarsa pahalıya satarız belki yumurtaları. Alırız o zaman." Duruyor. Yüzünü kardan göremiyorum. Papağının altından çıkan bir tutam saç buz esmiş. Gözlerinin içi gülüyor. "Hem bana bir kalem de alırız; boyalı. Senin nasıl olsa çok var." "Defter de alırız, çizgili" diyorum. Kolumdan çekiyor, hızlanıyoruz. Parmaklık geçidine doğru. Geçitin tepesine varınca tipi iyice kuduruyor. O zaman ölümü, ölmeyi düşünüyorum. Bir de kasabamızı görmeden ölmeyi. Ölmedim. Ve az sonra da kasabamız göründü uzaktan, sisler ve mavi soba dumanları içinde. Bütün evler toprağın üstündeydi. Ne kadar da çok ağası var bizim kasabanın, diye düşündüm ilk. Bu yüzden hayli bir zaman kasabalarda yalnız ağalar oturur sandım durdum. Murat nehrinin öte yakasına serilmişti kasabamız. Bizim köyün on katı büyüklükteydi. Murat üstündeki tahta uzun bir köprüden geçilerek varılıyordu kasabaya. Köprünün hemen sol yanında hastane, sağ yanında kaymakamın konağı. İkisi de iki katlıydı. İki katlı binayı da ilk o zaman gördüm. (Aradan geçen bu otuz yıl içinde iki katlı iki bina daha yapıldı bizim kasabaya: Biri yeni hükümet binası, biri de yatılı bölge okulu. Yani bizim kasabanın dört tane iki katlı binası var.) Her taraf buz tutmuştu. Ne ayaklarım benim ayaklarımdı, ne kollarım benim kolum, ne de yüzüm benim yüzümdü. Bir gözlerim benimdi. Köprüde başları foterli iki adama rastladık. Tipiye aldırmadan salına salına geziyorlardı. Biz onlara baktık, onlar bakmadılar. Şafo'ya kim olduklarını sordum. "Paşayla, vali" dedi. Yürüdük.

Kasabanın bütün dükkanları, kahveleri, lokantaları karşılıklı bir cadde üstüne sıralanmışlardı. Şafo bana ilk kahveyi gösterdi. İçeride dumandan bir şey gözükmüyordu. Sonra kasabanın tek fırınının önüne götürdü beni. Üstleri kızarmış yüzlerce ekmek, pencerenin arkasından bize gelgel ediyordu. Sonra bir dükkanın önünde durduk. İçerisi karanlıktı, pek bir şey seçilmiyordu. Ama ben gene de süslü kağıtlı şekerleri, fıstıkları, kişnişleri gördüm içeride. Sonra gene yürüdük. Tipi caddenin içinden dolana dolana gidiyordu. Gene de bu kadar çok insanı bir arada hiç görmemiştim. Bir dükkanın önünden geçerken içeriden biri çağırdı bizi. Girdik içeri. Birkaç adam sandalyelere oturmuş dikiş dikiyorlardı. Erkeklerin kadın işini yaptıklarını ilk o zaman gördüm. Gülmek geldi içinden, gülemedim. Benim yaşımda bir çocuk cekete düğme dikiyordu. Başını kaldırdı bana baktı, eliyle bir işaret yaptı. Anlamadım. Ve bu işaretin kötü anlam taşıdığını da yıllar sonra öğrendim. Bizi içeri çağıran adam yumurtanın çiftinin kaça olduğunu sordu. Şafo fiyatını söyledi. Adam kovdu bizi. Arkamızdan da bağırdı: "Bu Sincanlılar yakında kudurur dinime imanıma!" diye. Sonra caddede birkaç adam gene durdurdu bizi. Hep yumurtanın çiftinin kaça olduğunu sordular. Şafo hep aynı fiyatı söyledi. Kimi burun kıvırdı, kimi duymazlıktan geldi. Memur kılıklı birisi de "Altın mı satıyorsunuz ulan!" deyip söylene söylene yürüdü gitti. İki yüz adımlık kasabamızın o uzun caddesini belki yirmi kez arşınladık. Öğlene doru takatım kesilmeye başladı. Açlık iyice oturdu içime. Soğuk artık her yanımı sızlatıyordu. Şafo hep, "Sabret Ömer, az kaldı. Bu şehirlilerin dini imanı paradır. Yumurta satmak öyle kolay değil" diyordu durmadan. Ama ben duymuyordum artık. Öğleye doru o terzi dükkanındaki adam yeniden göründü kapıda ve bizi hiç görmemiş gibi yendien sordu yumurtanın çiftinin kaça olduğunu sordu. Şafo bu sefer biraz düşürdü fiyatı. Düşürdü ama, sanki adam Şafo'yu hiç duymamış gibi davrandı, içeri girdi.

Vakit öğlendi. Şafo, "meraklanma şimdi satarız. Az kaldı memurların dağılımına. Haydi hükümetin önüne gidelim" dedi. Gittik. Gerçekten de çok geçmeden o kara kapılı binadan adamlar çıkmaya başladı. Başka giyimli, başka yüzlü. Kol kola girmiş iki iyi giyimli adam bize bakıp yürüdüler. Tipiden tez kurtulmak istiyorlardı, belli. Şafo kolumu dürttü. "Yürü, müşteriyi bulduk" dedi, hızlandı. Ben de canımı dişime takıp hızlandım. Tam arkalarına varmıştık ki işte olan o zaman oldu. Boylu boyunca yerdeydim. Tam sırtımın altında yumurta sepetimin gıcırtısı geliyordu. Gürültümüze o iki adam da döndü. Şafo şaşkınlık içinde beni kaldırmaya uğraşıyordu. Kalktı. Sepetin arasında yumurta sarıları akıyordu beyaz karın üstüne. Gözlerimdeki yaşları tutamıyordum. Adamın bir bana umursamaz umarsamaz sordu:

"Nerelisiniz lan?"

Şafo cevap verdi benim yerime:

"Sincanlıyız dayı."

"Kimin oğlusun:"

Şafo yanıtladı gene:

"Mamoş ağanın oğlu."

Adam ilgilendi, bana yaklaştı.

"Ulan baban utanmıyor mu sana yumurta sattırmaya. Yoksa yoksul mu?"

Sonra elini cebine sokup bir demir para çıkardı, bana uzattı.

"Al bunu. Ağlama öyle. Babana selam söyle. Tapu memuru..'nin çok selamı var de."

Yürüdüler. Demir para bir süre kaldı avucumda.

Şafo sevinçle ellerini oğuşturuyordu yanımda. Bir yandan da: "Oh oldu da düştün Ömer iyi oldu. Bu para yüz yumurta parası eder" diyordu.

Artık duymuyordum. Birden can geldi, hınç geldi koluma. Parayı bütün gücümle fırlattım ötelere. Yürüdüm. Şafo paradan yana koşuyor bir yandan da bağırıyordu.

"Ula valla doğru diyom Ömer. Bu para yüz yumurta parası eder valla. Halvada alırız, somun da, kağıtlı şeker de, bana defter de, boyalı kalem de, üzüm..."

Parmaklık tepesine doru yürüyordum. Yüzüme vuran tipi göz yaşlarıma yapışıp kalıyordu.

** Ömer Polat, Ağrı'nın Sincanı'nı 13 yıl önce böyle anlatıyor. Sütun ölçülerimizi aştığından kısaltarak ve yayınladığımız bu yazı, Ocak 1982 tarihinde 'Sanat Olayı' dergisinde Kürt coğrafyasıyla ilgili tek yazıydı.*

12 Eylüllü yıllarda yeni yapıtları okuruna ulaştırmayan Ömer Polat'ın 'Aladağlı Maho', 'Dilan' gibi yapıtları sahnelendi ve beyaz perdeye uyarlandılar. 15 yıldır yazmadığı söylenen Ömer Polat'ı çok eski bir yazısıyla selamlıyor, onu seven okurlarının yeni yapıtlarını özlemle beklediklerini vurguluyoruz.

BİR KİTAP

ZARATHUSTRA
(ZERDÜŞT)

M. Siraç Bilgin, Araştırma-inceleme, Berfin yay., 238 s.

Bu kitap üç yıllık bir araştırmanın ürünü olarak ortaya çıkarılmış bulunuyor. Kaynakça bölümünde yer alan 90'ı aşkın başvuru eserinin adına şöyle bir bakmanız, bu konuda ne kadar ciddi ve derinlemesine bir çalışma yaptığımızı anlamanız için yeterlidir.

Kitapta iki temel bölüm yer alıyor. Birincisi; birden altıya (altı dahil) kadar olan bölümleri kapsayan ve Zarathustra'nın hayatı ile ulusal kimliğini tartıştığımız kısmıdır. Bu bölümde çeşitli alternatifleri tartıştık ve Peygamber'in Kürt kimliğini açıkça ortaya koyduk.

İkinci kısım; yedinci bölümden itibaren tartıştığımız konu, yani Zarathustra'nın tanıttığı dinidir. Bu peygamberin Müslümanlık, Hristiyanlık ve Yahudilik gibi zamanımızın yaşayan tüm tek tanrılı dinlerinin temel kavramlarını ilk kez ortaya koyduğunu bu kısmı okurken göreceksiniz.

Dileyen önce 7. bölümden itibaren kitabı okumak suretiyle ve Zarathustra'nın felsefesini anlamış olarak birinci kısma dönerek kitabı daha bilinçli bir şekilde inceleyebilir.

Ölümünün 3. yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

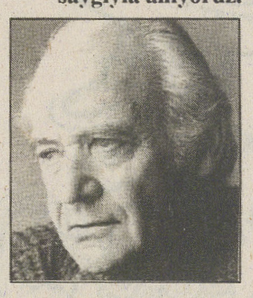

BİLSEM Kİ...

Bu ayaklar benden hesap soracak
Bir düşüncenin peşinden
dolaştırdım
Sokak sokak.
Bu baş, be eğilmez baş da öyle...
Bazı sarhoş, bazı yorgun
Her zaman bir yastığa hasret!
Bu ciğerde hesap soracak,
Esirgedim, güneşini, havasını.
Bu ağız, bu dişler, bu mide...
Ne ikram edebildim ki bol keseden!
Bu bilekler de hesap soracak,
Göz yumdum çektikleri eziyete.
Bilsem ki kimsenin parmağı yok
Bu sürüp giden işkencede;
Kılım bile kıpırdamadan bir sabah
Çekerdim darağacına kendimi,
Bilsem ki suç bende!...

Rıfat Ilgaz

REFİK HİLMİ
(ANILAR)

ÇIKTI!

Şeyh Mahmud BERZENCİ Hareketi

Nûjen Yayıncılık

Adres: Roj gazetesi
Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok.
Utku Ap. No:18/7
Aksaray/İSTANBUL
Tel : 530 65 24
Fax : 530 65058

OKURLARIMIZA,

Gazetemizin ilk sayısında "Kürt müziğinde yenilik arayışları" konulu ve üç sorudan oluşan bir soruşturmayı 'Kürt sanatına entellektüel katkı' iddasıyla başlattık. Soruşturmanın ilk bölümünün yayınlanmasından önce başta Şıwan Perwer, Gülistan, C. Haco gibi Kürt müziğinin yenilik serüveninde kendilerince birer satırbaşı olabilmiş sanatçılarımıza sorular ulaştırdık; ancak, tartışmanın eksikliğinden yakınan bu unsurlar, taşıdıkları ün refahatıyle bir sorumsuzluk örneği sergiliyerek yaklaşık bir aylık evrede tüm rica ve görüşmelere rağmen yanıt verme lütfunda bulunmadılar.Bu nedenle iki sayı bu soruşturmaya ara vermek durumunda kaldık. Fakat çok sevindirici olan ise, genç müzik gruplarının coşkuyla, ilgiyle bu soruşturmaya duyarlık gösterdiklerini ve müzik üretmek kadar kendi müzik anlayışlarına dair önemli birikimler edindiklerini gördük.

Önümüzdeki sayımızdan itibaren soruşturmamızı ün refahatına ermişlerle değil, Kürt müziğine yeni soluklar getireceklerine inandığımız yeni sanatcılarla sürdüreceğiz.

Çelişkiler ve dengeler

Mollalar ülkesi İran, Amerika'ya ne zamana kadar direnecek?

Hasan ASGAR

TC'nin, sınırdan PKK sızmaları ve kamplarını bahane ederek İran'a karşı geliştirmeye çalıştığı tutum nedeniyle bölgesel çelişmelerin daha da şiddetleneceğini öngörebiliriz. Ancak bu kadarıyla ve tarafların pozisyonundaki muhtemel değişmelerle, sorunun salt bölgesel ve sömürgecilik arası bir biçimde hemen çözümlenebilecek bir sorun olacağını sanmamak gerekir. Aksine, Güney Kürdistan işgaline verdiği destekle birlikte hemen eş zamanlı olarak İran'a ambargo kararı alan ABD bağlantısı ile bu tutumun çok daha ciddi sonuçlara yol açabileceği ve başka emperyalist güçlerden yansımalarının görülebileceğini saptamak daha gerçekçi bir bakış olacaktır.

Çünkü, global çıkarlarının adeta bu bölgede odaklaştığı ve ancak bölge çapındaki mutlak hakimiyetiyle bu çıkarlarını gerçekleştirebileceğinin bilincinde olan ABD'nin, İran'ı sıkıştırmaya ve bir şekilde boğmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Yine de ne kadar ilerleyebileceğini kestirmek olanaksız gibi görünüyor. Ancak bu tutumunu, dünya dengelerinin değişmiş olmasının bir sonucu olarak, "Uygarlıklar arası savaş döneminin" başlaması ve İslam fundamentalizminin İran'la sembolize olması gibi ideolojik boyutlarıyla bağıntılı kılınca sorunun farklı boyutlarını anlamak mümkündür.

Ama bu tutumun, özünde aynı dünyanın bir parçası olarak İran'daki gerici, iğrenç ve sömürgeci mollalar rejminin köklü bir tasfiyesi veya en azından Saddam rejimi gibi geriletilmesiyle birleşip birleşemeyeceği üzerinde kesin şeyler söylemek de gerekmemektedir. Çünkü burada önemli olan, emperyalist çıkar ve her türlü çatışmaların bir tezahürü olarak şiddetlenebilecek bölgesel çelişmeler ve çatlaklardan Kürtlerin devrimci amaçlarına uygun kılınabilecek pozisyonların ortaya çıkma olasılıklarına bakmaktır. Böylece, sorunun bir süreç olarak ele alınmasıyla, bölgenin giderek karmaşık bir hale gelmesi ve her türlü olasalığı barındırmasını Kürtler yararına etkileyebilmek mümkün olabilir. Artık Kürtler ulus olarak ve bütün parçalarda tarihsel bir özne olarak temayüz ettikleri için, bölgeye ilişkin tüm çelişme ve gerilimlerin devrimci amaçlar açısından kullanılmaya uygun olduklarını bilmek de böyle bir bakışı gerektirir.

Öte yandan, bu durumun bazı karşılıklı ödünler ve nisbi ayarlamalarla hemen ortadan kalkabileceğini değil, aksine, git gide merkezine doğru çekeceği güçlerle daha da ağırlaşacağını saptamak gerekir. İran'ın bugün emperyalist güçler arasındaki hegemonya çekişmesinin en yoğun olduğu Ortadoğu ve Kafkaslar gibi iki startejik bölgenin kavşak noktasında olduğunu hatırlatmak bile bunu anlamak için yeterlidir. Çünkü, bu önemli konumunun en yakın sonucu, Amerika'nın böyle bir ülkeyi hemen istediği gibi şekillendiremezse Ortadoğu'da olduğu gibi Kafkaslar'daki çıkarlarını da gerçekleştiremiyeceği olmaktadır.

Üstelik, bu bakımdan Türkiye'den çok daha ustalıkla İran'ın emperyalistler arası çatlaklara oynaması ve böylece diğer ABD rakibi emperyalistlerle ilişkilerini geliştirmesi bölgeyi çok daha fazla önemli ve dolayısıyla İran'ı çok daha fazla hedef ülke kılmaktadır. Gerçekten de, İran'daki gerici mollalar rejimi, dünya çapındaki emperyalist hegemonya ve nüfus alanları çekişmesinde ABD'nin rakibi durumundaki Almanya, Rusya, Fransa ve Çin ile siyasi, ekonomik ve askeri ilişkilerini geliştirmesi, aynı zamanda bu ülkelerin de bölgeye sızma ve ABD karşıtı bir denge oluşturma istemlerine denk düşmektedir.

Böylece, Amerika'nın Ortadoğu ve Irak politikasının delinmesine izin vermiyeceğini, bu arada İran'ın Güney Kürdistan'a müdahalesine sessiz kalmayacağını ve bu arada Kafkaslar'da özellikle Rusya'nın son ataklarını yanıtlayarak bölgedeki hakimiyetini bir kez daha hatırlattığını görüyoruz. Ancak, henüz dengelerin yeterince oturmadığı bu dünyada, bu güçlerin karşı hamlelerini beklemek ve bunun da bölgedeki yansımalarının giderek tırmanacak şiddetini tahmin etmek pek zor olmasa gerek.

İşte, özellikle İran üzerinden devreye sokulacak bu karşılıklı hamleler, İran devrimci muhalefetine ivme kazandıracak ve gerici rejimi her türlü akamete uğratabilecek koşulların da hazırlayıcı faktörleridir. Bunun en yakın sonuçlarından biri ise, hiç kuşkusuz, önemli bir mücadele potansiyeline oturan doğudaki Kürt halkının özgürlük mücadelesinin öne çıkması olacaktır. Böylece Kürdistan ülkesi ve Kürt ulusu bütün görkemiyle, somutlanmış olacağı şartlara biraz daha kavuşacaktır.

Demokratikleşme aldatmacası

A. Davut Laşer

TC'nin demokratikleşme olanağı yoktur. Bu devlet, demokrasi için gerekli olan ön koşullara da sahip değildir. Varlık nedenini, şovenizme, ırkçılığa, militarizme, azınlık düşmanlığına, anti-halkçılığa, emek düşmanlığına dayandıran bir devletin, demokratikleşmesi mümkün değildir. Siyasi partilerin, meclisin, hükümetlerin yetkilerini, görevlerini belirleyenler ordu, polis, MİT ve kontr-gerilladır. Hükümetler kendilerine emanet edilen görevi layıkıyla yerine getiremeyip de halkta bir canlanma başlayınca, militarist güçler hemen iktidara resmen el koymayı kendileri için tabii bir hak olarak görürler. Bu devlet 75 yıllık ömrünün 55 yılını sıkıyönetim ve OHAL ile geçirmiştir. 20 yıl ise sözde normal sivil idare, gerçekte ise perde arkasındaki militarizmin güçlü eli ile yönetilmiştir. TC'nin kurucularından İsmet İnönü'nün de itiraf ettiği gibi Türk devleti halka rağmen kurulmuş ve halka rağmen yaşatılmıştır. Devletin kurtuluş savaşı olarak adlandırdığı 1919-22 savaşları ise gerçekten halka karşı verilmiştir, ki, bu savaşlar Kürt coğrafyasında 1941 yılına kadar sürmüştür. Bu savaşlarda TC işgalcilere karşı 5 bin ölü verirken, Türk ve Kürt halkına karşı yapılan savaşta 120 bin insan öldürülmüştür. Demek ki bu devlet halkı düşman ilan ederek, halkla savaşarak kurulmuştur. Bugün de aynı savaşı çok iğrenç yöntemlerle sürdürüyor. Bu devletin demokratikleşmesi mümkün müdür? TC birey ve halka karşı kutsanmış ve tabulaştırılmıştır. Ordu, polis MİT, tabudur konuşulmaz, sorulmaz, sorgulanmaz. İşkence de yapar, yargısız infaz da yapar "astığım astık, kestiğim kestiktir." Birey, halk insan hakları, demokrasi, bu kutsal ve ceberrut devlet karşısında ne anlam ifade edebilir ki? İnsanların görevi bu devlete hizmet etmek, selam durmaktır; devletten hizmet beklemek değildir, olamaz da. Bugünkü Anayasa, kişi ve kuruluşların ceberrut devlete karşı yükümlülüklerini sıralayan ve devleti ilahileştiren basit ceza kanunlarını içerir. S. Demirel, demokrasi çabalarına karşı "evvela devletin çıkarları ve bekaası önemlidir", "batı bizi bölmek istiyor" vb. vecizlerle, TC'nin yapısını ve politikasını açıklıyor. Demokrasiden kim korkar? Elbette diktatörler, militaristler, ırkçılar. Çağımızda demokrasi ve devlet, karşıt kavramlar değil, bilakis birbirlerini tamamlayarak güçlendiren kavramlardır. Ama tabii ki halka rağmen kurulan ve yaşatılan TC gibi devletler için demokrasi, yıkıcı, bölücü kavramdır. Çünkü anti-demokratiktir. TC hiçbir zaman demokratik bir çaba içine girmedi. İç ve dış etmenler Türk devletine bazan geri adımlar attırdı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, faşizmin dünya çapındaki yenilgisi, kaçınılmaz olarak, Ankara'da, Hitlercileri geri plana düşürdü, göstermelik bazı tedbirler aldırttı ve DP'nin kurulmasına göz yumuldu. 1960 darbesini ve 1961 Anayasası'nı demokratik diye alkışlayanlar, aynı dönemde Kürt coğrafyasında estirilen zulmü, asimilasyonu ve operasyonları görmemezlikten geliyorlardı.

TC, Türkiye ve Kürt coğrafyasında bir demokrasi geleneğinin ve kültürünün doğmasına fırsat vermemiştir. Demokrasi salt-siyasal özgürlükten ibaret değildir. Bu bile Türkiye'ye yerleşmemiştir. Siyasal demokrasi içinde Türkiye'de partiler, meclis ve hükümet militarist güçlerin koyduğu sınırlar içinde, gerçek misyonundan uzak ve göstermeliktir. Siyasal demokrasinin kurumlaşmasının ön koşulu, militarizmi sınırlamak, devleti sivil topluma dayandırmaktır. Bu da yetmiyor; toplumsal yaşamın demokratikleşmesi yani ekonomi, hukuk ve eğitim alanlarında demokratikleşmek gerekiyor. Demokrasi bir yaşam biçimidir. Siyasal demokrasi bu yaşam biçimi üzerine şekillenir. Kelle avcılarından medet umanlar, varlığını onlara dayandıranlar, insan öldürmekle övünenler, öldürülenlerin kafasına postallarıyla basarak hatıra resmi çektirenleri basında göstererek siyasal destek arayanlar, demokratikleşmeye köstek olurlar.

Demokrasi sadece çoğunluğun haklarını, yönetim hakkını kutsayan bir sistem değil, aksine azınlıkta kalanların haklarını koruma ve güvence altına alma sistemidir. Oysa bu devlet, hep dinsel, siyasal, ulusal, etnik alanda kullandığı yöntemle; Ermenileri, Rumları, Kürtleri, Alevileri, Hıristiyanları, Asurileri, Arapları, Yezidileri, demokratları, komünistleri yok etmekle uğraşmıştır ve uğraşıyor. Bu devlet nasıl demokratikleşebilir? Osmanlı Devleti bile TC'den daha "demokrattı!"

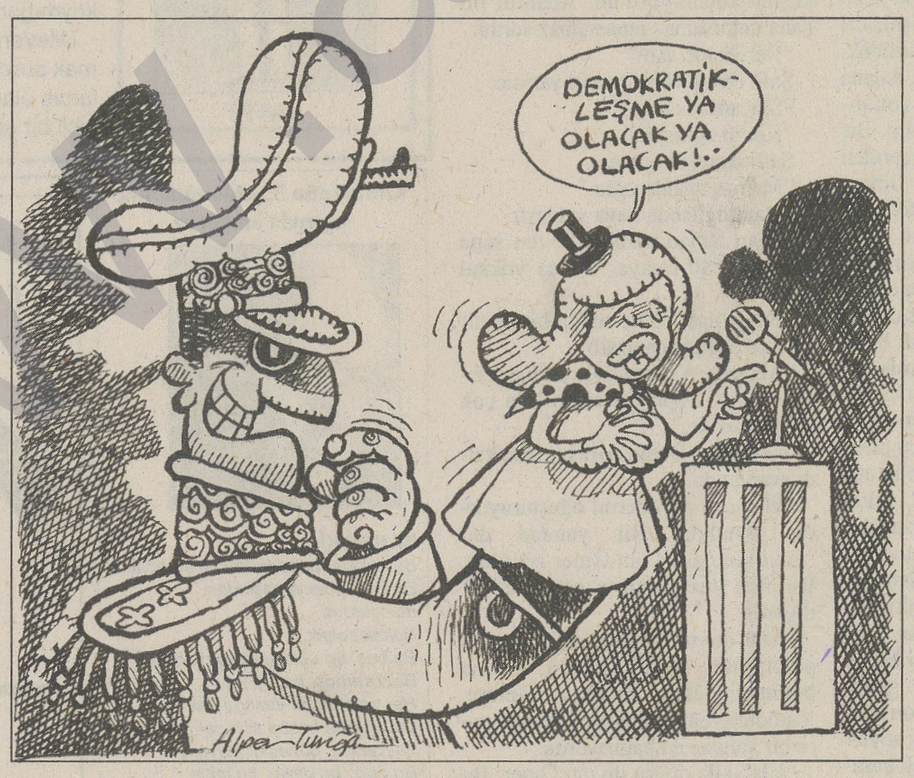

Demokrasi bir sosyo-ekonomik temele dayandırılır ki bu temel Türkiye'de yoktur. Devletin baskıcı yöntemleri toplumsal çelişkileri öyle keskinleştirmiş, uzlaşmaz kılmış ki, sorunlar ancak şiddet ve savaşla çözülebilir duruma gelmiştir. Çelişkinin bir ucunda devlet diğer ucunda toplumsal güçler vardır. TC, bir Türk devleti olarak Kürtler ve diğer azınlıklarla; bir sunni devleti olarak Alevi, Yezidi ve Süryanilerle; bir islam devleti olarak Hıristiyanlarla; işbirlikçi burjuvazinin devleti olarak işçilerle, köylülerle, memur ve diğer emekçi kesimlerle; militarist ve diktatör bir devlet olarak bütün halkla, devrim ve demokrasi güçleriyle savaş halindedir. TC bu toplumsal güçlerle barış yapma, uzlaşma ve demokratik bir ortama geçme yetenek ve gücünden yoksundur. 1908'den beri sürüp gelen bastırma, sindirme, katletme politikası, barış ve demokrasi köprülerini çoktan havaya uçurmuş, sorunları karmaşıklaştırarak barışçı çözümü olanaksızlaştırmış, uzlaşmaz kılmıştır. Bugün artık TC, demokratikleşme için bir partner değil, hesap sorulması cezalandırılması ve topyekün değiştirilmesi gereken bir güçtür. Bugün yapılan da budur, sorulan hesap budur. 75 yıllık tarihinde hiçbir sorunu çözmeden, bütün sorunları kanla örten TC, dünün hesabını vermemek ve bugünü kurtarmak için demokratikleşme aldatmacasına başvuruyor. Bugünkü demokrasi tartışmaları bir savaş hilesidir. Bugün yapılmak istenen değişkilik demokratikleşme için değil, diktatörlüğü, ırkçılığı sömürgeciliği pekiştirmek içindir. Demokrasi yöntemle; Ermenileri, Rumları, Kürtleri, Alevileri, Hıristiyanları, Asurileri, Arapları, Yezidileri, demokratları, komünistleri yok etmekle uğraşmıştır ve uğraşıyor. Bu devlet nasıl demokratikleşebilir? Osmanlı Devleti bile TC'den daha "demokrattı!"

Demokrasi bir sosyo-ekonomik temele dayandırılır ki bu temel Türkiye'de yoktur. Devletin baskıcı yöntemleri toplumsal çelişkileri öyle keskinleştirmiş, uzlaşmaz kılmış ki, sorunlar ancak şiddet ve savaşla çözülebilir duruma gelmiştir. Çelişkinin bir ucunda devlet diğer ucunda toplumsal güçler vardır. TC, bir Türk devleti olarak Kürtler ve diğer azınlıklarla; bir sunni devleti olarak Alevi, Yezidi ve Süryanilerle; bir islam devleti olarak Hıristiyanlarla; işbirlikçi burjuvazinin devleti olarak işçilerle, köylülerle, memur ve diğer emekçi kesimlerle; militarist ve diktatör bir devlet olarak bütün mücadelesini bastırmak içindir. Çok uzaklara gitmeye gerek yok. Son 20 yıllık tecrübeler de bunu gösteriyor. Ne zaman demokratikleşme dedilerse tersini yapıp uyguladılar. Terörle Mücadele Yasası iyileştirme, karakollarda şeffaflık" naralarıyla getirilmedi mi? "İnfaz Yasası'nda iyileştirme" naralarıyla siyasi tutukluların yaşamı cehenneme çevrilmedi mi? İşkenceyi Önleme Genelgesi'nden sonra, işkence ve sokak infazları arttırılmadı mı? "Polis Selahiyet ve Vazife Kanunu'nda iyileştirme" naraları altında polisin yargısız infaz ve terörü çoğalmadı mı? Demirel'in "Kürt realistesini tanıyoruz" demesinden sonra Kürtleri yok etme savaşı tırmandırılmadı mı? Hükümet programında "demokratikleşme" OHAL uygulamasının kaldırılması, 8. maddenin kaldırılması vs. yer almasına rağmen tamamen tersi uygulanmadı mı? Bu örnekler daha da uzatılabilir. Yeter ki hafızayı biraz zorlayalım. Meclisteki son tartışmalar, demokratikleşme adı altında neyin çıkacağını gösteriyor. Demokrasi güçleri, darıyı rüyasında gören aç tavuk gibi olmak istemiyorlarsa gerçekçi olmalıdırlar. TC, var oldukça demokratikleşme olamaz. Bunu hükümetin CHP'li bakanlar bile ifade ediyor. "Terörle Mücadele Yasası'nı" tümden kaldırmıyorlar. 8. maddeyi bile kaldırmıyorlar; aksine olağan uygulama olarak TCK'ya ekliyorlar ki, normal hukuk mantığını daha da zedeliyorlar, daha da kötüleştiriyorlar. OHAL'i kaldırmanın alternatifi olarak daha kötü bir uygulamayı getirecek "İller Yasası"nı öngörüyorlar. Böylece, devleti ve hükümeti temsil eden valilerin herbiri "süper vali" olacak; sıkıyönetim komutanı yetkileriyle donatılarak, devleti daha da güçlendirecek. Anayasada öngörülen değişikliklerin yerini daha ırkçı ve anti-demokratik maddeler alacak, gençler politika mı yapmak istiyor, MHP'nin kapısı gösterilecek, memurlar sendika mı istiyor, devlet sendikası gösterilecek, Kürtler ille de anadillerini mi konuşmak istiyor, Kürtçe Kürtlere küfür etme özgürlüğü tanınacak. Bu devlet hep eskiyi aratarak illallah dedirtecek. Bugün Türkiye'de insanların, Osmanlıya ve İslamcılığa yönelmeleri, kurtuluşu orada aramaları TC'nin bu yapısı ve politikasının sonucudur. TC'nin halka karşı tavrı, işkencecilerin tutukluya karşı tavrı gibidir. Sorgulamanın, iradesini ve istemlerini şiddetle yok etmek, kayıtsız şartsız teslimini sağlamak, işkencecilerin insafına sığınmak, onlardan şefkat ve merhamet dilenmek -ki onlarda bu yoktur- teslim olmazsa imha etmek; işte TC'nin yönetim politikası budur. Halk aç mı diyor ağzına tuz basıyor, barış ve demokrasi mi istiyor savaş ve diktatörlüğü dayatıyor. TC "Sen misin bunları isteyen, al sana" tavrı içindedir.

Dünyadaki bütün diktatörlüklerin ortak özelliği, barıştan, demokrasiden, muhalefetten öcü gibi korkmalarıdır. Çünkü yönetilenlerle uzlaşma, anlaşma yolu diktatörlüğün imha yoludur. Onların varlıklarını halkın desteğine değil, halk düşmanlığına, halk üzerindeki baskı, korku ve şiddete dayandırırlar. TC'nin yönetim anlayışını 1914'te Enver Paşa çok güzel bir şekilde açıklamıştır. "Halk bizi sevmiyor" diyen bir ittihatçıya kızan Enver Paşa, "sevmek de ne söz, halk bizi sevmemelidir, korkmalıdır efendi korkmalıdır!" diye kükremiştir. TC de bu yönetim politikasına sahip olduğu için demokrasiden korkması olağandır. Faşist Türkeş'in sık sık tekrarladığı bir söz, "korkunun ecele faydası yok"tur. Ecel bu devletin ensesindedir. Bu devletin ömrünü uzatmaya çalışmak, barış ve demokrasinin önünü tıkamaktır, nafile bir çabadır. Demokratikleşme, TC ile birlikte değil TC'ye rağmen, Kürt, Türk halkı ve azınlıkların devrim ve demokrasi güçlerince gerçekleştirilecektir. Türk hükümetinin, ordusunun ve meclisinin demokratikleşme aldatmacası ise, halk güçlerinin önünde baraj oluşturmaya güçleri yetmeyince, arkadan kucaklayarak engelleme amacıyladır. İçeride ve dışarıdaki baskıları geçiştirme, günü kurtarma operasyonudur. Kürt coğrafyasındaki savaşa hizmet eden, onu örten bir savaş hilesidir. TC'nin temel yapısını değiştirmeden Türk, Kürt ve Avrupa kamuoyunu aldatarak Gümrük Birliği'ne kapağı atmak, haksız savaşı Avrupa'ya da kabul ettirme çabasının bir parçasıdır.

Sosyalistlerin birliğiyle ne amaçlanıyor?

Mehmet MÜFİT

Şimdiye kadar sürdürülen birlik tartışmalarından çıkan sonuç şudur ki; bütün bir muhtevasında ve eyleminde devrimci olan güçlü siyasi bir parti kurulmak isteniyor. Devrim ve sosyalizm davasını ülkemiz gerçekliğinde savunmuş ve yüzlerce şehit vererek bugüne kadar mücadelelerini sürdürmüş olan birlik içindeki örgütler, yapabileceklerini yaparak miyadlarını doldurmuşlardır. Bir araç, yeni şartlarda yerini yeni bir mücadele aracına bırakıyor. Bu tamamen diyalektiktir.

Ne var ki, yeni kurulacak olan partinin başarı şansı ülkemiz marksist hareketinin, özellikle birliği olanaklı hale getiren üç ana eksende kendisini yenilemesine bağlıdır. Bu, ülkemiz marksist hareketinin kendisini yeniden üretmesi eylemidir.

1-İdeolojik alanda: Artık yeterince anlaşıldığı gibi, eski yaklaşım ve kavrayış biçimleriyle, sorunların yeni devrimci yorum ve çözümlemelerine ulaşılamaz. Başarısızlıklarla yeniden karşılaşmamak için bu alanda yenilenmek gerekir. Elbetteki bunun nasıl olacağına ilişkin kapsamlı tartışmalar yapılacaktır. Zaten acil olan, ülkemizde marksist hareketin güçlendirilmesi ve ulusal kurtuluş hareket içinde ağırlığının arttırılması ise, bu tartışmalar bütün bir kapsamda yürütülmek zorundadır.

Daha düne kadar herkesin "ideolojik hattı" kendisindeydi. İdeolojimiz "hat"larla bölünmüş ve güdükleştirilmişti. En geniş anlamıyla artık bu durumun aşılması gerekir. Geçmişte çok haklı sebeplere de dayanmış da olsa, bugün marksizmin kendi içinde eski biçimleriyle bölünmesinin koşulları yoktur. Sorunun başka bir yönü de, bizzat ideolojinin geçmişten dersler çıkararak kendisini geliştirmesi problemidir. Marksizmin bilim halinden ideoloji haline geçişinden bu yana, mistizmin ve otomatizmin hakim hale gelmesiyle, ideoloji kendisini geliştirme fırsatı bulamamıştır. Bu durum ülkemiz marksistlerini de olumsuz yönde etkileyerek, üretici olmalarını engelleyen bir etken olmuştur. Birlik faaliyetlerinde ve sonraki süreçte bunun aşılması lazımdır.

2- Siyasi alanda: Ulusal kurtuluş hareketini devrim ve sosyalizm davasından soyutlayan ve bu yüzden değişik durumlarda saplantı ve zaaflar taşıyan, günlük ve kısa erimli amaçlara feda edilen uzun vadeli siyaset alanında yenilik gerekiyor. Devrimci bir hareket, şimdiye kadar yapılan biçimleriyle artık politika yapamaz. Siyasette yenilik olmadan, bugünkü kadar halkımızı ve onun politik güçlerini içten bölüp kemiren handikaplardan kurtulmak mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla, temel amacı ve muhtevasıyla, ulusal kurtuluş hareketi içinde yer alan sınıfların ve onların politik güçleri aralarındaki ilişkilerde yeni ilişki biçimlerine sahip olmalıdır. Bilinmesi geren şudur: Ülkemizde marksist hareket siyasette öncü olamazsa bu yenilik yaratılamayacakdır. Politikanın çağdaş erdemlerinin ülkemizde yerleşmesi, marksist hareketin bu alanda yapacağı yeniliklere bağlıdır. Unutulmamalı ki; ülkemizde başka hiçbir akım yenilikçi olamaz.

3-Örgütsel alanda: Ülkemiz marksist hareketi kendisini yönlendirecek örgüt aracını da yenilemek zorundadır. Marksist hareket öncelikle örgüt normlarında bir yeniliğe ihtiyaç duymaktadır. Çünkü, marksist hareketin tarihi boyunca geliştirdiği, fakat belli aşamalarda dogmalarla kısırlaştırılan örgütlenme yapısı, yaşanan pratikten sonra, bir daha yaşama geçirilmesi artık mümkün değildir.

Örneğin, demokratik merkeziyetçilik ilkesinin eski biçimi ve yorumuyla savunulması mümkün mü? Devrimci örgüt ve partilerin yozlaşmalarında; iç ve dış ilişkilerinde ve gericileşmelerinde, bu ilkenin hala gözden geçirilmemiş olmasının sorumluluğu yok mudur? Bu söz konusu örgüt normunda birtakım yenilikler gerekmiyor mu? Geliştirici yeni yorumlar bizce kaçınılmazdır.

Ülkemizde siyasi hareketler hep işin kolayına kaçarak örgüt sorununa eğilmeye çalışmışlardır. Ciddi bir teorik üretim olmadığı için hazır görüşler kopya edilerek işin içinden çıkılmıştır. Bu yöntemin fazla bir yararı olmadığı bellidir. Başka ülkelerin örgütlenme biçimlerinden öğrenmek başkadır, kopyalamak başkadır. Evrensel olandan yararlanmak kopya yapmakla bağdaşmaz. Ciddi bir örnek daha vermek istiyoruz: Devrimci partilere hala başkanlar ve sekreterler gerekli midir? Neden yeni bir önderlik fikri geliştirilmesin? Bizim gibi ülkelerde liderlik fikri çok çabuk benimsenmektedir. Ne var ki; bir müddet sonra bu "kurumlar", kendi etrafında gittikçe gericileşen bir sisteme dönüşüyorlar. Böylece mücadeleye ve davaya ciddi boyutlarda zarar vermenin zemini oluşuyor. Mesela neden, devrimci örgütler dönüşümlü bir liderlik sistemi uygulamasınlar? Parti lideri olan, sanki başka yetenekli kimse yokmuş gibi kürsüye yapışıp kalıyor. Hatta ölünceye kadar bu mevkiyi "işgal" ediyor. Bunu doğru görmüyoruz. Gerçi nasıl bir örgüt biçimine sahip olunduğu önemlidir. Çoğu örgütlerin zemini, önderlik sorununda ortaya çıkan olumsuzluklara müsait bir konumdadır. Markisit hareketçe şimdiye kadar savunulan ama genellikle başarısız kalan liderlik sorununda da bu bağlamda bir yenilikçilik doğru olacaktır.

Örneğin merkez komitesi kendi içinde sekreterya organına üç kişilik bir lider kadrosu seçer; bunlardan herbirisi belirlenmiş süreler içinde-örneğin yılda bir- dönüşümlü olarak örgüt liderliği yapar. Böyle yapmakla hem liderlik kavgası önlenir hem de karizması olan lider kadroların öne çıkmaları sağlanır. Çünkü, dönüşümlü liderlik, doğal seleksiyonunun zorlamalar ve kariyerist girişimler olmaksızın gerçekleşmesinin yolunu açar. Bu açıdan, bu fikir, yenilikçi ve devrimcidir. Fakat geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Sosyalist Birlik Platformu yenilikçidir. Kendisini yenilediği ölçüdür. Ulusal kurtuluş hareketini de yenileyecektir. Bugün artık birçok yurtsever-devrimci insanın ikna olduğu gibi, ulusal hareketin yenilenmeye ihtiyacı vardır. Bu yenilenmeyi ancak ülkemiz marksist hareketinin ana gücü durumunda olan Sosyalist Birlik Platformu gerçekleştirebilir.

Özel sektör üniforma giydi

(Baştarafı 1. s ayfada) Telekomünikasyon alanında ordu ile özel sektör arasındaki en bariz köprü ise Netaş. Yerli ve yabancı özel sermayenin oluşturduğu bir konsorsiyum olan Netaş gibi ortaklıklar, oldukça karmaşık yeni iş ilişkilerine de önemli kanallar açıyor.

Doğrudan doğruya imalat dışında, ithal askeri gereçler alımında komisyonculuk yapmak da özel sektörün bu endüstri içindeki karlı uğraşları arasında. ABD ve Fransız tekelleri başta olmak üzere, askeri gereç üreticileri ile işbirlikler ve bunların Türkiye mümessilliklerini yürütmek ya da ortak konsorsiyumlar oluşturmak da, Türk sermayesinin 'üniformalı' boyutları arasında sayılıyor.

Koç grubunun bu paralı ilanı bile durumu yeterince açıklıyor.

GO-GO'dan CO-CO ve GO-CO'ya

Bu garip kısaltmalar savaş endüstrisinin apoletli ve apoletsiz patronlarının son yıllarda en çok kullandığı kısaltmalar.

Ordu, "Savunma sanayi mamülleri imali" için artık 'Devletin mülkiyetinde, devletçe işletilen' (**G**overnment **O**wned-**G**overnment **O**perated) modeller yerine, 'Devletin mülkiyetinde, özel şirketçe işletilen' (**G**overnment **O**wned-**C**ompany **O**perated) ile 'Özel bir şirketin mülkiyetinde olan ve özel şirketçe işletilen' (**C**ompany **O**wned-**C**ompany **O**perated) modellerini tercih ediyor. Bu tercih, özel sermaye gruplarıyla ordu arasındaki ilişkileri daha somut hale getiriyor.

Her şeyiyle özel sermayenin alanı demek olan CO-CO modeli hızla geliştirilirken, ASELSAN gibi 'Ara modeller'le başlatılan GO-CO'lar da övülmekle bitirilemiyor. Öyle ki, geçen yıl M5 dergisindeki makalesinde Emekli general Sıtkı Sunday Orün, bu modeli KİT'ler için bile öneriyordu. Bu modelin özü ise, tam bir müteahhitlik. "Müteahhit firma", öngörülen üretimi kamu tesislerinden yararlanarak gerçekleştiriyor. Böylece ordunun son yıllarda patronlarla işbirliği için belirlediği yeni alanlardan biri de müteahhitlik oluyor. Tabii çerçeve, yalnızca yerli değil, yabancı sermaye için de geniş tutuluyor.

Yarı özelden daha özele

Emekli general S. Sunday Orün: "Türkiye'de savunma sanayi yarı özel statüdedir." diyor ve bundan şikayet ediyor; endüstriyi özel sektöre daha da fazla açmak gerektiğini söylüyor. Diğer örnekler bir yana, tek başına OYAK süreci, bu 'gereğin' uzun yıllardan bu yana Türk sermayedarlarınca yerine getirilmeyè başlandığını gösteriyor.

Özel sektörün savaş endüstrisine giriş kanalları içinde Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK), önemli bir yer tutuyor. 1993 yılını 70 trilyonluk bir ciro ile kapatarak, Koç'tan sonra Türkiye'nin ikinci dev holdingi Sabancı'nın aynı yıl gerçekleştirdiği 65 trilyonluk ciro bilançosunun önüne geçen OYAK, 100 trilyonun üzerinde ciro yapan Koç Grubu'nu takip eder duruma geldi.

"Askeri memnun etmek için" 1 Mart 1961'de İsmet İnönü'nün yoğun desteğiyle kurulan OYAK'ın bu kârı elbette fiili ortaklarına gidiyor. Fiili ortaklar ise, hiç şüphesiz OYAK'la işirliği yapan firmalar. Yabancı ve yerli sanayicilerden oluşan bu firmaların sayısı, her geçen gün artıyor.

Türk sermaye gruplarının OYAK'la işbirliği kanalı da iki yoldan gerçekleşiyor. Dolaysız yollar arasında OYAK'la ortaklıklar kurmak bulunurken, OYAK'la ortaklıklar kuran yabancı firmaların temsilciliği veya acentalığını yürütmek de dolaylı işbirliği kanalını açıyor.

OYAK'la işbirliği içinde olan sermaye grupları listesi, oldukça kabarık. Başak Sigorta, Eti Pazarlama, Renault, Good Year, Sabancı'ya bağlı çimento fabrikaları, tarım ilaçları üreten Hektaş, Alarko ve Cerrahoğlu grupları OYAK'la tam ve dolaysız ortaklıklar kuran kesimlerden bazıları. Türk sermaye grupları, OYAK'ın iştiraklerinin bulunduğu tam 25 şirket vasıtasıyla bu işbirliğini yürütüyorlar.

'Orijinal' OYAK'ta orijinal ordu-patron işbirliği

OYAK Yönetim Kurulu Üyesi Aydın Dündar, TC'deki en büyük kapitalist kurumlardan biri olan OYAK'ı, Mayıs 1994'te 'Not' dergisindeki açıklamasında, "Dünyada eşi görülmemiş, nev'i şahsına münhasır kurum" olarak açıklıyor. Bu 'Özgünlük', OYAK'la patronlar arasındaki ilişkiler bakımından da sözkonusu.

Savaş sanayiinin özel sektör bazında da yürüyeceğinin önemli işaretlerinden biri, OYAK'ın yönetim şekliydi. Savaş endüstrisi ile patronların kaynaşmasının yoğunlaştığı yıllardan çok önce, bunun adeta bir minyatürü, OYAK'ta gerçekleştirildi.

Yirmisi asker, yirmisi sivilden oluşan OYAK genel kurulunda, Savunma Bakanı'nın tayin ettiği 'Bir grup işadamı' da bulunuyor. Ortakları bulunmayan; ortak niyetine atanmış asker-sivil 40 kişinin oluşturduğu Genel Kurul içinden yine Genelkurmay ile Savunma Bakanlığı'nca atanan Yönetim Kurulu'na Odalar Birliği Başkanı'nın iştirak etmesi de ilişkileri pekiştiren bir başka öge.

Savunma Bakanlığı ihale komisyonu gibi

Artan özel sektör-savaş sanayi birlikteliği, daha çok Savunma Bakanlığı aracılığıyla kuruluyor. Savaş endüstrisinin gelişmesi ve özel sektörle her geçen gün bütünleşmesinin, Savunma Bakanlığı'nı bir tür yatırımcı bakanlık konumuna getirdiği belirtiliyor. Savunma Bakanlığı'nın, Genelkurmay'ın askeri stratejisine dokunumayan 'lojistik destek' konumu pekişirken, özel sermaye ile ilişkilerin rotasının da yine generallerce Bakanlığa 'tavsiye edildiği' ifade ediliyor.

Askeri yatırım ve modernizasyon için, bütçe denetimi dışındaki Savunma Sanayi Fonu kullanılırken, her yıl büyüyen bu fonun, general-patron bütünleşmesinin önemli parasal aracı durumuna geldiği de yapılan değerlendirmeler arasında.

Bilindiği gibi, geçtiğimiz yıl DYP-SHP koalisyon hükümeti, Savunma Sanayi Fonu'ndan başka alanlara kaynak aktarımına son vermişti. Yıllık ortalama % 30 olan bu aktarım, artık yapılmıyor. Bu özellikte tek fon olan SSF, savaş endüstrisinin boyutu hakında da ipuçları veriyor.

Büyüyen fonları, özel sektörün iştahı, hızlı bütünleşmeler ve artık övünülerek verilen özel sektör savaş gereçleri ilanlarıyla güçlenen savaş endüstrisi, kendine yeni pazarlar da arıyor. Kuveyt, Malezya, Pakistan ve Mısır, ordu ile direkt bağlantılı 'Yerli' savaş tacirlerinin şu günlerdeki önemli pazarları arasında. Zırhlı araçlardan toplara ve hava savunma yan ürünlerine kadar birçok 'ürün' buralara ihraç da ediliyor.

Haberertesi

Borucu, bankacı ve borsacının savaş aşkı...

Dursun YAPRAK

(Baştarafı 1. sayfada) görüntüsünden sonra ekrana gelen bir 'Teşekkür' notu, böylesi garip ilişkileri yeniden gündeme getirdi.

Kürt coğrafyasının bombardımanı, geçtiğimiz hafta kağıttan bildirilerle yapıldı. Yürürlülük süresi 7 Temmuz'da dolacak olan 'Pişmanlık Yasası'nı canlandırmak isteyen iktidar, 5 milyon adet 'Son fırsat, son garanti' gibi başlıklar taşıyan sarılı, beyazlı, mavili bildirileri günlerce savurdu Kürt dağlarına. Atılan bu bildiriler, TRT ekranlarından da, bir tür reklam programı gibi, yayın akışı içinde sık sık tekrarlandı. Bildirilerin iri harflerle ekrandan aktığı bu reklam kuşağının sonundaki bir 'Teşekkür notu' ise oldukça ilginçti: "Bu programın yapımındaki destek ve katkılarından dolayı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne teşekkür ederiz" deniliyordu. Anlaşılan, sıkca tekrarlanan ve süresi reklam fiyatlarıyla kıyaslandığında yüz milyarları bulabilecek bu 'Bildiriyi yayınlama kuşağı'nın finansını Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği üstlenmişti.

Böylece, 'Sivil' iktisadi ve ticari kuruluşların son yıllarda artış gösteren 'Militan' tutumlarına bir yenisi daha eklenmiş oluyordu.

Sanayici, tüccar ve bankacıların legalleştirdikleri çabalar arasında savaş sponsorluğu ağırlıklı bir yer tutuyor. Son "Mehmetçikle El ele" kampanyasının bağış listesinde de genellikle bunlar yer aldı. "Vatandaş'tan çığ gibi yardım" başlıkları altında verilen bilgiler, vatandaşın değil holdinglerin savaşa çığ gibi para akıttığını gösteriyordu. Öte yandan, patronlar topluluğunun sadece devrevî kampanyalarda değil, jandarma ve polis karakolu yapımı gibi işlerde de oldukça bonkör davrandıkları biliniyordu.

Patronların artık övünerek yürüttükleri uğraşları arasında sadece savaş sponsorluğu da yok; Türk Dışişleri Bakanlığı'nın gönüllü birimi gibi çalışmak ve rejimin savaş etapları hakkında 'imaj düzeltici' tanıtım kampanyalarına girişmek de ilginç iş ve ilişkiler arasında.

Bariz örnekleri yine bu yıl yaşandı. Bankalar Birliği, kendisini mini bir Türk Dışişleri Bakanlığı yerine koydu ve Kürt sorunuyla ilgili haberleri nedeniyle Reuters ajansını tehdit etti. Bu ilginç ilişkiyi, dünyaca ünlü ajansa "Ülkemizi zor durumda bırakıyorsunuz" diyerek kuran Bankalar Birliği, geçtiğimiz aylarda Reuters'i uyardı; 'Kürtlerle ilgili haberlerinde izlediği üslubu devam ettirirse', ajansın Bankalar Birliği ile yapmış olduğu aboneliği iptal edeceğini açıkladı. Reuters çalışanları bu kaba tehdite şaşırdılar. Oysa mali odakların son yıllardaki tutumlarını izleyenler için fazlaca şaşırtıcı bir durum yoktu.

Bir diğer örnek, yine ilginç bir 'Tesadüf'le, Bankalar Birliği'nin sözkonusu 'Militanlık günleri'nde, yani geçtiğimiz Nisan ayının son haftasında gerçekleşti. Yeni Yüzyıl gazetesinin 26 Nisan tarihli nüshasında, dikkati çekmeyen küçücük bir haber vardı. Haberde, 'Fırat Plastik' isimli boru imalatçısı bir büyük şirketin, yabancı ortaklarına mektuplar gönderdiği yazıyordu. Buraya kadar olağanüstülük yoktu; bir firma, yabancı ortaklarıyla mektuplaşırdı elbet. Ancak mektuplar, Türkiye'nin 'Kuzey Irak harekatı'nın "Haklılığı"nı ve "PKK'nin iç yüzü"nü anlatıyordu... Kapı, pencere, kanalizasyon ve su iletim boruları yapımıyla tanınmış bir firmanın bu konularla ne ilgisi olabilirdi, sorusuna, "Firma, kendisini gönüllü savaş tanıtımcısı ilan etmiş" yanıtından başkası düşünülemiyordu.

Bu iki örneğin aynı ayda ve çok yakın günlerde gerçekleşmesi ise, bir 'Topyekün karar'ı akla getiriyordu.

Bankacı, borucu ve borsacının dolayımsız olarak savaşta görevler üstlenmesiyle sembolize edilen bu sürecin arka planı ise, asıl önemli nokta durumunda. İlgili çevreler, gerek rejimin bölgede izlediği politikanın hırçınlaşmasına ve gerekse de Kürt halkına karşı açılan savaşa paralel olarak, özel sermayenin ağırlıklı odaklarının 'Militarize olduklarına' dikkat çekiyorlar. Buna göre, 12 Eylül'den sonra hız kazanan bu süreçte ordu ve savaş zemini, başlıbaşına bir sanayi alanı durumuna geldi. Koç ve Sabancı gibi ağırlıklı holdingler başta olmak üzere, bir çok odak, ordu ve savaş gereksinmelerini bizzat üretmeye veya pazarlamaya başladı. Telsizden askeri jipe kadar bir çok avaş ürünü, özel sektörün canlanma ve sıçrama noktaları haline de geldi. Kısacası, dolayımlı ilişki, temsiliyet ve sahiplenme, dolayımsız ve direkt ilişki ve sahiplenmeye hızla dönüştü.

İlgili çevreler, Wietnam savaşında savaş-karşıtı bir tutum sergileyen ve etkili olan ABD'li turizm sektörü örneğindeki gibi, savaştan zarar gören sektörlerin Türkiye'de etkin olmadıklarına da dikkat çekiyorlar. Her ne kadar, kendisini savaşa adapte etmemiş sanayi ve ticaret odaklarının da bulunduğu ve yer yer seslerini çıkarmaya çalıştıkları vurgulanıyorsa da, 'Suyun başını tutanların' yoğun bir militarist ekonomik ilişki içinde bulundukları ve patronlar örgütlerini seferber edebildikleri ifade ediliyor.

İlişkinin genel ve dolayımlı çıkarlardan direkt ve birebir çıkara dönüşmesinin ardında bu sürecin bulunduğu belirtilirken, 'Pişmanlık bilidirisi programları'nın borsalarca finanse edilmesi gibi örneklere artık şaşmamak gerektiği söyleniyor ve "Yakında, OHAL bölgesindeki her bir çatışmanın değişik firmaların sponsorluğunda gerçekleştiği haberlerini bile duyabilirsiniz" esprileri daha sık yapılıyor.

Maraşlı'nın tutsaklığı sürüyor

Haber Merkez i- Kısa bir süre önce yayın hayatına son veren Jiyana Nû gazetesinde yayımlanan "Sigortalı demokratlık 'realite'si" yazısından dolayı Recep Maraşlı, sözkonusu yazıyı yayımladıkları gerekçesiyle de Jiyana Nu Gazetesi Sahibi Salman Çimen ve Yazıişleri Müdürü Ali Demir hakkında açılan davaya 29 Haziran saat 12.30'da İstanbul 2 No'lu DGM'de başlandı. Duruşmada Salman Çimen ve Ali Demir katılmazken, Recep Maraşlı hazır bulundu. Ali Demir ve Salman Çimen hakkında gıyabi tutuklama kararı çıkarılırken, Recep Maraşlı'nın tutukluluk halinin devamına karar verildi ve yeniden Sağmalcılar Cezaevi'ne gönderildi.

Duruşmaya aralarında HADEP Genel Sekreter Yardımcısı Siracettin Kırıcı, Medya Güneşi Gazetesi Sahibi ve Yazıişleri Müdürü Nesih Çılgın, Jiyana Nû Gazetesi Yayın Koordinatörü Ahmet Önal, gazetemiz Roj'un Sahibi Adıgüzel İncesu, İHD Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Baran, Düşünceye Özgürlük Komisyonu üyelerinden Şanar Yurdatapan, HADEP İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyesi Ferhat Yeğin, HADEP İl Yönetim Üyesi Necla Tanrıkulu, HADEP MK Üyesi Muharrem Kekik, HADEP MK Üyesi Ali Beyköylü, şair Suna Aras, şair Şener Gökçe ve Av. Ali Rıza Dizdar'ın da aralarında bulunduğu kitlesel bir katılım oldu.

Duruşmada hazır bulunan Recep Maraşlı ve avukatları Selim Okçuoğlu, Rıza Dinç ve Doğan Zengin savunma için süre isteyerek Maraşlı'nın tutuksuz yargılanmak üzere tahliyesini talep ettiler.

Duruşmada Av. Rıza Dinç, "Maraşlı bu dosyada tedbir için değil, cezaevinde tutulmak için tutuklu bulunuyor. Bu da DGM'nin ön yargılı olduğunu ve adil olmadığını gösteriyor. Ayrıca 8. maddenin tartışıldığı bir süreçte düşüncelerini açıklayan insanların terör suçlusu ilan edilerek cezaevi tehdidiyle karşı karşıya bırakılması terör değil midir?" dedi.

Öte yandan İHD tarafından 28 Haziran 1995'te İstiklal Caddesi'nde yapılan yürüyüşte "Düşünce Suçuna Karşı Girişim "adlı basın duyurusunda "Recep Maraşlı'nın yaşamının büyük bir bölümünün işkenceli sorgularda, hapiste, açlık grevlerinde ve ölüm oruçlarında geçtiği, 21 Temmuz 1994'den beri tutuklu olduğu , 25 davadan yargılandığı, ünlü 8. maddenin '82 Anayasası'na aykırı olduğu DGM Savcısı tarafından bile öne sürülürken onun hala tutuklu kalmasının gereğini anlamakta güçlük çekiyoruz" denildi.

Öte yandan KOMAL Yayınları çalışanları ve Şanar Yurdatapan tarafından yapılan basın açıklamalarında Recep Maraşlı'nın 12 Eylül döneminde Uluslararası Af Örgütü tarafından iki kez yılın mahkumu seçildiği; Amerika, İngiltere, Kanada, Belçika, Norveç PEN Kulüpleri ve Atina Yayıncılar Birliği tarafından onur üyesi ilan edildiği belirtildi. Ayrıca Maraşlı'nın16 yaşından beri devlet terörüne hedef olduğu, gördüğü işkenceler sonucu ciddi sağlık sorunları yaşadığı-beyincik küçülmesi, denge sağlayan sinirlerdeki harabiyet-bundan dolayı cezaevinde tutulmaması ve salıverilmesi gerektiği bildirilerek, duyarlı tüm insanların destek vermek üzere duruşmaya katılmaları istendi.

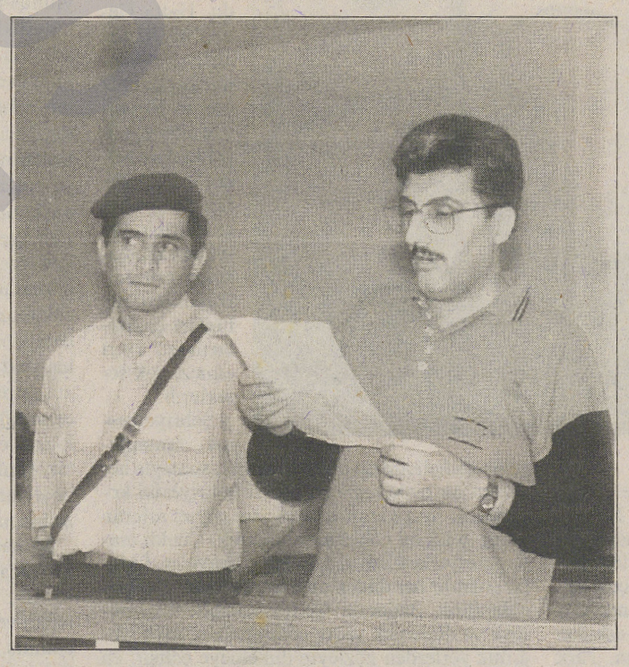

BSP Kayıplar Komisyonu Sözcüsü Ali Rıza Tura:

'Devlet suçun fiili ortağı'

Ali DEMİR

İSTANBUL- Son zamanlarda yeniden yoğunlaşan gözaltında kayıplara ve faili "belli olmayan cinayetler"e karşı kamuoyunu bilgilendirmek ve duyarlı kılmak amacıyla, Birleşik Sosyalist Parti (BSP) çeşitli etkinlikler düzenliyor. BSP'liler, gelecekte herhangi bir biçimde kayıp olayı ile karşılaştıklarında kimliklerinin meçhul kalmaması için, Adli Tıp'a fotoğraf ve parmak izlerini bıraktılar.

Konuyla ilgili olarak, BSP İstanbul İl Yönetimi Gözaltında Kayıplar Komisyonu Sözcüsü A. Rıza Tura'nın görüşlerine baş vurduk. Tura, halkın bu konuda sessiz kaldığını söyledi. 1982 Anayasası'ndan sonra politik araneya yeni siyasal güçlerin çıktığını belirten Tura, "Bu anayasının çizdiği çerçeveyi aşan toplumsal muhalefet hareketleri oluyor. Fakat mevcut rejim bu güçleri meşru kanallardan engelleyecek güçte değil. Bundan dolayı da 'kendisince elebaşları olarak tespit ettiği kişileri illegal yollarla ortadan kaldırmanın yollarını aradı" dedi.

Tura, TBMM Kayıplar ve Faili Meçhul Cinayetler Araştırma Komisyonu tarafından yapılan araştırmaya da değinerek, şöyle devam etti: "Devletin en tepesindekiler tarafından yapılan bu arıştırma da gösteriyor ki, bu cinayetleri işleyenler devletin resmi kurumlarında örgütlenmiş ve yasa dışı faaliyet içinde bulunan devlet organlarıdır."

Ali Rıza Tura, amaçlarının devleti teşhir etmek değil, "kendi kendini teşhir eden devletin halkın yaşamında ne anlama geldiğini göstermek" olduğu ifade etti. Tura sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu kampanyada BSP bir inisiyatör olacak. Kampanya BSP'nin kampanyası değil. Bizim amacımız en geniş katılımı sağlamak. Kamuoyunu, demokratik kitle örgütlerini, aydınları bu konuda duyarlı olmaya, bize katılmaya çağırıyoruz."

Eylemler sürecek

BSP, her cumartesi günü Galatasaray Lisesi'nin önünde İHD Kayıp Alileri Komisyonu tarafından düzenlenen eyleme aktif olarak katılacak. Ayrıca aynı gün Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda mum yakılacak. 8-9 Temmuz günleri kitlesel olarak afiş asılıp bildiri dağıtılacak. 15-16 Temmuz günleri Beyoğlu Küçük Sahne'de kayıplarla ilgili film gösterimi var. 29-30 Temmuz'da Gazeteciler Cemiyeti'nin Cağaloğlu'ndaki salonunda "Yaşama Hakkı ve Türkiye Gerçeği" adlı konferans gerçekleştirilecek.

Aydın Doğan tutuklandı

Haber Merkezi- Yaba Yayınları sahibi yazar Aydın Doğan tutuklandı. Doğan, sahibi olduğu yayınevi tarafından yayınlanan "Söyleşiler" adlı kitaptan dolayı, 6 ay hapis ve 100 milyon lira hapis cezasına çarptırılmıştı.

Kitabı yayına hazırlayan Mustafa Pala ise 2 yıl hapis, 250 milyon para cezasına çarptırıldı. Cezaya gerekçe yapılan kitapta yer alan söyleşiler, ilk olarak 1992 yılı içinde Yaba Öykü dergisinde yayınlandı. Musa Anter, Fakir Baykurt ve Doğu Perinçek'in de aralarında bulunduğu çeşitli sanatçı ve politikacılarla yapılan bu söyleşiler, dergide yayınlandığında herhangi bir soruşturma yapılmamıştı.

Tutuklanan yazar Aydın Doğan, Ankara Merkez Cezaevi'ne konuldu.

VİPA **PRESSE İNTERNASYONALSUNAR**
Foto Vançin Fotograf servisi ile tüm mutlu günlerinizde hizmetinizdedir.
Sünnet, kına gecesi, nişan, düğün, nikah, parti toplantısı, seminer, çocuk portreleri, evinizde aile foto çekimleri, gençlere özel press book albümler, futbol kulüplerine özel poster, kartpostal çekimleri, gazete ve ajanslara röportaj fotograf çekimleri, yıldırım satelit, nümerik teleffoto baskı servisi ...
RANDEVU ALINIZ: Tel.-Fax: 0033/93383439
CANNES/FRANSA

Polis, TYS gecesinde ünlü yazarlara "akıl verdi(!)"

Ümit ZAFER

İSTANBUL- Sunuculuğunu Nurseli İdiz'in yaptığı TYS Birinci Sanat Günleri kapsamındaki "Dayanışma Konseri", 26 Haziran günü gerçekleştirildi. TYS Başkanı Ataol Behramoğlu yaptığı açılış konuşmasında, "her türlü baskıya sanatımızla karşı çıkıyoruz" dedi. Behramoğlu, "birlikte hareket etme"nin gerekliliği üzerinde de durdu. Konsere Zülfü Livaneli, Yeni Türkü, Birsen Tezer, Ruşen Avşar, Grup Laçin ve şair Gülten Akın katıldı. TYS Kurucu Başkanı ve Onur Konuğu Aziz Nesin'in de katılanlar arasında yer aldığı konser beklenen ilgiyi görmedi.

Nurseli İdiz neden kızdı?

Konserde, gözaltında öldürülen ve daha sonra kimsesizler mezarlığında cesedi bulunan Hasan Ocak'ın kız kardeşi Aysel Ocak sahneye çağırıldı. Ocak, kayıplar konusunda bilgi verdi. Ağabeyi Hasan Ocak için, "O umudu, sevgiyi, barışı yüreklice istemiş biriydi" tanımlamasını yapınca, kitleden "susma, sustukça sıra sana gelecek", "yargılı yargısız infazlara son" sloganları yükseldi. Aysel Ocak, bunun üzerine konuşmasına ara vermişken, sinirlenen Nurseli İdiz, Ocak'ın elinden mikrofonu alarak konuşmasını tamamlamasına engel oldu. Konserin ilerleyen saatlerinde gelen mesajlar arasında, yüzlerce işçiyi işten atmasıyla dikkatleri üzerinde toplayan Şişli Belediye Başkanı Gülay Atığ'ın mesajı da yer aldı. Atığ'ın mesajı "yuh" sesleriyle karşılanırken, "Şişli işçileri yalnız değildir" sloganı atıldı.

'Amirim öyle ister'

Polis teşkilatı, TYS'nin "dayanışma gecesi"ne iki farklı biçimde, yakın ilgi gösterdi. Mesaj gönderenler arasında, "Atatürkçü polisler" de vardı. Bu arada konserin güvenliği ile sorumlu polisler de boş durmadı. Mesajlarında belirttiklerine göre, görevli polisler konserin saygı duruşuyla başlamamasına bir hayli kızmıştı. Mesajda şöyle deniyordu: "Konser Atatürk'e saygı duruşuyla başlamalıydı. Çünkü Atatürk büyük bir sanatçıdır. O'nun sanatçılığı Türkiye Cumhuriyeti devletini kurmaktır."

Bunun üzerine, TYS'nin ünlü üye ve yöneticileri arasında, ilginç bir "polisli muhabbet" başladı. Ataol Behramoğlu, bu mesajı "çoğulçuluk" olarak değerlendirdi. Behramoğlu, şöyle devam etti: "Görevinin başında olmaktan başka hiçbir suçu olmayan bir polisin katledilmesini hiçbir vicdan sahibi kabul edemez. Ama yargısız infazları, faili meçhulleri de hiçbir vicdan kabul edemez." Behramoğlu, polislere bir de çağrıda bulundu ve "Atatürkçü polis arkadaşlarımızdan açık tavır istiyoruz. Yargısız infazlara karşı çıksınlar. Bir zamanlar POL-DER'in yaptığı gibi. O zaman bağımsız ve güzel bir Türkiye'nin güvencesi olacaklardır" dedi.

Nesin, "aptallık"a yeni örnekler verdi

Aziz Nesin ise, görevli polislerin saygı duruşu talebini, artık çok bilinen üslubuyla "aptallık" olarak değerlendirdi. Nesin, "Hayatımda ilk defa bir kooperatife üye oldum. Kooperatifin toplantısında başkan gündem maddelerini okudu. Birinci madde: Saygı duruşu... Ben şaşırdım. 'Afedersiniz ilk kez kooperatif toplantısına geliyorum. Bu saygı duruşu nedir? Ben buraya para verip ev yaptırmaya geldim. Bunun şehitlerle, saygı ile ne ilişkisi var. 'Ama' dediler, 'kanun maddesi böyle'. Kanunun numarasını da söylediler. Arkadaşlar, gençler; ben Türklerin yüzde 66'sı aptal dedim. Peki Türk devletinin kaçta kaçı aptal. Ben kooperatif üyesiyim, kanunlarına şehitlere saygı duruşu koyan bir devlet aptal değil de nedir. Bu saygı değildir saygısızlıktır" dedi.

Nesin'in bu sözleri üzerine, Nurseli İdiz herkesi "bütün yazarlar için" bir dakikalık saygı duruşuna davet etti. Fakat bu davete, başta Nesin olmak üzere hiç kimse uymadı.

Bu arada çanak çömlek promosyoncusu Arcoroc Nurseli'nin böyle bir konserde sunuculuk yapması da kitle ve bazı yazarlar tarafından yadırgandı.

Roj

Nûjen Basın Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Adına:
İmtiyaz Sahibi: Adıgüzel İNCESU
Genel Koordinatör: Yakup KARADEMİR

Genel Yayın Yönetmeni: Mehmet MUTLU
Sorumlu Yazılşleri Müdürü: Ö. Erdal KURT
Haber Müdürü: Hüseyin ŞİMŞEK
Kültür-Sanat ve Toplum-Yaşam: Yılmaz ODABAŞI
Redaksiyon: Safa FERSAL
Hukuk Müşavirleri: Ercan SEZGİN, Dilek İNCESU, Doğan ZENGİN
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. Utku Apt. No: 18/7 Aksaray-İST Tel: 530 65 24 - 530 64 73 Fax: 530 65 58
Yurtiçi Temsilcilikleri:
Diyarbakır: Şair Sırrı Hanım Sok. Maruf Apt. Kat: 1 Ofis-Diyarbakır Tel-Fax: (412) 221 80 74
Ankara: Konur Sk. 9/13 Kızılay Tel: 417 75 54
Antep : Karagöz Cad. Gören İşhanı Kat: 4 No: 45 Tel-Fax: (342) 234 59 31
İzmir: 859. Sok. Saray İşhanı Kat: 2 No: 3/203 B. Blok Konak Tel-Fax: (232) 445 46 50
Adana: Cemal Gürsel Cad. Vakıf İşhanı Kat: 4 No: 407 Tel-Fax: (322) 352 05 20
Mersin : İstiklal Cad. Camii Şerif Mah. 29. Sk. No:5/6 Tel: 324 237 04 77
Ankara:
Yurtdışı Temsilcilikleri:
Avrupa Temsilcisi:
İbrahim BETTEFELD: Ross str. 18, 50823 Köln/ Tel-Fax: 0049 221 51 059 04
Danimarka:
Adnan AĞACANOĞLU-D.Kültür evi- Nansens gade 32 st. tv. 1366 Kobenhavn/K. Danimarka- Tel-Fax: 004533338565.
İsviçre:
Case Postal 111 1815 Cıarens/CH Tel-Fax: 004686052398-
İsveç:
Lokman POLAT-Tensta Allê 43, 2 Tr 163 34 SPANGA
Tel: 08-761 84 33
fax: 08- 795 66 34
Almanya:
Kasım Aras- Bahnhof str. 110 44629 Herne Tel-Fax: 0049 232313304
Hollanda:
Ferhat Amedi- Hogenakker 22 6903 2T Zevenaoor/Hollanda Tel: 08360- 31926
Fransa:
Paris Tel:1-4824 1795
Avusturya:
Postfac 58 1022 Wien
Belçika:
N. Bişeng Süsler
st. Gummarus str. 56
2060 Antwerpen.
İngiltere:
Baskı: Serler
Dağıtım: YAY-SAT

'Dağın tekmili sığınanadır'

Ümit MOLA

Dağlar, tarih boyunca başkaldırının simgesi ve başkaldıranlar için bir sığınak olagelmişler. Yerleşik düzenlerle, despot yönetimlerle çatışanlar, bazan haksızlığa kafa tutanlar ve bazen de çapulcular dağlarda mevzilenmişler. Başı dumanlanıp başkaldıranlar "başı dumanlı dağlar"a, **Atçalı Kel Mehmet**'lerden **Koçero** ya da **Reşo**'lara kadar uzayan yüzlerce örnekle efsaneleşmiş ve simgeleşmişler.

Günümüzde de dağlar mağrur bir başkaldırıların sembolü olmayı sürdürmektedir; ama "sosyal eşkıyalık" olgusu yerini daha siyasal-ideolojik kimliklere bırakmıştır. Ortadoğu da dağlar, xx. yy.'ın son çeyreğinde dahi kıran kırana çatışmaların ve özgürlük arayışının sembolü olarak duruyorlar.

Halk türkülerinde, ağıtlarda ve şiirlerde de dağ imgesi sıkça kullanılmış ve hala kullanılmaktadır.

Ahmed Arif, *"dağlarımın dağlarımın ardı/nasıl anlatsam, nazlıdır"* derken dağ imgesine yüklediği abartıyı, saygıyı ifade etmiştir. Yine **Sabahattin Ali**'nin bir şiiri günümüzde de dağları ve kent insanının yaşadığı yabancılaşmada özgürlük duygusunu betimler: *"Şehirler bana bir tuzak/İnsan sohbetleri yasak/Uzak olun benden uzak/Benim meskenim dağlardır dağlar..."*

Köroğlu'nden **Ataol Behramoğlu** ve **Yılmaz Odabaşı**'na dek şairler döne dolaşa özgürlük imgesini dağlarda simgeleştirmişlerdir. *"Hakkımızda devlet etmiş fermanı/Ferman padişahin dağlar bizimdir"* diyen Köroğlu'ndan sonra Ataol Behramoğlu: *"Elbette vardır bir diyeceği, bir haberi /Bir kaçağa çay sunan Kürt kadınının /Dağlar dilsizdir, yalçındır /Ama gün gelir bir diyeceği olur onların da /Ve dağlar, ıssız tarlalar başladı mı konuşmaya /Suzmazlar bir daha, söz onlarındır"* derken, **Yılmaz Odabaşı** da *"Dağları yoluyorlar görüyor musun //Cudi'ler uçurum oluyorlar"* diye başlayıp: *"Oysa dağ vursa kahrını sırtıma /Ölümü oraya gömün derim /Dağ bu neleri bırındırır, neleri /Derindir dağlar derin"* dizeleriyle sürdürerek dağların yüceliği ve derinliğinden söz ederek orada gömülmek isteğinden söz eder.

Bu istegini de şöyle temellendirir: *"Çünkü dağın tekmili sığınana ve eşkıyayadır /Bu yüzden dağlara güvenilir akşam olunca / akşam olunca eşkıya aşklara..."*

İnsanlık tarihinden bugüne, xx.yy.'ın sonuna dek özgürlüğü ve başkaldırıyı sembolize eden dağlar, xxı. yy.'da ise sadece beton kalabalıklarda yapayalnızlıklarıyla birlikte yaşayın insanların doğa gezileriyle mi anılacaklar? Orası henüz bilinmiyor...

Kurşuna kesmiş bir coğrafya

Mehmet Sait ALPASLAN

Gece... Gecenin yarısını devirmiş, belki de yeni güne türkü yakmaya başlamış bir saat. Ne denli yoksun ışıktan ve umuttan... Belki tarakkalar böler birazdan sehere kesecek gözbebeklerini. Birazdan sokağa düşecek bir araba farı; sesizliği meslek edinmiş araba farları haber bültenlerine yeni kanlar taşıyacak: "Teslim ol" ihtarına uymayan.... kız olmak üzere... terörist yapılan operasyonla ölü ele geçirilecektir...

Birbirinden farksız herhangi bir gece... Anadolu'nun herhangi bir yerleşim birimi... İster Kürdeli olsun, ister kavimler kapısı ya da Fırat'ın beri yüzü. Farketmez... Okunan bu, yapılan bu, yazılan bu. Ne hazin çığlıklara büyüyor insanlar... Ne kalleş kurşuna rağmoluyor tüm güzellikler...

Gündüzdür... Tüm gündüzlere benzeyen bir gündüz... Belki de sabahın o en kalabalık saatleridir... Ve sen kalabalıklara aldanıp kendini güvende hissediyorsun. En azından "kalabalıktan ve insanların tepkilerinden çekinirler" diye düşünüyorsun. Çekinmezler... Enseni dolduracak yağlı Takarov kurşunu, ölümden önce çeliğin o kalleş soğuğunu duyumsatır sana. Şimdi sen faili meçhul bir kentin böğrüne bir bomba gibi düşen failsiz bir cinayetsin. Hastane raporlarında eks, kontra raporlarında bir eksisin...

Eksi olmak hiçlik midir? Ya kurşuna gelmek gerçekten yok olmak mıdır? Bu kadar basit midir? Ya onlarca yıldır süren mücadelen? Hepsi hepsi bir kurşunla son bulacak ölçüde su üstüne ev mi kurmuştun? Mutlaka mücadele etmişsindir. Boşuna kurşun bulur mu insanı? Bir de kendimizi sorgulamak gerekir değil mi? İstanbul'da şehit edilenlere bir zamanlar halk alkış çalıyordu. Her ne kadar arada sivil provokasyon vardıysa da sonuçta olayı imleyen halktı. Hiç kimse zorla kimsenin balkonuna bayrak astıramaz. Hiç kimse kimseyi zorla "kahrolsunlar"a çağıramaz.

Devrimcilerin hiç mi kabahatı yok bu olup bitende? Eylül öncesi örgüt kavgaları MİT'in, şunun-bunun sızmasıyla saptırılan hedefler, halkta korkudan öte devrimcilere karşı ne denli güven duyulmasını sağladı ki? Duvar yazılarını Eylül fırtınasından sonra hızla eskiten insanlar bu halktan değil miydi? İlk silahı alıp devrimcilere karşı korucu olanlar yine bu halktan değil mi? Uzaydan kimse gelmedi. Kimse de yoktan varolmadı... Her şey yerli yerindeydi. Ancak bu halka bir türlü güven aşılanamadı. Hep korkutularak, sindirilerek adeta bir futbol takımı gibi "taraftar" toplandı. Aşiret çelişkileri kullanıldı, bir taraf devrimcilere yandaş olurken diğer taraf devletin yanında saf tuttu. Olan buydu. Olagelen buydu. Hep böyle mi oldu? Şüphesiz bilinçli ilişkiler de kuruldu... Ama ne yazık ki bun da istisna sayılabilecek denli az ve marjinal kaldı... Devrimciler olayları yargılama yetisinden mahrum kaldı ki hala öyle görünüyor. Hep başkalarının kışkırtması ve provokasyonuyla iş yapmaya kalkıştıkları içindir ki, yapılan işin muhasebesi bile tutulamaz derecede çetrefilleşti...

Oysa tümü kurşuna ve kana kesmiş bu coğrafyanın... Tümü ateş ve gözyaşı... Devrimci balıkken, halk denizinden kaçıyorsa nasıl savaşılır bu deniz için? Ne denli inandırıcı olur ki dökülen kan.? "Ölen ben öldüren ben" demiş şair... Olayın bundan farklı bir yönü kaldı mı ki? Halk şu anda her iki tarafa yani devrim ve karşı-devrim cephesine uzak... İki tarafa da güvenmiyor. Birileri devrim adına, birileri de karşı-devrim adına halkı vuruyor... Korkunç bir inançsızlık var. Ne medyanın şişirmeleri ne de promosyonları bu inançsızlığa etkide bulunamıyor. Çok şey gerekmiyor. Belki de halk için savaşıldığını ispat etmek o denli korkunç ve zor değildir.

Gecedir, belki de gündüz... Belki kalabalık, belki de ıssız... Gün gelecek, gece infaza geleni kusacak bu halk. Gecedir belki de gündüz... Ama halk dimdik ayakta olacak o an!..

Bizim mahallenin Xaçoları

Murat DAĞDELEN

Balıkçılarbaşından sola doğru dönünce hafif meyillice aşağıya süzülen yolun hemen başında genzinize, envayi çeşit çerezin (kabak, kavun, ay çekirdikleri ve leblebi gibi) güzelim kokusu doluşurdu. Leblebicilerin çoğunluğu Mardinli ve Kürt olmayan azınlıklardandı... Kendinizi, bu güzelim çerez kokusunun çekiciliğine kaptırıp, Türkçe'yi garip bir aksanla konuşan bu xaçolardan birinin önünde bulurdunuz.

Yolun sağında, çerez dükkanlarının karşısında bir mimari harikası olan dört ayaklı minare yükselir. Bu minare, yüksekliği yaklaşık üç metre civarında olan dört adet sütun üzerinde inşaa edilmiştir. Amedliler bu sütunların arasından geçmezlerdi; çünkü geçmek uğursuzluk sayılırdı. Biz de geçmezdik. Yaz aylarında evden kaçıp sinamaya giderdik. Genellikle paramız olmadığı için içeriye ya kapıdaki biletçinin bir anlık gafletinden yararlanıp kalabalığa karışarak dalardık ya da içeride gazoz satacağımıza inandırıp girerdik. Bu sinama genellikle yazlık Yıldız Sineması olurdu. Sinema dönüşünde dört ayaklı minareye metreler kala duralar, sütunlarının arasından geçmek için birilerini beklerdik. Kimsenin olmadığı durumlardaysa bütün gücümüzle ve arkamıza bile bakmadan tabanları yağlayarak sütunların arasından geçerdik.

Xançepek'e doğru inen bu yol genellikle hareketli olurdu. Gecenin karanlığına teslim olup sessizliğe büründüğü zamanlarda bile her kuytu köşesinde bekleşen birileri olurdu. Bunlar gelen geçenler arasında beğenmeyip de durdurdukları kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yapmakla mükellef mahallemizin namusundan sorumlu, elleri satırlı, ağızları küfürlü "şehir çocuklarıydı." Mekanları Xançepek'in merkezinde bulunan kahvelerdi. Eğer onları göremiyorsanız hepsinin ya evlerin bahçelerinde, ya Gazi Köşkü'nde, ya da Dicle nehri kenarındaki kavaklıklarda içki ve sigaralık alemi yaptıklarını bilirdiniz. Dahası, bir gece önce kaldıkları Çarşı Karakolu'nun nezarethanesinde "memur"lara bilinen küfürlerini savuruyorlardır. Şehir çocukları biraz yaşlanıp bu yaşamdan yavaş yavaş uzaklaşınca sonunda ya kahveci ya da ciğerci olurlardı. Bu onların kaderiydi adeta. Sevdaları ağırdı; genellikle de yüreklerinde saklıydı. Kara sevdayla tutuldukları, uğruna satırlı kavgalar ettikleri, içtikleri, her yudumda binlerce ah çekip göğüslerine vurdukları, herkeslerin bildiği aşkları, çoğunlukla sevdikleri kızların haberleri bile olmadan biterdi.

Xançepek'i geçen yol aşağı mahalle olarak adlandırılan genelevle son bulurdu. Xançapek'ten sonrasının yolcularını, günün her anında limon suyu ile ıslatılıp taranmış saçları, bakımlı giyisileri ve tanınmak korkusuyla çevrelerine attıkları ürkek bakışlarından tanırdınız. Genelevin bulunduğu mahellenin adı çok eskiden Yahudi mahallesiymiş, ben hatırlamam. Türk askeri vatan savunmasını okyanuslar ötesinde Kore'de kahramanca yapıp döndükten sonra olacak, mahallenin adı Kore mahallesi olmuş. Bu mahallede daha önceleri çok sayıda Yahudi ve Hıristiyan otururmuş. Bizim çocukluğumuzda sayıları oldukça azalmıştı. Birkaç tanesi evimizin bulunduğu, birkaçı kilisenin bulunduğu, birkaç aile de bizim Cemallerin evlerinin bulunduğu sokakta otururdu. Hatta Cemal'in ilk göz ağrısı, evlerinin karşısında oturan Hıristiyan ailenin güzel kızları Nuran'dı. Çocukları ile çok iyi anlaşırdık; en iyi arkadaşlarımız onlardı. Büyükleri de bizleri çocuklarından ayırt etmez, çok severlerdi.

Şehriye kesme zamanlarında mahallemizin bütün kadınları sırasıyla her akşam bir evde toplanır, o evin şehriyesini keserlerdi. Sıra karşımızdaki Hıristiyan ailenin evine geldi mi çokça keyiflenirdik. Çünkü orada şehriye kesilirken üstü açık hikayeler, fıkralar anlatılır her dilden şarkılar söylenir, gülünüp eğlenilirdi. Bizler de, içeride olan biteni seyretmek ve dinlemek yasak edildiğinden, saklandığımız yerlerden gözleyip dinlemeye çalışır, en çok da anlatılan üstü açık şeylere bayılırdık. Eğer şansızımız varsa şehriye bitinceye, yani gecenin geç saatlerine kadar bütün sohbeti dinleyebilirdik. Görüldüğümüz anda her dilde küfürün boşlukta yankılandığı bir kovalamaca başlar, terlikler havada uçuşurdu.

Okula başladıktan sonra devam eden birkaç yılda, önce "kahraman" Türk milletine mensup olduğumuzu, atalarımızın Orta Asya'dan geldiklerini öğrendik. Beni en çok şaşırtan da sevgilerini yüreğimde büyütüp hayranlık duyduğum azınlığın, aslında ne kadar "canavar ve kan içici insanlar olduğuydu. Türk tarih kitapları böyle yazıyordu ve bu "canavarların" taa 1071 yılından başlayarak 1920'lere değin yaptıkları kötülükleri anlatıyordu. Neler yapmamışlardı ki? "Kadınlarımıza zorla tecavüz etmişler, hamile kadınların ceninlerini süngülerine takmışlar, erkekleri işkencelerden geçirip öldürmüşler, çocukları iğneli beşiklerde yatırıp süzülen kanlarını içmişler vs." Bu resmi tarihi öğrendikçe onlara karşı sevginin yerini nefret almaya başlamıştı küçücük yüreğimizde. Daha önce girmeye bayıldığımız evlerinin yanından geçerken içeride iğneli beşiklere yatırıp öldürdükleri çocukları düşünürdük. Artık bizden onların çocuklarına yani dün çok sevdiğimiz, birlikte oynayıp, birlikte güldüğümüz arkadaşlarımıza rahat yoktu. Onları yakaladığımız yerde iki elimizin işaret parmaklarını üst üste koyarak ortaya çıkardığımız haç şeklindeki parmaklarımıza tükürmelerini isterdik. Tükürtünceye kadar tartaklardık. İsimlerini Xaço koymuştuk; onlara böyle hitap eder kendimize göre aşağıladığımıza inanırdık.

Mahallemizin bu güzel insanları birer birer ayrıldılar aramızdan. İstanbul'a gittiklerini duyardık. Onlar göç ettikçe, mahallemizin çok renkli ve çok sesli görüntüsünün yerini içine kapanmış tekdüze, can sıkıcı mekanın aldığını fark ediyorduk. Onlarsız ne şehriye gecelerinin zevki ne de bahçelerinden gizlice aşırdığımız siyah incirlerin tadı vardı. Ve giderek resmi yaşamın o dayanılmaz sıkıcılığına mahkum bir yaşama yatırmıştık kendimizi.

Bizleri affedin Xaçolar, bizleri affedin!

SÖZ YERİNE

'SOSYALİST' ŞEHMUZ

Bahoz ŞAVATA

Sözlerine, "Lenin, *Ne Yapmalı* kitabının 22. sayfasında der ki..." diye başlardı **"Sosyalist" Şehmuz.** O zamanlar bilgili olmanın, sosyalist görünmenin kanıtı, siyasi tartışmalarda Marksist eserlerden refarans yapmaktı. Bizim "Sosyalist" Şehmuz da bu duruma ayak uyduranlardandı.

Tartışmalarda, referansa başvurduğunda en ufak bir yanılgıya düşmemek için kendine lazım olan kitabı zulasında bulundururdu. Yeter ki muhattabı itiraz etsin; hemen zulasındaki kitabı büyük bir zevkle, kılıç gibi çeker, altı çizili alıntısını coşkuyla okurdu. Tartışmadaki rakibini mat etmenin zafer sarhoşluğu içinde,

"Xale mın, ma Lenin yalan söyliyir?" deyip, hınzır hınzır bıyık altından güler, başını **wekî dîke karaçî** (Çingene horozu) gibi kaldırır, çevresindeki izleyicilere, *"Hele şu çayları yenileyin!"* emrini heybetli bir ses tonuyla verirdi.

***

El zaman, gül zaman; lakin zamanlardan sıkı mı sıkı, yedi cangeverli puşt zaman... *Asker darbe yapmiş, heval kalmamiş, Lenin'i keklik gibi şakımanın yerini yine* ***keklikcesine*** *işler almış!* Neylesin "Sosyalist" Şehmuz!

Şehmuz zindanda, yine tanıdık yüzler arasında. Ağzını bıçak açmaz. Her Kürt gibi voltada: Bu işi köyde iken evin damında, kasabada meydanda, şehirde caddede yapardı. Ne yazık ki şimdi mapusta haliyle herkes gibi maltada... Ama hep voltada... Kara kara düşünür, yüzünü yerden kaldırmaz. Kimseye bakacak yüzü kalmamıştır, **keklikcesine** işlere maruz kalmıştır. Bir devlete küfreder, bir aklına... Bazen bu durumdan kurtulmak için sinsice fikirler kurar, "*Düşmanın bildiğini, millet de biliyor, değil ya* " diye düşünür, derin bir nefes çeker, biraz olsun rahatlar.

Aradan yedi yıl geçmiş, mapusluk sona ermiş. Yeni bir hayat Şehmuz'u beklemektedir.

Boş yere dememişler, **"Kürdün her şeyini al, gururunu incitme"** diye. Şehmuz, "sosyalisttir, yurtseverdir." Böyle bilinir, öyle bilinmiştir... Bu düşünceler uğruna yedi yıl zindan, onca işkence, binlerce hakaret, küfür ve elalemin kahrı çekilmiştir. Kendi gururunu kendi eliyle kaybetmiştir. Artık en değerli şeyin gururu olduğunu bilmektedir. Bir şey yapmasan da yapar görünmek gerekir. İki arada bir derede gidip gelen düşüncelerle, eksiği, yanlışı, hatayı çaktırmamak gerekir! Yoksa nice olur!..

***

Şehmuz şimdi geçmişle hesaplaştığı, eksik kalan işler peşinde... Kendi gibi üç arkadaş kafa kafaya vermiş yine kasabanın caddesi üstünde.

En iyisi eski dost, yoldaş bu can ciğerleri de idare etmek gerekir. Sabıkalısın, her zaman tetikte durmaya mahkumsun. İş yapsan da yapmasan da ...

Tam da bu düşüncelerle yoğunlaşmışken üç arkadaştan biri, Şehmuz'u ve diğerini uyarır.

-Polisler geliyor ne yapalım?

Diğeri:

-Kaçsak olmaz, eğer bizi sorgularlarsa, ortak bir savunmamız olsun. Önerim şu: İçinizde yabancı olan benim; eskiden birbirimizi tanıdığımıza göre, zaten devlet de bunu biliyor, biriniz, "bu bizim misafirimiz, kendisi görücüye geldi"desin. Bana yakınınız olan böyle bir kız varsa adını söyleyin yeterli. Nasıl, fikrimi beğendiniz mi?

Polisin geldiğini söyleyen arkadaşı, biraz da alaycı bir edayla,

-Valla, çok iyi, Şehmuz'un dayı kızı var. Adını kendisi söylesin, der.

Şehmuz yanıt vermez. Sessizliğe gömülmüştür. Değil sosyalistliği, medeniliği dahi kar etmez. Bir yandan feodal aile geleneğinin tüm değerleriyle hesaplaşmaktadır, diğer yandan bilinen kimliğine toz kondurmaması gerekir! Yukarı tükürse bıyık, aşağı tükürse sakal... Kendini bir tepenin üstünde boşlukta hissetmektedir. Bu fikirler ile boğuşurken memleketlisi olan arkadaşı, alçak bir ses tonuyla ve biraz da korkuyla Şehmuz'u tekrar uyarır:

-Polisler geliyor! Yirmi adım sonra yanımızdalar!..

Şehmuz yeni şartlara da bir türlü adapte olamamaktadır. Dayanamaz, sitem ve isyan kokan bir edayla sert ve yüksek bir tonla konuşur:

-Ma başka kız yoktir!